

Maisterintutkielma

Kaupunkitutkimus ja -suunnittelu

“Nimimerkillä Ei ikinä Hakunilaan ja 30 vuotta viihdytty”

Mielikuvat vantaalaisista asuinalueista verkkokeskusteluissa
ja niiden suhde alueelliseen eriytymiseen

Joonas Salmijärvi

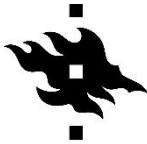
2020

Ohjaajat:
Venla Bernelius
Terhi Ainiala

KAUPUNKITUTKIMUKSEN JA SUUNNITTELUN MAISTERIOHJELMA

VALTIOTIETEELLINEN TIEDEKUNTA

HELSINGIN YLIOPISTO

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Koulutusohjelmasta vastaava tiedekunta – Fakulteten ansvarig för programmet – Faculty responsible for the programme Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta		Tutkinnon myöntävä tiedekunta – Fakulteten som beviljar examen – Faculty granting the degree Valtiotieteellinen tiedekunta
Tekijä – Författare – Author Joonas Arto Santeri Salmijärvi		
Tutkielman otsikko – Avhandlingens titel – Title of thesis "Nimimerkillä Ei ikinä Hakunilaan ja 30 vuotta viihdytty" – Mielikuvat vantaalaisista asuinalueista verkkokeskusteluissa ja niiden suhde alueelliseen eriytymiseen		
Koulutusohjelma – Utbildningsprogram – Study programme Kaupunkitutkimuksen ja suunnittelun maisteriohjelma		
Tutkielman taso – Avhandlingens nivå – Level of the thesis Maisterintutkielma	Aika – Datum – Date Kesäkuu 2020	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 77 + 6
<p>Tiivistelmä – Referat – Abstract</p> <p>Tässä tutkielmassa tarkastellaan vantaalaisista asuinalueista vallitsevia mielikuvia verkkokeskusteluissa. Työssä kysytään, millaisia mielikuvia yhdeksään vantaalaiseen asuinalueeseen keskusteluissa liitetään ja mitä sisällöllisiä teemoja sekä laadullisia sävyjä niihin tyypillisimmin sisältyy. Lisäksi verrataan, miten mielikuvien sisältö ja laatu vertautuvat alueiden sosioekonomisissa taustatekijöissä esiintyviin eroihin. Tarkoituksena on tarkastella mielikuvien ja alueiden sosioekonomisten taustojen mahdollista yhteyttä, joka voisi kiihdyttää asuinalueiden sosioekonomista eriytymistä toisistaan.</p> <p>Mielikuvan käsitteellä tarkoitetaan yksilön mieleensä jostakin kohteesta muodostamaa tietorakennetta, joka ohjaa hänen käyttäytymistään. Kun kohde on maantieteellinen paikka, puhutaan paikkamielikuvista. Mielikuvista voi sosiaalisessa vuorovaikutuksessa muodostua maineita, jotka ovat kulttuurisesti jaettuina ja uusintettuja käsityksiä kohteestaan. Asuinalueiden maineilla on huomattu olevan vaikutusta siihen, miten yksilöt suuntaavat muuttopäätöksiään kaupunkiseuduilla. Tämä voi kiihdyttää alueellista eriytymistä, joka edetessään voi aiheuttaa negatiivisia vaikutuksia sosioekonomisesti huono-osaisilla asuinalueilla asuvien hyvinvointiin, elämäntapaan ja toimintamahdollisuuksiin.</p> <p>Työn tutkimusalueiksi valittiin yhdeksän sosioekonomisesti erilaista asuinalueita Vantaalta. Niitä käsitteleviä keskusteluketjuja kerättiin Vauva.fi-keskustelufoorumilta 91 kappaletta, joista analysoitiin alueisiin liitettyjä viestejä ja niiden ilmauksia sisällön ja sävyn mukaan. Sisällönanalyysin pohjalta kävi ilmi, että sosioekonomisesti kaikkein hyväosaisimpiin asuinalueisiin (Hämevaara, Vaarala ja Ylästö) liitettiin kaikkein eniten positiivisia mielikuvia ja sosioekonomisesti huono-osaisimpiin asuinalueisiin (Hakunila, Koivukylä) eniten negatiivisia mielikuvia. Poikkeustapauksiakin löytyi: sosioekonomisilta taustoiltaan keskiarvoinen Tikkurila nähtiin varsin positiivisena erityisesti liikenneyhteyksien ja palvelujen osalta. Samoin Korso nähtiin yleisellä tasolla enemmän positiivisesti kuin negatiivisesti. Sosioekonomisesti huono-osaisemman Myrmyrän alueen palvelut ja liikenneyhteydet nähtiin hyvin positiivisesti, mutta rauhallisuus ja väestö negatiivisesti. Sosioekonomisesti hyväosaisten Kivistöön taas liitettiin paljon negatiivisia mielikuvia sen uuden keskusta-alueen suhteen. Alueella ei nähdä olevan niitä palveluja ja asuinmahdollisuuksia, joita siltä on odotettu.</p> <p>Tuloksien pohjalta näyttää siltä, että asuinalueiden sosioekonomisen taustan ja niistä johdettujen mielikuvien välillä on tiettyä yhteyttä, mutta se ei ole automaattinen. Alueesta voidaan johtaa sosioekonomista taustaansa positiivisempia mielikuvia sekä päinvastoin, jos alueista tulkitaan niitä vahvistavia merkkejä. Alueellisen eriytymisen ehkäisemisen kannalta olisikin tärkeää, että huono-osaisia asuinalueita kehitettäessä myös mielikuva- ja maineyöhön panostettaisiin kokonaisuuden onnistumiseksi.</p>		
Avainsanat – Nyckelord – Keywords mielikuva, paikkamielikuva, maine, alueellinen eriytyminen, segregatio, Vantaa		
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Helsingin yliopiston sähköinen tietokanta E-thesis/HELDA		
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information		

Sisällys

1	Johdanto	4
2	Mielikuva	7
2.1	Mielikuva, yhteiskunta ja viestintä.....	7
2.2	Mielikuva ja paikka	15
3	Alueellinen eriytyminen.....	26
3.1	Käsite ja ilmiö	26
3.2	Segregaatio	27
3.3	Alueellinen eriytyminen pääkaupunkiseudulla ja Vantaalla	30
3.4	Eriytyminen, muuttoliike ja mielikuvatekijät.....	31
4	Tutkimustehtävä, -aineisto ja -menetelmät	35
4.1	Tutkimuskysymykset ja -alueet.....	35
4.2	Tutkimusaineisto	39
4.3	Tutkimusote.....	41
4.4	Analyysimenetelmä	43
4.5	Tutkimusetiikka.....	45
5	Tulokset ja tulkinta.....	47
5.1	Sisällölliset teemat.....	47
5.2	Laadulliset sävyt.....	50
5.3	Suhde sosioekonomisiin taustatekijöihin	59
6	Yhteenveto ja johtopäätökset	62
7	Lähteet.....	69
8	Liitteet	78

Luettelo kuvista ja taulukoista

Kuva 1. Imagon ja mielikuvan suhde ja viestintäprosessi. (Karvonen 1999, 52; 1997, 32.).....	11
Kuva 2. Paikkamielikuvien viisi ulottuvuutta (Tani 2001b, 113–118).	23
Kuva 3. Asuinalueiden alikehityksen kierre (Skifter Andersen 1995, 70; 2003, 63).....	29
Kuva 4. Tutkimusalueiden sijainti Vantaalla. (Helsingin kaupunkimittauspalvelut ym. 2017).	37
Kuva 5. Teemoiteltujen ilmausten sävyosuudet alueittain (%).	51
Kuva 6. Vieraskielisyyden, työttömyysasteen ja negatiivisen sävyn vaihtelu kaikkien ilmausten osalta (%).	61
Kuva 7. Alueiden keskitulojen ja positiivisen sävyn vaihtelu yleisen laadun teeman osalta.....	61
Taulukko 1. Tutkimusalueet ja niiden sosioekonomiset tilastotekijät. (Helsingin seudun aluesarjat 2020.)	38
Taulukko 2. Tutkimusalueiden asuntokanta. (Helsingin seudun aluesarjat 2020.)	39
Taulukko 3. Analysoitujen viestien sekä teemoiteltujen ilmausten määrä alueittain (N).	47
Taulukko 4. Yleisimmät ilmausten teemakategoriat alueittain.	48
Taulukko 5. Ilmausten sävyjen osuudet alueiden yleisimpien teemakategorioiden sisällä (%).	53

1 Johdanto

”Vantaa, Vantaa

Kaupunki ilman identiteettiä

Vantaa, Vantaa

Kun ei oo varaa asuu Helsingissä

Vantaa, Vantaa

Kun kerrot asuvasi Vantaalla

Ihmiset ovat hetken hiljaa”

Näillä sanoin lauletaan suosituksen Kalevauva.fi-trubaduurikaksikon vuonna 2017 julkaisemassa kappaleessa ”Vantaa”. Kyse on kalevalaisessa hengessä nykyaikaisia kansanlauluja tekevästä musiikkiyhtyeestä, jonka laulujen sanoitukset on ammennettu suoraan internetissä käydyistä verkkokeskusteluista. Mainitussa kappaleessa aiheena ovat mielipiteet Suomen neljänneksi suurimmasta kaupungista, Vantaasta, Vauva.fi-sivuston keskustelupalstalla. Sitä kuunnellessa käy ilmi, että kyseiseen kaupunkiin ja sen asukkaisiin liitetään monenlaisia käsityksiä, mielikuvia ja stereotypioita, jotka eivät aina ole kovin imartelevia. Kyseenalaista huomiota saavat niin kaupungin koulut, teiniäidit, kaupunkimaisuus, viihtyvyys kuin logokin. Toisaalta laulussa annetaan myös monia vasta-argumentteja, kuten ”[e]i Vantaassa ole mitään vikaa”, ”[se on] paras paikka päällä maan” ja ”[k]oen sopivani tänne paljon paremmin kuin wannabe-espoolaisten joukkoon” (Kalevauva.fi 2017).

Tämän humoristisen ja ironisenkin kappaleen tekijät Aapo Niininen ja Kimmo Numminen ovat halunneet antaa sen rakkaudenosoituksena omalle kotipaikkakunnalleen (Kytöharju 2018). Laulun sanat antavat kuitenkin viitteitä siitä, millaisia käsityksiä Vantaan kaupunkiin paikkana liitetään. Ne kuvaavat ilmiötä, jonka sain itse henkilökohtaisesti kohdata työskennellessäni Vantaan kaupungin viestintäharjoittelijana kesällä 2019. Työtehtävänäni oli tuolloin koostaa kaupungin markkinointia varten sen eri alueita ja kaupunginosia esitteleviä tarinoita, jotka perustuivat sekä tutkimustiedolle että asukkaiden henkilökohtaisille kokemuksille. Haastattelin pariakymmentä eri puolilla Vantaata asuvaa henkilöä heidän asuinalueistaan sekä keräsin lisäkommentteja vantaalaisten alueellisista Facebook-ryhmistä.

Kun kysyin vantaalaisilta, mikä on parasta heidän asuinalueissaan, vastauksissa vilisivät monet teemat luonnosta ja liikenneyhteyksistä yhteisöllisyyteen. Vastausten lomassa alkoi kuitenkin toistua

myös tiettyjä kommentteja, joissa todettiin asuinalueiden olevan yleiseltä laadultaan parempia kuin monet niistä kiertävät mielikuvat antoivat ymmärtää. Koko kaupungilla ja erityisesti tietyillä kaupunginosilla nähtiin olevan varsin negatiivinen maine. Samantapaiseen päätelmään olin tullut itsekin, muun muassa mediakirjoitusten, kuulopuheiden sekä omissa kaveripiireissäni Vantaasta viljeltyjen naljailujen perusteella. Omat kokemukseni kaupungista ja sen asukkaista eivät kuitenkaan olleet sen huonompia tai parempia kuin laulussa mainitusta Helsingistäkään, jonne olin vuotta aiemmin muuttanut. Tunnistin kyllä, miten itsekin olin ajatellut lähinnä huhujen ja mediajuttujen perusteella tietyistä pääkaupunkiseudun asuinalueista (esim. Itä-Helsinki) kovin ennakkoluuloisesti ilman mitään henkilökohtaista kokemusta niistä. Samalla tavalla sain kuulla, miten Vantaa oli monelle pääkaupunkiseudulla asuvalle tuttavalleni viimeinen vaihtoehto, jonne he haluaisivat muuttaa.

Nämä huomiot herättivät kiinnostukseni siihen, miten mielikuvat asuinalueista syntyvät, ja millainen yhteys niillä on kaupunkiin ja asukkaiden omiin kokemuksiin. Etenkin, kun harjoitteluni aikana perehdyin Vantaan viimeaikaiseen väestökehitykseen sekä väestön alueelliseen jakautumiseen, aloin pohtia, miten mielikuvat saattavat vaikuttaa siihen, kuinka houkuttelevina tai laadukkaina Vantaan alueita pidetään asuinpaikkoina. Löydettyäni Katja Vilkan, Susanna Aholan ja Mari Vaattovaaran (2016) tutkimuksen, jossa selvitettiin pääkaupunkiseudun asuinympäristöihin liitettyjen mielikuvien vaikutusta alueella tapahtuvaan muuttoliikkeeseen, pohdintani saivat tulta alleen: vaikka muuttoliikettä näyttää pääosin ohjaavan asuntojen ominaisuuksiin liittyvät seikat, myös asuinalueisiin ja etenkin niiden sosiaaliseen ja rakennettuun ympäristöön liitetyt mielikuvat vaikuttavat huomattavasti muuttopäätösten alueelliseen suuntautumiseen. Erityisesti sosioekonomisesti huonomaisia ja monietnisiä asuinalueita vältellään, ja niiltä muutetaan herkemmin näistä syistä pois kuin muilta alueilta. (Vilkama ym. 2016, 37–40; 108–110; ks. myös Bernelius 2013.)

Kun samaan aikaan sekä maailmalla (esim. Sampson 2012; OECD 2018), Euroopassa (Tammaru ym. 2016; Marcińczak 2016), pääkaupunkiseudulla (esim. Vilkama 2011; Vilkama ym. 2014; Kortteinen & Vaattovaara 2015) että Vantaalla (Ala-Mantila 2018; Vantaan kaupunki 2019a) on noussut huoli asuinalueiden kasvavasta sosioekonomisesta ja etnisestä eriytymisestä, alkoi tutkimusideani näyttäytyä varsin relevantilta myös kestävän kaupunkikehityksen sekä alueellisen ja yhteiskunnallisen eriarvoisuuden näkökulmasta. Koska *valikoiva muuttoliike* on yksi alueiden välisiä eroja merkittävästi edistävästä tekijöistä (ks. esim. Vilkama 2011), voisi alueisiin liitetyillä mielikuvilla olla tätä kautta vaikutusta kaupunkien kasvavaan segregatioon. Kun erityisesti suomalaisen kaupunkitutkimuksen kirjallisuudesta löytyi varsin vähän mielikuvien ja asuinalueiden

eriytymisen suhdetta tarkastelevaa tutkimusta, päätin alkaa täyttää tätä aukkoa itse ottamalla tutkimuskohteekseni Vantaan sosioekonomisesti erilaiset asuinalueet ja niihin liitetyt mielikuvat.

Tässä maisterintutkielmassa perehdytään asuinalueisiin liitettyjen mielikuvien ja alueellisen eriytymisen väliseen suhteeseen monitieteisen kaupunkitutkimuksen näkökulmasta. Sekä yhteiskunta-, maan-, että viestintätieteissä tehtyyn tutkimukseen pohjaten tutkin, (1.) *millaisia mielikuvia yhdeksään vantaalaiseen asuinalueeseen liitetään ja mitä sisällöllisiä teemoja sekä laadullisia sävyjä niihin tyypillisimmin sisältyy*. Lisäksi kysyn, (2.) *miten mielikuvien sisältö ja laatu vertautuvat alueiden sosioekonomisissa taustatekijöissä esiintyviin eroihin*. Internetissä käydyistä mielipiteenvaihdosta inspiroituneena käytän tutkimusaineistoni noin neljän vuoden ajalta keräämiäni verkkokeskusteluketjuja, joissa kysellään ja keskustellaan valitsemieni tutkimusalueiden laadusta asuinpaikkoina. Näitä viestejä analysoin laadullisen tutkimuksen viitekehysessä sisällönanalyttisesti ja vertaan alueista saatavilla oleviin tilastotekijöihin.

Aloitan tutkielmani käymällä läpi päätutkimuskäsitteeni eli *mielikuvan* teoreettisesta taustaa ja tutkimusta yhteiskunta- ja viestintätieteellisestä näkökulmasta. Tarkastelen myös mielikuvan suhdetta sen kahteen lähikäsitteeseen, *imagoon* ja *maineeseen*. Tämän jälkeen siirryn taustoittamaan juuri *paikkoihin* liitettyjen mielikuvien tutkimusta maantieteiden ja kaupunkitutkimuksen perspektiivistä. Luvussa 3 tarkastelen toista tutkimuskäsitettäni eli *alueellista eriytymistä* kaupunkikontekstissa sekä sen mahdollista suhdetta mielikuvatekijöihin. Luvussa 4 esittelen tarkemmin työni tutkimusasetelman, -aineiston sekä menetelmät ja pohdin niihin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Luvussa 5 esittelen analyysini tulokset, joita tulkitsen ja vertaan tutkimusalueideni tilastotekijöihin nähden. Lukuun 6 olen koonnut niistä tärkeimmät johtopäätökset, joilla vastaan molempiin tutkimuskysymyksiini ja joiden merkitystä pohdin suhteessa sekä teoreettiseen taustoitukseeni että kaupunkikehitykseen.

2 Mielikuva

Mielikuvan käsitettä ja ilmiötä on tutkittu monilla eri tieteenaloilla, kuten yhteiskuntatieteissä, viestinnässä, maantieteissä, psykologiassa ja kauppätieteissä. Tutkimuskysymysteni pohjalta esittelen tässä luvussa yhteiskunta- ja maantieteiden näkökulmia mielikuviin, erityisesti paikkojen näkökulmasta. Lähden kuitenkin liikkeelle käsitteen yleisemmästä tutkimushistoriasta yhteiskunta- ja viestintätieteiden parissa, josta etenen *paikkamielikuvia* koskevaan tarkasteluun.

2.1 Mielikuva, yhteiskunta ja viestintä

Viestinnän professori Erkki Karvonen on väitöskirjassaan (1997) sekä siihen pohjaavassa teoksessaan (1999) perehtynyt kattavasti mielikuvan ilmiöön, käsitteeseen ja tutkimukseen yhteiskunnan ja viestinnän näkökulmista. Hänen mukaansa nykyisiä teollistumisen jälkeisiä länsiyhteiskuntia voidaan tietoyhteiskuntien ohella kutsua *mielikuvayhteiskunniksi*, sillä niissä minkä tahansa asian tai toimijan (esim. yrityksen) menestykselle olennaisia ovat niihin liitetyt ”mielikuvalliset tekijät”, kuten imagot, julkiset kuvat ja brändit. Esimerkiksi kulutus-, äänestys- tai muuttopäätöksiä tehdään usein näiden perusteella, mikä muokkaa jokapäiväistä yhteistä elämäämme. Myös ympäröivän aineellisen todellisuuden tuottaminen edellyttää sen luomista ensin ideaalisesti. Yksinkertaisena esimerkkinä voi esittää talon rakentamisen prosessin, jossa talo suunnitellaan ajatusten tasolla, ennen kuin sitä lähdetään rakentamaan fyysisesti. Näin talosta, tai mistä tahansa muusta, muodostettavat käsitykset muokkaavat todellisuuttamme kuin materiaalisetkin tekijät, jolloin ne ovat osa *kulttuurista* ja *sosiaalista* todellisuuttamme. (Karvonen 1999, 17–21.) Siksi niitä on syytä myös tutkia tieteellisesti.

Käsitteen juuret

Mielikuvien akateeminen tutkimus alkoi 1950-luvulla Yhdysvalloissa, jossa moderni markkinatalous oli edennyt pisimmälle tuon ajan kapitalistisista valtioista. Kauttaaltaan kaupallistuneessa amerikkalaisyhteiskunnassa vaihtoarvon logiikka hallitsi vahvasti jokapäiväistä toimintaa, jolloin myös markkinointi ja herkkyys ihmisten käsityksille asioista nousivat merkittävään rooliin yritysten toiminnassa. Kaupallisten markkinoiden piiristä ne kuitenkin levisivät myös muille yhteiskunnan osaluueille, josta hyvänä esimerkkinä Karvonen mainitsee vuonna 1953 Yhdysvaltain presidentiksi valitun Dwight D. Eisenhowerin, joka oli ensimmäinen tv-mainoksien avulla menestynyt merkkipoliitikko. Televisioiden raju lisääntyminen 1950-luvun yhdysvaltalaiskodeissa todettiinkin

suureksi avuksi myynnin ja erityisesti visuaalisen markkinoinnin kanavoinnissa suoraan ihmisten olohuoneisiin. Tällöin keskusteluun nousi myös englannin kielen käsite *image* (suom. kuva, mielikuva)¹, jota alettiin käyttää metaforana ihmisten, lähinnä visuaalisille, käsityksille heitä ympäröivästä todellisuudesta. (Karvonen 1997, 17; 1999, 33–37.)

Uudet tuulet markkinoinnin kentällä huomioitiin myös akateemisessa maailmassa. Suuren sysäyksen ”imagen” tieteelliselle tarkastelulle antoi Kenneth E. Boulding vuonna 1956 julkaistulla teoksellaan *The Image: Knowledge in Life and Society* (Karvonen 1999, 37). Viestinnän yhteiskunnallisia vaikutuksia tutkinut taloustieteilijä alkoi määritellä käsitettä yksilön mieleen jostakin kohteesta syntyvänä henkilökohtaisena *tietorakenteena*, joka ohjaa hänen käyttäytymistään. Se syntyy kaikkien elämän aikana koettujen kokemusten ja niiden sisältämän informaation pohjalta, jolloin se voi myös muuttua uusien kokemusten kautta. Uusi informaatio voi muun muassa tarkentaa tai lisätä, vahvistaa tai heikentää tai muuttaa rakenteen sisällön täysin uudennaiseksi, jolloin yksilön käytöskin muuttuu sen mukaisesti. (Boulding 1987, 5–10.) Useimmiten informaatio kuitenkin torjutaan tai jätetään huomiotta, sillä yksilö pyrkii pitämään tietämyksensä ja käyttäytymisensä yleensä vakaana ja johdonmukaisena; erityisesti omaa tietorakennetta uhkaava tai kyseenalaistava informaatio torjutaan, kun taas sitä tukeva tai maltillisesti muuttava omaksutaan helpommin. Jos informaatio on kuitenkin tarpeeksi vakuuttavaa, toistettua tai sillä on auktoriteettia, voi vastustus murtua ja tietorakenne (sekä käytös) muuttua aiempaan verraten merkittävästi (esim. uskonnollinen kääntymys). (em. 12–13.)

”Imagessa” ei Bouldingin mukaan tosin ole kyse vain faktaperusteisesta informaatiosta vaan myös *arvoista* ja *arvostuksista* (images of value). Molempia sisältävät tietorakenteet syntyvät kyllä saman kokemusmekanismin kautta, mutta niiden välillä on tietty ero: on eri asia käsittää, mikä jokin on, kuin antaa sille laadullinen tai normatiivinen merkitys. Siksi ne ovat yhteydessä yksilön omiin sekä sosiaalisesti jaettuihin arvojärjestelmiin. Myös suoran ”objektiiviseksikin” ajateltu informaatio, jonka yksilö havainnoi, on vähintään hänen aistiensa välittämää ja tulkitsemaa (esim. nopeat, peräkkäiset kuvat elokuvana). (Boulding 1987, 11–14.) Olennaista on kuitenkin se, miten ihminen voi kielen avulla jakaa oman mielensä sisältöjä muiden kanssa, jolloin niistä voi tulla jaettuja ja ”julkisia” (ts. *intersubjektiivisia*). Bouldingin mukaan ”imaget” ovatkin aina yhteydessä niihin sosiaalisiin maailmoihin, kulttuureihin ja arvojärjestelmiin, joissa niitä jaetaan. Näin osa yksilön omaa

¹ Rekiaron ja Robinsonin (2005, 1025) mukaan ”image” voi kääntyä suomen kielessä sanoiksi ”kuva”, ”mielikuva”, ”vallitseva käsitys” tai ”kielikuva”. MOT Englanti -verkkosanakirjassa (2019) mainitaan näiden lisäksi käännösvaihtoehtoina ”veistokuva”, ”heijastuskuva”, ”peilikuva”, ”muistikuva”, ”näkemys”, ”imago”, ”julkisuuskuva”, ”kuvitelma” ja ”metafora”.

tietorakennetta on myös se, että hän uskoo muidenkin jakavan saman tietorakenteen. (em. 14–16.) Näin yhteinen käyttäytyminen ja toiminta ovat myös mahdollisia (esim. organisaatioissa).

Käsitteen kaksinaisuus ja tulo Suomeen

Bouldingin kognitiolähtöinen määritelmä ”imagelle” oli suhteellisen laaja, mutta se otettiin käyttöön muun muassa markkinoinnin ja politiikan tutkimuksen kirjallisuuteen. Esimerkiksi Dan D. Nimmo ja Robert L. Savage (1976) perustivat oman määritelmänsä käsitteestä Bouldingin teorialle tutkiessaan politiikoista vallitsevia käsityksiä (Karvonen 1997, 17; 29). He kuitenkin erottivat käsitteestä kaksi eri merkitystä ja käyttötapaa: toinen viittaa Bouldingin mukaisesti jostakin kohteesta muodostettavaan tietorakenteeseen, kun taas toinen niiden ominaisuuksien kokonaisuuteen, jotka kohteesta voidaan havainnoida ja tulkita. Tällöin kohteen ja tulkitsijan välille muodostuu vuorovaikutussuhde, jossa kohteen ”lähettämä” informaatio tulkitaan ja järjestellään tulkitsijan mielessä mentaaliseksi ”kuvaksi”. Sen lopulliseen muodostumiseen vaikuttavat täten sekä tulkitsijaan vaikuttavat yksilölliset ja yhteiskunnalliset tekijät että tulkitun informaation laatu ja sisältö. Nimmo ja Savage eivät kuitenkaan rajanneet informaation muotoa vain visuaaliseksi vaan kaikiksi mahdollisiksi muodoiksi. (Nimmo & Savage 1976, 8–9; sit. Karvonen 1997, 28–29.)

Samankaltaiseen erotteluun päätyi myöhemmin myös James E. Grunig (1993). Hän muun muassa kritisoi, miten (englanninkieliset) markkinoinnin ja viestinnän asiantuntijat ovat käsitettä käyttäessään jättäneet erottelematta sen eri merkitykset toisistaan. Tällöin siitä on syntynyt sateenvarjokäsite monille ilmiöille. Siksi hän itse nimittää ”imagen” kahta puolta omilla termeillään: kohteen antamasta viestistä hän käyttää käsitettä *artistic image* ja mielensisäisestä tulkintarakenteesta *psychological image*. (Grunig 1993, 126.) Hänestä niille voitaisiin kuitenkin antaa vieläkin täsmällisemmät käsitteet: ensimmäiselle hän ehdottaa *symbolista kommunikaatiota* tai *viestien antamista*, ja jälkimmäisen hän vaihtaisi psykologian *skeemaan*, joka kuvaa tarkemmin kognitiivisen tiedonkäsittelyn rakenteita. Bouldingia seuraten Grunig näkee, että myös skeemat voivat sisältää faktuaalisen tiedon lisäksi asenteellisia arvioita ja aikomuksia, vaikka tästä ei psykologiassa vallitsekaan yksimielisyyttä. (Grunig 1993, 129; 132.)

Suomeen ”image” saapui Yhdysvaltoja noin 20 vuotta myöhemmin, kun kotimainen markkinatalous sekä myös mediakenttä (mm. televisio) alkoivat kehittyä voimakkaammin 1970-luvulla. Sanan suomenkieliseksi asuksi ehdotettiin latinankielistä versiota *imago*, joka viittaa mielensisäiseen käsitykseen tai ”kuvaan” jostakin kohteesta, kuten Bouldinginkin määritelmä. Tätä aiemmin imago

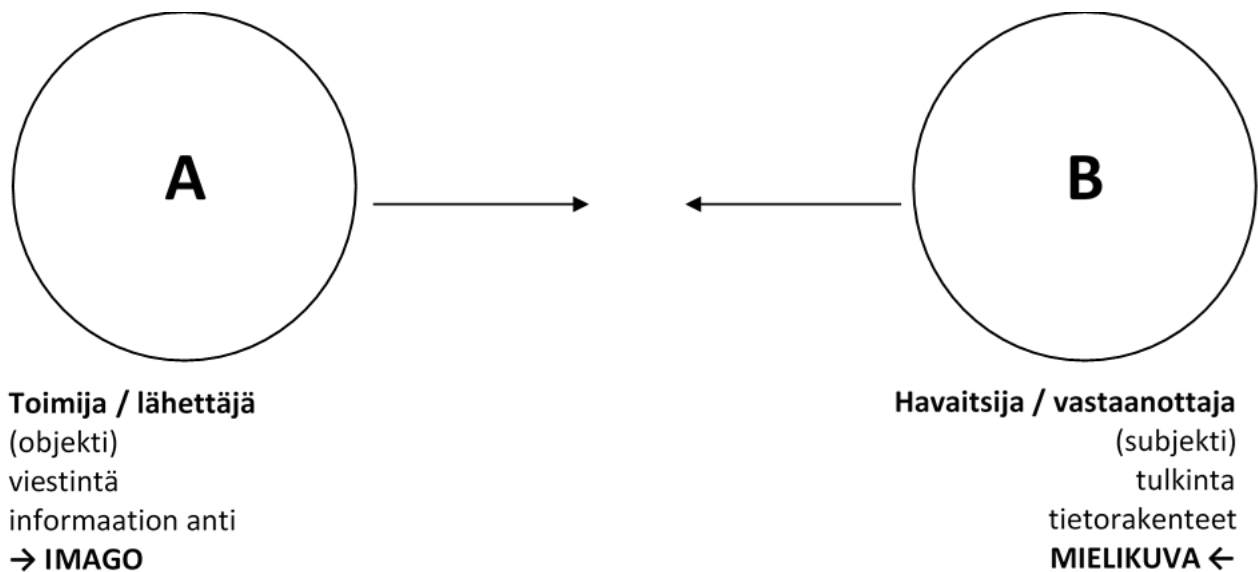
oli tarkoittanut lähinnä hyönteisten biologisessa kehityksessä esiintyvää vaihetta. 1980-luvun markkinaliberalismissa käsite lujittui liike-elämän käyttöön, ja 1990-luvulla se lukeutui jo yleisesti käytettyihin termeihin. (Karvonen 1997, 17–18; 1999, 36) Karvosen mukaan Suomen kielen perussanakirja vuodelta 1990 toteaa sen määritelmäksi ”[h]enkilön, yrityksen tm. usein itsestään tietoisesti antama kuva”, joka löytyy edelleen Kotimaisten kielten keskuksen ylläpitämästä Kielitoimiston sanakirjasta (2020). Se siis viittaa jälleen visuaaliseen esittämiseen, mutta toisaalta myös esityksen psyykkiseen käsittämiseen ja kuvittelemiseen. Myös suomalaisessa markkinointikirjallisuudessa imagoa on käytetty tarkoittamaan joko näitä molempia tai jompaakumpaa, mutta myös synonyymisesti *mielikuvan* käsitteen kanssa. (Karvonen 1997, 30; 32.)

Mielikuvan ja imagon suhde

Grunigin ajatuksia seuraillen Karvonen näkee, että suomen kielessä imagon ja mielikuvan käsitteillä voidaan hyvin erottaa ”imagen” kaksi puolta. Imagolla viitataan kohteen tai lähettäjän antamiin viesteihin, jotka vastaanottaja tulkitsee ja käsittää mielessään mielikuvaksi (ks. myös Äikäs 2001, 59–64). Näin sosiaalisessa vuorovaikutuksessa subjektiivisten mielikuvien jakamisessa viestinnän kulku olisi muotoa *mielikuva–imago–mielikuva*: lähettäjä muuntaa oman sisäisen mielikuvansa ulkoiseksi imagoksi eli viestiksi, joka hän viestii eteenpäin. Viestin vastaanottaja havainnoi tämän aistiensa avulla ja muodostaa siten oman mielikuvansa viestin kohteesta. Viestin sisällön ei edelleenkään tarvitse olla visuaalinen vaan se voi olla kaikkia mahdollisia informaation ja merkkien muotoja (esim. tekstiä tai musiikkia). Se voi olla myös niin tarkoituksellisesti kuin tahattomasti tuotettu. (Karvonen 1997, 17–18; 32; 1999, 36–39.)

Imagon ja mielikuvan viestintäprosessissa on kuitenkin tärkeää huomioida se, ettei kyse ole kausaalisesta ”ajatustensiirrosta” vaan vuorovaikutuksesta, kohtaamisesta, esittämisestä, havainnoinnista ja tulkinnasta. Vastaanottajan mielikuvan muodostumiseen vaikuttavat aina hänen henkilökohtaiset taustatekijänsä, kuten sosiokulttuurinen tausta, elämäkokemukset ja tarpeet sekä aiemmat tietorakenteet (vrt. Nimmo & Savage 1976). Täten samasta imagosta voi muodostua monia erilaisia mielikuvia eri vastaanottajille. Mielikuva voi myös muuttua ajan ja kokemusten karttuessa. Lisäksi ihmisen tarkkaavaisuus ja havainnointi ovat valikoivia, jolloin kohteesta huomataan helposti vain omia ennako-oletuksia tukevat seikat (vrt. Boulding 1987). Näin mielikuva voi toimia tiettyinä odotusrakenteina siitä, millainen jokin kohde yleispiirteisesti on, jolloin se myös suodattaa kohteen havainnointia. (Karvonen 1997, 32; 1999, 61.)

Havainnollistaakseen käsitteiden välistä suhdetta Karvonen on luonut seuraavan kaavion:

Kuva 1. *Imagon ja mielikuvan suhde ja viestintäprosessi. (Karvonen 1999, 52; 1997, 32.)*

Semioottinen yhteiskunta

Mielikuvia tarkasteltaessa nousee väistämättä esiin yksi yhteiskunnallisen todellisuutemme olennaisista ominaisuuksista: *merkit*. Sosiaalisina olentoina olemme rakentaneet erilaisia merkkien ja symbolien järjestelmiä, joita käytämme päivittäiseen viestintään toistemme kanssa. Olemme esimerkiksi sopineet tiettyjen merkkien (mm. kirjoitetun kielen kirjaimet) ja niiden yhdistelmien (sanat) merkitsevän jotakin kulttuurisessa kontekstissamme. Näiden merkitysten avaamiseksi meillä on kulttuuriimme kytkeytyviä *koodeja* (kieliopit), joilla voimme tulkita viestien sisältöä. Tätä toimintaa tutkii akateemisessa maailmassa merkkien ja merkitysten tiede eli *semiotiikka*, jonka perustajahahmot Ferdinand de Saussure ja Charles S. Peirce ovat luoneet klassisia määritelmiä merkin käsitteestä ja rakenteesta. (Fiske 1992, 14–17; Karvonen 1999, 65–66.)

Yksinkertaisesti ilmaistuna Saussuren merkki on kaksiosainen, jossa jokin aineellinen *merkitsijä* viittaa johonkin ideaaliseen kohteeseen eli *merkittyyn* (esim. ajatus tai mielikuva). Esimerkiksi juuri kielen sana joko puhuttuina äänteiden joukkona tai kirjoitettuna kirjainsymbolien jonona viittaa merkitsijänä tiettyyn kulttuurisesti jaettuun käsitykseen jostakin kohteesta. Koska kyseessä on tietyn yhteisön jakamasta käsityksestä, sama merkitsijä ei välttämättä viittaa toisessa kulttuurissa samaan merkittyyn eikä päinvastoin. Myös saman kulttuurin sisällä erilaiset merkitsijät voivat viitata samaan merkittyyn eri tavoin korostaen erilaisia puolia tai näkemyksiä kohteestaan. Tästä kuvaava esimerkki

on se, miten eri kielissä on eri määrä sanoja väreille, vaikka sama näkyvän valon spektri on fyysisesti olemassa kaikkialla. (Karvonen 1999, 69.)

Peircen mukaan merkkisuhteessa on taas kolme elementtiä: jokin havaittu *merkki* aktivoi yksilön mielessä tietyn *tulkitsimen*, jonka kautta hän suuntautuu merkin viittaamaan *kohteeseen* ja antaa tälle subjektiivisia merkityksiään. Merkit siis herättävät mielessämme erilaisia tietorakenteita (tulkitsin ja merkitty), joiden kautta suuntaudumme maailmaan: ne vaikuttavat siihen, miten havainnoimme eri asioita, millaisia mielikuvia niistä muodostamme, millaisia merkityksiä niille annamme ja miten niitä kohtaan käyttäydymme (vrt. Boulding 1987; Grunig 1993). Ne myös mahdollistavat asioiden mieleen palauttamisen ilman suoraa aistihavaintoa (vrt. myöh. Tuan 1975; Gold 1980) ja jakamisen sosiaalisesti eteenpäin. Olennaista kuitenkin on, että samat merkit eivät merkitse aina ja kaikille samaa kohdetta, sillä subjektiiviset tietorakenteemme ovat aina erilaisia. (Karvonen 1999, 65–71.)

Merkeissä on Karvosen (2001, 47) mukaan pohjimmiltaan kyse *valinnoista*. Esimerkiksi kielenkäytössä kaikkien sanojen valikoimasta (saussurelaisittain *paradigmasta*) valitaan tietyt sanat muodostamaan tietty kokonaisuus (*syntagma*), kuten lause tai virke. Näin kokonaisuudet ilmaisevat aina jotakin niitä tuottavista toimijoista, sillä valinnat sulkevat aina pois muita valintoja ja vaikuttavat tuleviin valintoihin. Jälleen samat merkit eli valinnat eivät tosin tuota aina samaa tulkintaa esimerkiksi yhteisen tulkintakoodin puuttuessa. Näin muun muassa tietyillä merkeillä tehty mainonta voi saada vastaanottajissaan aikaan erilaisia merkityksenantoja ja käyttäytymisreaktioita kuin mitä mainostaja itse on alun perin tarkoittanut. (Karvonen 1999 71–73; 77.)

Myös mielikuvan ja imagon suhde voidaan nähdä merkkisuhteena. Esimerkiksi Äikäs (2001) on nähnyt niissä yksinkertaistetun saussurelaisen merkkiasetelman: imago on merkitsijä ja mielikuva merkitty. Näin tietoisesti tuotettu imago muodostaa rajat sille, millaisia merkityksiä ja mielikuvia siitä voidaan tulkita (Äikäs 2001, 60; 63). Karvosen mukaan myös Peircen teoriaa voidaan soveltaa niin, että imago edustaa ihmisten kanssa tekemisissä olevia merkkejä, jotka valikoiden ja jossakin suhteessa esittävät kohdettaan jonakin. Mielikuvat taas sisältävät niitä tulkintoja ja merkityksiä, joita imagon merkeille annetaan. Näin mielikuva ja imago ovat kaksi yhteiskunnallista tapaa *määritellä* ja *merkityksellistää* ympäröivää todellisuutta. (Karvonen 1997, 33.)

Maine

Mielikuvan ja imagon lisäksi mielikuvatekijöiden perheeseen luetaan usein myös *maine*. Kun mielikuvalla tarkoitetaan henkilökohtaisia käsityksiä jostakin kohteesta, maine vertautuu siihen, mitä kohteesta ajatellaan laajemmin, ts. millaisia mielikuvia laajemmalla yhteisöllä siitä on². Karvosen (1999, 46–47) mukaan maine onkin ennen kaikkea puhumiseen ja kuulumiseen viittaavaa, kuten sukukielissämme karjalassa ja virossa: *mainitseminen* (karj.) ja *mainida* (vir.) liittyvät niissä muistelemiseen, kertomiseen tai poissa olevasta henkilöstä keskustelemiseen. Myös englannin kielessä *reputation* viittaa jonkin tai jonkun laadusta, luonteesta, arvostuksesta tai kunnioituksesta yleisesti uskottuun tai puhuttuun³. Siksi se on vahvemmin kytköksissä todellisuutemme kulttuurisuuteen ja prosessuaalisuuteen kuin mielikuva tai imago. Se ei myöskään painota vain visuaalista kommunikaatiota vaan enemmänkin verbaalista keskustelua, kertomista ja jakamista yhteisön kesken. (Karvonen 1999, 46–47.)

Maine voidaan täten nähdä yhteisöissä ja yhteiskunnissa kierrätettyinä esityksinä eli *representaatioina* jostakin kohteesta, kuten kertomuksina, tarinoina ja viesteinä. Silloin se on jonkun jostakin kohteesta tuottama käsitys, joka olisi voinut olla myös toisenlainen. Kanssaihmiset tulkitsevat ja arvioivat sitä muodostaen siitä omat käsityksensä. Jos käsitys hyväksytään laajemmin tulkitsevan yhteisön kesken, sitä voidaan alkaa uusintaa ja ylläpitää koko yhteisön voimalla. Näin alun perin subjektiiviset käsitykset eivät enää riipu niitä alun perin tuottaneista yksilöistä, vaan ne elävät sosiaalisen ja kulttuurisen uusintamisen kautta. Tällöin niillä on myös mahdollisuus muuntua uudenlaisiksi representaatioiksi, joita edelleen kierrätetään eri muodoissa. (Karvonen 1999, 47; 49.) Kuin rikkinäisen puhelimen kautta esitys voi muuttua matkallaan paljonkin, kun sitä kuljetetaan eri yksilöiden, yhteisöjen, sukupolvien ja tilanteiden läpi. Kaiken kaikkiaan mainetta luonnehtiikin sen sosiaalisuus, kulttuurisuus ja muuntuvuus.

Nykyisessä mielikuvayhteiskunnassa maine on myös erittäin tärkeä resurssi yritysten ja organisaatioiden näkökulmasta, miksi sitä on tutkittu kauppa- ja hallintotieteissä. Pekka Aula ja Jouni Heinonen (2002) ovat Karvosen ajatuksia seuraillen jäsentäneet maineelle kolme perusperiaatetta, joita Aula on hyödyntänyt muissakin tutkimuksissaan, muun muassa kaupunkien suhteen (ks. Aula & Harmaakorpi 2006; Aula, Vehkalahti & Äikäs 2007):

² Kielitoimiston sanakirjan (2020) mukaan maine on jostakin vallitseva käsitys, mielipide; vrt. kuva, imago, nimi.

³ Ks. Oxford English Dictionary Online (2020): “*reputation* (n.)”.

1. *Kommunikaatioperiaate*: maine on ytimeltään jotakin, jota puhutaan, kerrotaan ja mainitaan jostakin kohteesta.
2. *Evaluointiperiaate*: maineeseen sisältyy jokin laadullinen arviointi kohteestaan.
3. *Distinktioperiaate*: maine erottaa kohteensa toisista vastaavista kohteista.

Näiden lisäksi Aula ja Heinonen mainitsevat maineen perusominaisuudeksi ne *yleisöt*, joiden keskuudessa se vallitsee. Se ei siis synny kohteessa itsessään, vaan sitä tulkitsevien ja tarkastelevien tahojen mielissä (vrt. Bouldingin ”image” ja Karvosen ”mielikuva”). Näin maine on yhtäältä jaettuja mielikuvia kohteesta ja toisaalta henkilökohtaisia kokemuksia siitä. Tällöin yritysten ja organisaatioiden näkökulmasta hyvän maineen saavuttamiseen ei riitä, että ne vain toimivat hyvin, vaan niiden täytyy aktiivisesti tuottaa viestiä itsestään niitä tarkasteleviin yleisöihin ja yrittää täten vaikuttaa niistä tulkittaviin mielikuviin ja käsityksiin. (em. 36–37.) Vallitsevat käsitykset nimittäin vaikuttavat lopulta siihen, millaiset toimintaedellytykset ja -olosuhteet organisaatiolle muodostuu sitä ympäröivässä yhteiskunnassa (Karvonen 1999, 49).

Yhteenveto

Mielikuvatekijät ovat merkittävä osa sekä subjektiivista että sosiaalisesti ja kulttuurisesti jaettua todellisuuttamme. Ne ovat välineitämme ympäröivän todellisuuden havainnoimiseen, ymmärtämiseen ja tuottamiseen, toistemme kanssa toimimiseen ja viestimiseen sekä arkisten valintojen tekemiseen. Oli kyse sitten ruokaostoksista, äänestämisestä tai vaikka asuinpaikan valinnasta, mielikuvat, imagot ja maineet vaikuttavat käyttäytymiseemme, vaikka emme sitä tietoisesti huomaaisi.

Tässä työssä ymmärrän mielikuvatekijöiden väliset suhteet niin, että **mielikuva** on yksilön mielensisäinen tietorakenne jostakin hänen havaitsemastaan tai kuvittelemastaan kohteesta. Se rakentuu henkilökohtaisten kokemusten ja/tai sosiaalisesti jaetun informaation, kuten toisten mielikuvien tai kertomusten, kautta. Se myös sisältää kohteestaan sekä faktuaalista tietoa että antaa sille jonkin laadullisen arvion tai merkityksen. Lisäksi se voi olla tulkinta niin tarkoituksellisesti kuin tahattomastikin tuotetusta **imagosta**. Tulkinnat kuitenkin vaihtelevat aina yksilöstä, kontekstista, kulttuurista sekä imagoa välittävistä merkeistä riippuen.

Kun subjektiivisia mielikuvia jaetaan ja uusinnetaan sosiaalisissa suhteissa, niistä tulee *intersubjektiivisia*, jolloin ne lähtevät kiertämään yhteisöissä eteenpäin. Jos niistä tulee tarpeeksi

laajasti omaksuttuja ja osa yhteisön tai yhteiskunnan kulttuurista todellisuutta, voidaan puhua **maineesta**. Näin alun perin subjektiiviset mielikuvat voivat vaikuttaa sekä yksilöiden että yhteisöjen käsityksiin todellisuudesta sekä heidän käyttäytymiseensä.

Itse keskityn tässä tutkielmassa siis *mielikuvan* käsitteeseen, sillä tarkoitukseni on saada tietoa juuri ihmisten henkilökohtaisista käsityksistä, joita heillä on tutkimistani asuinalueista. Edellä esitellyn yhteiskunta- ja viestintätieteellisen näkökulman lisäksi mielikuvaa on tutkittu nimenomaan paikkojen ja ympäristöjen näkökulmasta, jota esittelen seuraavassa.

2.2 Mielikuva ja paikka

Kuten henkilöistä, yrityksistä tai tuotteista, myös maantieteellisistä olioista, kuten tilasta, ympäristöstä ja *paikasta*, muodostetaan mielikuvia. Edellä viitatus Karvosen (1999, 64) mukaan kaikki olevainen luonnonolioista ihmisen itsensä tuottamiin viestittää aina olemassaolollaan jotakin ympärilleen. Kyse on tietyllä tavalla edelleen ”valinnoista”, sillä kaikki on olemassa aina *jollakin* tavalla eikä kaikilla mahdollisilla tavoilla. Vaikka paikoissa ei olekaan kyse tietoisesti itsestään viestivistä toimijoista, kuten esimerkiksi henkilön kohdalla, voi niitäkin havainnoida, tulkita ja kuvitella.

Paikkamielikuviksi (place image) kutsuttuja käsityksiä on lähestytty monista maantieteiden ja kaupunkitutkimuksen näkökulmista. Suomessa alaan on perehtynyt muun muassa maantieteilijä Sirpa Tani (esim. 1995, 2001a, 2001b, 2005), joka sekä väitöskirjassaan että myöhemmissä julkaisuissaan on käynyt läpi käsitteen tutkimushistoriaa 1960-luvulta alkaen. Tanin työn pohjalta esittelen seuraavassa kolmen tutkimusperinteen näkökulmia paikkamielikuviin, sekä vedän yhteen niiden tärkeimpiä huomioita paikkamielikuvien ulottuvuuksista Tanin (2001b) luoman teorian avulla.

Behavioraalinen näkökulma

Tanin (2001b, 106) mukaan paikkamielikuvien tutkimus alkoi voimallisesti 1960- ja 1970-luvulla *käyttäytymismaantieteessä*, jonka tutkimuskohteita ovat ihmisten havainnointi ja käyttäytyminen erilaisissa ympäristöissä. Täten sen keskeisiä tutkimuskäsitteitä ovat *havainto* ja *havaitseminen*. Perinteisestä psykologiasta poiketen käyttäytymismaantieteilijät ovat kuitenkin ymmärtäneet ne pelkkää ympäristöstä saatavien aistiärsykkeiden käsittelyä laajempänä kognitiivisena prosessointina, myös suorien aistiärsykkeiden puuttuessa (ks. Walmsley & Lewis 1993, 95–96; Gold 1980, 48). Täten

ympäröivästä todellisuudesta kerätyistä havainnoista on nähty muodostuvan yksilölle mielensisäisiä representaatioita, jotka ohjaavat hänen käyttäytymistään ja joihin vaikuttavat hänen aiemmat kokemuksensa ja tietämyksensä (ks. Gold 1980). Sittenkin niitä on alettu kutsua omilla käsitteillään, kuten *mielikuva* (image), *skeema* (schema) ja *mentaalin kartta* (mental map) (ks. esim. Tuan 1975).

Ensimmäisiä käyttäytymisen näkökulmasta mielikuvia lähestyneitä oli kuitenkin arkkitehti Kevin Lynch, jota on pidetty paikkamielikuvien tutkimuksen pioneerina kaupunkiympäristöissä (ks. esim. Walmsley & Lewis 1993, 97; Mannarini ym. 2006, 202). Vuonna 1960 ilmestyneessä teoksessaan *The Image of the City* hän tarkasteli ihmisten mielensisäisiä kuvia Bostonin, Jersey Cityn ja Los Angelesin kaupunkiympäristöistä Yhdysvalloissa. Hänen tarkoituksenaan oli päästä käsiksi kaupunkien yleiseen ”ilmeeseen” ihmisten silmissä, jotta kaupunkien rakennetta ja maisemaa voitaisiin suunnitella ja muotoilla paremmin. Tutkimuskäsitteenä hän käytti *ympäristömielikuvaa* (environmental image), jonka hän määritteli yksilön yleistetyksi mentaaliseksi kuvaksi ulkoisesta maailmasta, joka syntyy sekä välittömän havainnoinnin että aikaisempien ympäristöstä saatujen kokemusten kautta. Se on myös jatkuvassa vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa, jolloin se on jatkuvassa muutoksessa. (Lynch 1960, v; 2–7.) Analyttisesti Lynch jakoi käsitteensä kolmeen elementtiin:

1. *Identiteetti*: yksilö erottaa ja identifioi tietyn kohteen muusta ympäristöstä.
2. *Rakenne*: yksilö hahmottaa ympäristön tilalliset suhteet itsensä, kohteen sekä muiden tilan objektien ja elementtien välillä.
3. *Merkitys*: yksilö antaa kohteelle jonkin subjektiivisen merkityksen. (em. 8.)

Esimerkkinä elementeistä Lynch esittää, miten yksilö tunnistaa huoneesta oven (identiteetti) ja muodostaa käsityksen sen sijainnista suhteessa itseensä sekä huoneen muihin objekteihin (rakenne). Hän antaa sille myös merkityksen mahdollisena pakotienä huoneesta ulos (merkitys). Tällaisella mielikuvalla on suuri käytännöllinen ja emotionaalinen merkitys yksilön käyttäytymiselle, sillä muun muassa eksyminen on hänestä pelkkää maantieteellistä epävarmuutta syvempi katastrofi. Arkkitehtuurin näkökulmasta eheä ja selkeästi hahmotettava kaupunkiympäristö antaa täten paremmat edellytykset liikkumiselle ja suunnistamiselle, mutta myös sen syvemmälle kokemiselle, sosiaalisesti jaettujen muistojen ja symbolien kiinnittämiseksi sekä yksilön yleiselle kasvuille. Ympäristön *luettavuutta* (legibility) ja *kuviteltavuutta* (imageability) korostaen Lynch tiivistääkin, miten viisi elementtityyppiä jäsentävät eniten useimpien ihmisten mielikuvia kaupungeista: kulkuväylät, reunat, alueet, solmukohdat sekä maamerkit. (Lynch 1960, 4–10; 46.)

Pari vuosikymmentä myöhemmin käyttäytymismaantieteilijä John R. Gold (1980) määritteli mielikuvien olevan olennaisia kognitiivisia välineitä ympäristöllisen käyttäytymisemme hallinnassa yhdessä *spatiaalisten skeemojen* kanssa. Niiden avulla käsittelemme ympäristöistä tekemiämme havaintoja. Mielikuvan hän määrittelee juuri ”mielen kuvaksi” jostakin kohteesta, tilasta tai ympäristöstä riippumatta siitä, onko se yksilön suoran havainnoinnin kohteena. Yksilö voi täten palauttaa sen myöhemmin mieleensä ilman tarvetta ulkoiselle aistimukselle. Spatiaaliset skeemat taas järjestävät yksilön uusia sekä aikaisempia kokemuksia ympäröivästä todellisuudesta. Niiden avulla hän myös reagoi ympäristön ärsykkeisiin. Ne sisältävät informaatiota sekä yksilön maantieteellisestä sijainnista, suunnasta ja suhteesta ympäristöönsä (sijainnillinen tieto) että yksilön sille antamista laadullisista arvioista (määrittelevä tieto). Ne myös muuttuvat ja suodattavat aina uuden informaation käsittelyä. Näin vanhat skeemat voivat muokkautua, tarkentua tai jopa kumoutua, jos uusi informaatio on tarpeeksi vakuuttavaa. (Gold 1980, 41–43.)

Goldille mielikuva ja spatiaalinen skeema ovat siis lähekkäisiä käsitteitä, mutta niistä on erotettavissa tiettyjä eroavaisuuksia. Mielikuvan käsite juontuu *mielikuvituksesta*, joten se voi muodostua myös sellaisista paikoista, joita yksilö ei ole oikeasti kokenut. Se myös ymmärretään usein visuaalisena, vaikka sitä täydentävät myös muut aistit. Skeema taas viittaa enemmän arkiympäristöistämme rakentamiimme malleihin, joilla ohjaamme jokapäiväistä käyttäytymistämme. Gold viittaa muun muassa Yi-Fu Tuaniin (1975), jonka mukaan skeemat toimivat mielessämme lähes tiedostamatta, jolloin tietoinen huomiomme voi olla samaan aikaan muualla. Kun taas yritämme muodostaa mielikuvaa jostakin kokemattomasta paikasta, joudumme keskittämään siihen enemmän tietoista keskittymistä. (Gold 1980, 42–43.) Osin näillä perusteilla olen myös itse valinnut mielikuvan tutkielmani pääkäsitteeksi, sillä tutkimuskohteenani ovat ihmisten tietoiset käsitykset tutkimistani asuinalueista, joissa kaikissa he eivät välttämättä ole vierailleet.

Behavioraalisten näkökulmien kritiikkiä

Behavioraaliset näkökulmat ovat herättäneet paljon kritiikkiä paikkamielikuvien tutkimuksessa. Erityisesti Lynchin näkökulma on vahvan arkkitehtoninen ja täten voimakkaan visuaalinen (Tani 2001b, 107). Muut aistit sekä ympäristöille annetut symboliset ja funktionaaliset merkitykset jäävät sen ulkopuolelle. Tuan (1975, 206) näkeekin, että Lynchin käsitteet viittaavat vain yhdenlaiseen kognitiiviseen kokemukseen, jolloin hän suosittaa korvaajaksi skeeman käsitettä, jotta ilmiön kokonaisvaltaisuus ja moniaistisuus tulisi paremmin huomioiduksi. Hän myös kritisoi Lynchin taustatutkimuksessa tehtyä otantaa, sillä tämä teki päätelmänsä lähinnä keski-ikäisiä ja hyvätuloisia

aikuisia haastatteleamalla. Sosioekonomisesti tarkasteltuna heillä on ollut huomattavasti laajemmat mahdollisuudet tutustua kaupunkiensä erilaisiin ympäristöihin kuin esimerkiksi pienituloisilla tai lapsilla. (Tuan 1974, 207).

Varhaista käyttäytymismaantiedettä on kritisoitu myös liian positivistisesta, atomistisesta ja naiivista katsannosta ihmisten ja paikkojen välisiin suhteisiin (ks. esim. Shields 1991). Lisäksi näkökulman keskeiset käsitteet on lainattu suoraan ja hatarasti muilta aloilta (psykologia) ilman niiden syvällisempää tutkimusta tai ymmärrystä. Näin määrälliseen tarkasteluun huonosti taipuvat inhimillisyyden piirteet, kuten intentionaalisuus ja sosiaalisuus, jäävät usein näkökulman ulkopuolelle. Tämä voi aiheuttaa hämmennystä ja teorioiden individualistisuutta. (Walmsley & Lewis 1993, 112–113.) Nämä kommentit huomioiden käyttäytymismaantiede on kuitenkin antanut paikkamielikuvien tutkimukselle tietyn lähtöpisteen ja peruskäsitteet, joita myöhemmät suuntaukset, kuten humanistinen maantiede, ovat kehittäneet omista lähtökohdistaan eteenpäin (Tani 2001b, 107–108).

Humanistinen näkökulma

Humanistinen maantiede on jatkanut paikkamielikuvien maantieteellistä tutkimusta 1970- ja 1980-luvuilta alkaen. Verrattuna käyttäytymismaantieteeseen tutkimuksen keskiössä on edelleen ihmisyksilön havainnot ja mieli, mutta toisenlaisesta filosofisesta lähtökohdasta. Fenomenologiseen ja eksistentiaaliseen tieteenfilosofiaan pohjaten humanistinen näkökulma ymmärtää yksilön toimivana ja kokevana toimijana, joka tarkastelee maailmaa subjektiivisten näkemystensä ja kokemustensa eli *elämismaailmansa* (saks. Lebenswelt) kautta. Myös sosiaaliset tekijät huomioidaan, sillä ne muodostavat, muokkaavat ja tuovat merkityksiä henkilökohtaisille kokemuksille. Tilan ja maantieteen tasolla humanistinen maantiede keskittyy abstraktin tilan ja ympäristön sijasta subjektiivisesti merkityksellistettyyn *paikkaan*. (Tani 1995, 15, 32–33; 2001b, 108)

Alan pioneeri Yi-Fu Tuan (1974, 1977) on lähestynyt paikkaa juuri *kokemisen* näkökulmasta, jolla hän tarkoittaa kaikkia niitä tapoja, joilla ihminen tietää ja rakentaa itselleen ympäröivää todellisuutta (esim. aistimalla). Kokemista sävyttävät aina sekä tunteet että ajattelu, ja se suuntautuu ulkoiseen maailmaan. Kokemuksiaan prosessoimalla yksilö luo siitä oman käsityksensä. Hän alkaa myös liittää siihen omia arvojaan ja merkityksiään, jolloin avaruudellisesta tilasta muodostuu subjektiivisesti koettu ja eletty paikka. (Tuan 1977, 8–18.) Elämismaailman kautta liitetyt merkitykset siis erottavat paikan käsitteellisesti *tilasta* tai *alueesta*. Se ei myöskään ole määritelty sijainti tai alue maanpinnalla,

vaan henkilökohtaisesti eletty, tulkittu ja merkityksellistetty (ks. myös Relph 1976a; Haarni ym. 1997.) Samalla yksilö voi kiinnittyä siihen tunteellisesti. Tuan (1974, 92–93; 113) puhuikin *topofiliasta* eli kuulumisen, turvallisuuden tai rakkauden tunteesta paikkaa kohtaan. Sama ilmiö voi tosin esiintyä myös käänteisesti, jolloin puhutaan *topofobiasta* (ks. Relph 1976b, 28).

Tuanin (1975) näkökulma mielikuviin seuraa kuitenkin melko samaa psykologista lähestymistapaa kuin aiemmin Goldin näkemys (tai oikeammin Gold seuraa Tuania). Hänestä mielikuvan, skeeman ja mentaalisen kartan käsitteitä on käytetty maantieteessä liian synonyymisesti, vaikka psykologisesti niillä on selviä eroja (vrt. Grunig 1993 ja huomiot markkinoinnista). Hänelle mielikuva on ensisijaisesti tietoinen visuaalinen havainto jostakin menneestä tapahtumasta tai sellaisesta kohteesta, josta ei sillä hetkellä saatavissa ole suoraa aistikokemusta. Se siis kylläkin tarvitsee lähtökohdakseen jonkun ärsykkeen (esim. muiston tai kuulopuheen), mutta pohjimmiltaan se on mielikuvituksen tuottama konstruktio kohteestaan. Tuan erottaakin vielä toisistaan muistikuvan ja mielikuvan, joista jälkimmäinen voi syntyä myös kokemattomista kohteista (vrt. Gold 1980). Esimerkiksi yksilön muuttaessa täysin uudelle paikalle, josta hänellä ei ole aiempia henkilökohtaisia kokemuksia, hän voi kuvitella sen mielessään kuultujen kertomusten tai vinkkien perusteella. Tällaiset mielikuvat ovat vaikuttaneet muun muassa siirtolaisuuteen historian saatossa. Se, mitä aineksia mielikuviin lopulta otetaan, on kuitenkin yksilön skeemojen ohjaamaa, jotka ovat mielikuvia perustavampia rakenteita kokemusten järjestämiseen ja käyttäytymisen ohjaamiseen. Mielikuvakin kyllä tallentaa ja järjestää informaatiota, mutta vain tietoisesti ja keskittyneesti. Tuanin mukaan myös mentaalinen kartta tarkoittaa lopulta erityistä mielikuvaa esimerkiksi oikeasta kartasta, joka jo itsessään on jonkun luoma konstruktio tietystä osasta todellisuutta. (Tuan 1975, 205–209; 211–212.)

Toinen humanistisen maantieteen uranuurtaja Edward Relph (1976a, 1976b) on myös lähestynyt paikkaa kokemusten ja niiden prosessoinnin näkökulmasta, mutta paikkojen mielikuviin hän on syventynyt *paikan identiteetin* kautta. Hän viittaa sillä ilmiöön, jonka avulla me sekä erotamme yksittäisen paikan muista että yhdistämme sen toisiin samankaltaisiin paikkoihin todellisuudessamme.⁴ Paikan identiteetti rakentuu sosiaalisesti sen fyysistä ominaisuuksista, siellä tapahtuvista toiminnoista sekä yksilöiden ja yhteisöjen siihen liittämisten merkityksistä. Tärkeä osa sitä on myös *paikan henki* (spirit of place; genius loci), jota on Relphin mukaan hankala käsitteellistää tai analysoida. Me kuitenkin aistimme sen paikassa ollessamme, ja se ylläpitää meille paikan

⁴ Samantyyppistä määritelmää paikan identiteetille on luonut myös Lynch (1960, 6–8).

ainutlaatuisuutta muutostenkin keskellä. Tätä kautta mielikuva paikasta (image of place) on Relphistä useimmiten sama kuin sen identiteetti. (Relph 1976a, 44–48; 56.)

Osin Bouldingin (1987) näkemyksiin nojaten Relph ei kuitenkaan näe yksilön mielikuvaa paikasta vain jonakin hahmotelmana ulkoisen todellisuuden kohteesta vaan intentionaalisena eli tarkoituksellisenä tulkintana siitä, mitä yksilö ajattelee *olevan* olemassa ja mitä hän *uskoo olevan* olemassa. Näin mielikuva sisältää kaikki mahdolliset elementit, jotka yksilö paikkaan liittää, kuten välittömät havainnot, muistot, kokemukset ja asenteet. Mielikuvaan vaikuttavat kuitenkin myös sekä kokijaan että tilanteeseen liittyvät tekijät (esim. tunteet). Siksi kullakin hetkellä mielikuvan sisältö, näkökulma ja syvyys voivat vaihdella. Samasta paikasta voi siis olla olemassa useita mielikuvia saman tai eri henkilöiden mielessä (esim. katu autoilijan ja jalankulkijan näkökulmasta). Niitä voi muodostaa myös ryhmä tai yhteisö. Lopulta paikasta muodostuu kokonaisuutena lukuisia erilaisia mielikuvia sekä identiteettejä, jotka yhdessä rakentavat sen kokonaisvaltaisen todellisuuden. (Relph 1976a, 56.)

Humanististen näkökulmien kritiikkiä

Myös humanistisia näkökulmia paikkamielikuviin on kritisoitu. Yksi suurimmista kritiikeistä on kohdistunut liian vähäiseen metodologiseen pohdintaan, kuten kysymykseen siitä, miten ihmisen todellisiin mielensisältöihin voi lopulta päästä käsiksi (Tani 2001b, 109). Walmsley ja Lewis (1993) muistuttavat, että tutkija pystyy kyllä havainnoimaan ja tulkitsemaan toisen yksilön suhdetta ympäristöönsä, mutta vain omien käsitteellistyskäsitteensä ja näkökulmiensa kautta, jolloin on vaara yhteyksien näkemiseen siellä, missä niitä ei todellisuudessa ole. Samoin tutkijan omat ennakkokäsitykset ja intentiot voivat ohjata tutkimuksen tekoa liikaa (ks. myös Tuan 1976, 273). Kuitenkin esimerkiksi osallistuvan havainnoinnin kautta tutkija voi tosin saada ns. ”sisäpiiriläisen” käsityksen jostakin ilmiöstä, jota sen ulkopuolelta ei voisi saavuttaa. (Walmsley & Lewis 1993, 115.)

Lisäksi humanistisen perspektiivin yksilökeskeisyyttä on arvosteltu. Sen on nähty ottavan yksilön elämämaailmoineen kuin sosiaalisessa tyhjiössä jättämällä sosiaalisen ja kulttuurisen todellisuuden vaikutukset liian vähälle huomiolle. Tanin mukaan muun muassa Tuan (1974) on kyllä tarkastellut paikkakokemusten intersubjektiivisuutta, mutta lähinnä siitä näkökulmasta, miten muiden ihmisten läsnäolo vaikuttaa subjektiivisiin paikkakokemuksiin. Tani näkee, että jos elämämaailmaa lähestytään eksistentiaalisesta filosofiasta käsin, eivät sosiaalisesti jaetut paikkakokemukset

tai -mielikuvat ole edes mahdollisia. Fenomenologisesta näkökulmasta katsottaessa ne taas voidaan ottaa huomioon, kuten Relph (1976a) ja Tani itse (ks. esim. 1995) ovat tehneet.

Sosiokulttuurinen näkökulma

Humanistisen suuntauksen rinnalla ihmisten ja paikkojen välisiä suhteita on tarkasteltu myös sosiaalisten ja kulttuuristen näkökulmien kautta (Tani 2001a, 144). Niiden mukaan yksilöä ja hänen ympäristöönsä suuntautuvaa havainnointiaan ei voida tarkastella positivistisesti irti sosiaalisesta kontekstistaan, vaan ne ovat aina yhteydessä ympäröivän yhteiskunnan ja kulttuurin rakenteisiin, kuten tapoihin, normeihin, hierarkioihin ja representaatioihin. Tällöin niiden yhteydet yksilön tai yhteisöjen käyttäytymiseen eivät myöskään ole suoraviivaisia. Sekä paikat että mielikuvat niistä ovat sosiaalisesti ja historiallisesti tuotettuja sekä jatkuvasti muuttuvia ja haastettuja, kuten muutkin kulttuurissa jaetut merkitykset. (Shields 1991, 11–14; 18.) Niiden muodostumisen kannalta on siis olennaista kuka tai ketkä, milloin, miksi ja mistä positioista käsin mielikuvia muodostaa sekä millaisten kanavien ja merkkien välityksellä.

Sosiologi Rob Shieldsin (1991) mukaan paikkamielikuvan käsite viittaa niihin moninaisiin sosiokulttuurisiin merkityksiin ja representaatioihin, joita eri paikkoihin liitetään riippumatta niiden todellisista ominaisuuksista. Ne ovat usein yksinkertaistettuja ja liioiteltuja, sillä ne syntyvät pitkälti stereotyyppittelyn ja ennakkoluulojen kautta. Vaikka subjektiiviset paikkamielikuvat voivat vaihdella paljonkin yksilöiden välillä, tietyistä ydinmielikuvista voi sosiaalisesti jaettuina ja kommunikoituina muodostua pysyvämpiä paikkakäsityksiä, jotka leviävät ko. yhteisön tuottamassa ja jakamassa merkitysten maailmassa. Niiden pohjalta voi syntyä myös kollektiivisempia paikan *maineita* tai *myyttejä*, jotka elävät yhteisön ja kulttuurin uusintamina (vrt. Karvonen 1999). Niitä on kuitenkin tuotettava ja uusinnettava jatkuvasti uudelleen tai ne menettävät kirjaimellisesti merkityksensä yhteisön piirissä. Ne ovat myös aina niiden sosialisointien, käsitteiden ja normijärjestelmien vaikuttamia, välittämiä ja muovaamia, jotka kussakin yhteisössä vallitsee. (Shields 1991, 14; 60–61.)

Yksilöt ja ryhmät voivat kuitenkin myös haastaa uusinnettuja mielikuvia, mikä voi heijastella yhteisön sisäisiä hierarkioita ja sosiaalisia jakolinjoja (esim. keskiluokkaiset näkevät saman paikan toisin kuin työväenluokkaiset) (Shields 1991, 60–61). Tällöin tullaan lähelle Pierre Bourdieun (1984) klassista teoriaa kulttuurisista ”mauista”, jotka tarkoittavat itseemme sisäistämiä sosiokulttuurisia rakenteita sekä välineitä erilaisiin erontekoihin. Niiden kautta me suuntaudumme yhteisesti tuottamaamme maailmaan ja tilaan. Täten mielikuvat ja myytitkin voivat olla erilaisten makujen tai

intressien tuottamia: niitä voidaan käyttää esim. paikkojen kulttuuriseen luokitteluun, arvottamiseen tai jopa stigmatisointiin eri positioista (ks. esim. Wacquant ym. 2014). Lisäksi niitä voidaan hyödyntää poliittisten tai ideologisten pyrkimysten palvelukseen. Esimerkiksi myytit kansallisvaltioista sekä niihin liittyvät paikkamytologiat ovat Benedict Andersonin (2017, orig. 1983) mukaan olleet tietoisia nationalismin palvelukseen tuotettuja konstruktioita ja myös olennaisia tekijöitä aatteen historialliselle menestykselle. (Shields 1991, 11; 62–63.)

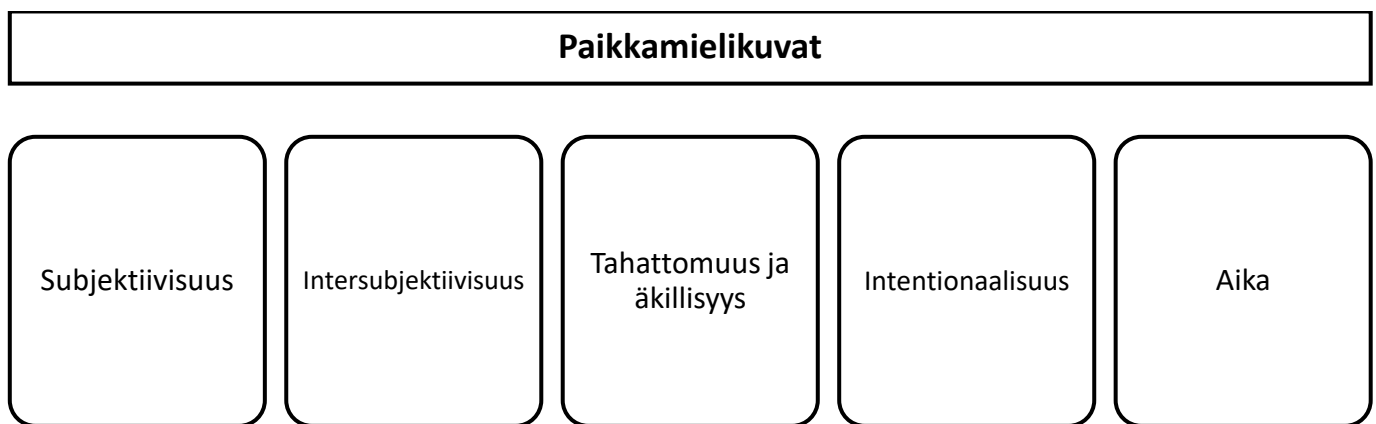
Yksi merkittävimmistä paikkamielikuvien, -myyttien ja -maineiden kierrättämisen nykykanavista on *media*. Jacquelin Burgessin ja John R. Goldin (2015, orig. 1985) mukaan tiedotusvälineillä on osana populaarikulttuuria olennainen rooli siinä, miten koemme maailmaa niin yksilöllisesti kuin sosiaalisesti ja millaisia suhteita luomme paikkoihin. Mediatutkimuksessa onkin tarkasteltu, miten media luo ja uusintaa stereotyyppisiä käsityksiä paikoista: Burgessin ja Goldin mukaan ne ovat osa *kategorisoinnin* prosessia, jonka avulla paikkoihin liittyvää kulttuurista tietoa järjestetään ja niille annetaan identiteetti (vrt. Relph 1976b). Stereotypiat ovat usein sitkeitä ja hankalia muuttaa, vaikka niiden vastaavuus todellisuuteen olisikin ohut tai olematon. Myös median toimintalogiikka lukijoiden houkuttelemiseksi ennemmin vahvistaa kuin kyseenalaistaa mehukkaita stereotypioita. (Burgess & Gold 2015, 4–9.) Kaupunkitutkimuksen puolella sekä Hastings ja Dean (2003) että Kearns, Kearns ja Lawson (2013) ovatkin huomanneet, miten media voi ylläpitää huono-osaisten asuinalueiden stigmaa viestimällä niistä kielteiseen sävyyn, vaikka niiden todellisessa tilassa olisikin tapahtunut merkittäviä (positiivisia) muutoksia.

Toinen merkittävä mielikuviin median kautta vaikuttava tekijä on *paikkamarkkinointi* (Burgess & Gold, 2015, 10). Kuten jo aiemmassa luvussa mainittiin, mielikuvien ja imagojen merkitys yrityksille ja organisaatioille on suuri, mutta myös paikat, kuten kaupungit, kilpailevat entistä voimakkaammin keskenään muun muassa veroa maksavista asukkaista, matkailijoista, työvoimasta ja investoinneista (ks. esim. Kotler ym. 1993; Äikäs 2001; Helenius 2008; Anholt 2010). Kaupunkimarkkinointia tutkinut Leena Helenius (2008) onkin todennut, että sen tarkoituksena on tehdä kaupunkia ja sen tarjoamia toimintamahdollisuuksia tunnetuiksi ja kasvattaa siten mahdollisuuksia saada uutta pääomaa kaupungin taloudelliseen ja sosiaaliseen toimintaan. Kuten yrityksen myös kaupungin markkinointi perustuu mielikuvatekijöihin, kun eri kohderyhmille (esim. yrityksille, asukkaille tai turisteille) tuotetaan erilaisia imagoja kaupungin ominaisuuksista. Niitä voidaan rakentaa erilaisille ”resursseille”, joita Äikäs (2001, 71) on jaotellut materiaalisiin (esim. kaupungin maamerkit ja historialliset rakennukset) ja symbolisiin (esim. tapahtumat tai tunnetut yritykset). (Helenius 2008, 167–169; 171–172). Viime kädessä imagot ovat kuitenkin vain tietystä positioista käsin valittuja ja

viestittyjä merkkien kokoelmia, jolloin lopulliset mielikuvat muodostavat aina niitä aktiivisesti tulkitsevien yksilöiden mielissä (Karvonen 1999, 51).

Synteesi: paikkamielikuvien viisi ulottuvuutta

Vetääkseni yhteen edellä esiteltyjä näkökulmia esittelen Sirpa Tanin (2001b, 113–118) luoman käsitellin paikkamielikuvien ulottuvuuksista (kaavio 2). Se kokoaa mielestäni hyvin niiden muodostumisen ja kehittymisen olennaiset piirteet, kuten monimuotoisuuden, prosessuaalisuuden, herkkyyden muutoksille, riippuvaisuuden muodostajistaan ja näihin liittyvistä ominaisuuksista sekä fyysisestä, yhteiskunnallisesta ja funktionaalisesta kontekstistaan.

Kuva 2. Paikkamielikuvien viisi ulottuvuutta (Tani 2001b, 113–118).

Paikkamielikuvien *subjektiiivisuus* viittaa erityisesti humanistisen näkökulman tekemiin huomioihin kunkin yksilön ja paikan välisestä ainutlaatuisesta suhteesta sekä sen vaikutuksesta mielikuviin. Pelkkä paikan olemassaolo jo edellyttää henkilökohtaisten merkitysten liittämistä johonkin tilaan, jotka myös vaikuttavat yksilön asenteeseen ja käyttäytymiseen paikkaa kohtaan. Mielikuvat ja merkitykset joutuvat kuitenkin jatkuvaan uudelleenarviointiin uusien havaintojen ja informaation karttuessa. Lisäksi muiden muodostamat mielikuvat voivat vaikuttaa vahvastikin yksilön omiin käsityksiin, varsinkin jos hänellä ei ole henkilökohtaista suhdetta paikkaan (vrt. Tuan 1975). Myöhemmät kokemukset voivat vaikuttaa niistä, mutta ne voivat myös kumoutua. Olennaista kuitenkin on, että ne vaikuttavat omaan käyttäytymiseemme ja suhtautumiseemme paikkoja kohtaan. (Tani 2001b, 113–114.)

Intersubjektiiivisuus taas viittaa yksilöiden ja heidän mielikuviansa riippuvuuteen sosiokulttuurisista konteksteistaan. Emme elä tai koe todellisuutta subjektiiivisessä tyhjiössä, vaan havaintomme ja tulkintamme ovat aina yhteydessä ympäröivään sosiaaliseen todellisuuteen. Näin ne ovat aina jonkun

jonakin hetkenä jostakin asemasta rakentamia käsityksiä, jotka sosiaalisesti jaettuina voivat muuttua yhteisössä eläviksi representaatioiksi. Keskiöön nousevat tällöin niihin ladatut merkitykset, niiden viestiminen erilaisin merkein (vrt. Karvonen 1999 ja semiotiikka) sekä tähän viestintään liittyvät valtapositiot ja identiteetit. Esimerkiksi itselle merkityksellisessä yhteisössä tai kulttuurissa kiertävät paikkamielikuvat voivat luoda pohjan omien henkilökohtaisten merkitysten liittämiseksi paikkaan ja täten vaikuttaa siihen suhtautumiseen (vrt. Shields 1991). Samoin erilaisilla kulttuurisilla instituutioilla, kuten medialla ja taiteella, on merkittävä rooli kussakin yhteisössä kiertäviin representaatioihin. (Tani 2001b, 115–116.)

Myös paikkoihin liittyvät *äkilliset ja tahattomat tapahtumat* voivat saada aikaan paikkamielikuvien voimakasta muodostumista tai niiden sisällön muuttumista. Jo yksittäinen, tarpeeksi merkityksellinen tapahtuma voi sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti riittää synnyttämään vahvoja mielikuvia ja merkityksiä tietylle paikalle, jotka voivat erota selvästi sen aiemmista. Esimerkiksi Tanin (2001a) tutkimus Helsingin Kallion kaupunginosaa, joka oli tunnettu historiallisena työläisten asuinalueena, stigmatisoitui 1990-luvulla ”punaisten lyhtyjien alueeksi”, kun sen pohjoisreunalla havaittiin merkkejä prostituutiosta. Sekä paikalliset että kansalliset mediat uutisoivat tästä aktiivisesti, mikä aiheutti häiriöitä alueen asukkaille uteliain vierailijoiden muodossa (em. 145–148). Sama äkillinen käänne voi tapahtua myös toisenlaisessa merkityksessä: esim. Pariisin yksi moottoritien silta, Pont de l’Alma, muuttui yhtäkkiä suosituksi nähtävyydeksi, kun prinsessa Dianaa kuljettanut auto törmäsi siihen 1997. (Tani 2001b, 116–117.)

Mutta kuten todettu, paikkamielikuvia tuotetaan myös täysin tarkoituksella eli *intentionaalisesti*. Tämän korostuu juuri paikkamarkkinoinnissa tai -promootiossa, jossa yritetään tietoisesti vaikuttaa ihmisten paikoista muodostamiin mielikuviin. Vaikuttamisen tavoitteet voivat toki vaihdella aina globaalista maabrändäyksestä paikallistason kunta- ja aluemarkkinointiin, mutta niin valtiot, kunnat kuin kaupungitkin joutuvat kiihtyvässä jälkiteollisessa ja uusliberaalissa kapitalismissa kilpailemaan entistä kovemmin ”asiakkaistaan” saadakseen elintärkeitä tuloja, investointeja, yrityksiä ja kuluttajia (ks. Kotler ym. 1993; Karvonen 2001). Siksi suotuisan paikkaimagon tuottamiseen on taloudellisesta näkökulmasta kannattavaa panostaa, minkä voi nähdä erinäisinä kaupunkien ja kuntien brändeinä sekä markkinointikampanjoina. Erityisesti tämä korostuu matkakohteiden markkinoinnissa. Myös paikka- ja aluekehittämisessä mielikuvamarkkinoinnilla voi olla merkittävä rooli, kun tietyille asuinalueille pyritään houkuttelemaan tietynlaisia asukkaita (esim. hyväosaisia nostamaan huono-osaisen alueen sosioekonomista asemaa, ks. myös Skifter Andersen 2003). (Tani 2001b, 117–118.)

Viidennen ulottuvuuden eli *ajallisuuden* voi nähdä yhtenä paikkamielikuvien perimmäisistä ominaisuuksista: ne ovat dynaamisia ja kerroksellisia ilmiöitä, jotka syntyvät alati muutoksessa olevista konteksteista, merkityksistä ja tulkinnoista. Vaikka ne saattavat joskus ottaa paljonkin aikaa muuttuakseen, ne eivät ole täysin muuttumattomia. Shieldsin (1991, 256) mukaan paikan mielikuvat ja maine kyllä muuttuvat, kunhan sen koko mytologia uudistetaan ja sille kehitetään jotakin uutta edustavia vertauskuvia. (Tani 2001b, 118.) Myös Burgess ja Gold (2015) huomioivat, miten tarpeeksi toistuva informaatio voi muuttaa mielikuvia; vaadittava toiston määrä vain vaihtelee yksilöittäin ja konteksteittain. Itse näen tässä yhteyden myös siihen, miten Kearns ym. (2013) kuvasivat huonon maineen pysymistä uudistettujen asuinalueiden ympärillä: maine ei muutu, jos muuttuneesta todellisuudesta ei viestitä riittävästi tai jos viesti pysyy samana kuin aina ennenkin.

Tanin (2001b, 118) mukaan nämä viisi ulottuvuutta limittyvät todellisuudessa toisiinsa, joten niiden erotteleminen on lähinnä analyttinen apuväline. Ne kuitenkin auttavat näkemään sen moninaisuuden ja kompleksisuuden, joka paikkamielikuviin liittyy. Olen hänen kanssaan samaa mieltä, ja näen, että ulottuvuuksiin sisältyy myös aiemmassa luvussa (luku 2.1) esitettyjä huomioita, kuten mielikuvan ero suhteessa imagoon ja kommunikaatioon sekä yksilöllisten ja yhteiskunnallisten tekijöiden vaikutukset niiden muodostumiseen. Samalla taustalla kulkee ajatus mielikuvien jatkuvasta prosessuaalisuudesta sekä vaikutuksesta jokapäiväiseen toimintaamme. Erityisesti tästä viimeisestä piirteestä löytyy se syy, miksi itse kaupunki- ja yhteiskuntatieteilijänä haluan niitä tutkia.

Oma lähtökohtani paikkamielikuviin tässä tutkielmassa on siis niiden moninaisiin sisältöihin ja sävyihin syventyminen. Haluan selvittää, millaisia teemoja ja laadullisia arvioita ihmiset liittävät valitsemini tutkimusalueisiin olettaen, että ne myös vaikuttavat heidän suhtautumiseensa niihin. En siis juurikaan ole kiinnostunut siitä, mistä lähteistä ja miksi kukin on mielikuvansa muodostanut tai ovatko ne ”todenmukaisia” vaan enemmänkin siitä, mitä ne sisältävät ja miten ne vaihtelevat kohdealueiden välillä. Tausta-ajatuksenani nimittäin on, että ne voivat vaikuttaa myös ihmisten muuttokäyttäytymiseen ja siten Vantaan kaupungin alueelliseen eriytymiseen.

3 Alueellinen eriytyminen

Toinen tutkielmani pääkäsitteistä on *alueellinen eriytyminen*. Seuraavassa käyn lyhyesti läpi käsitteen tarkempaa määrittelyä, aiempaa tutkimusta kaupungeista sekä yhteyttä mielikuvatekijöihin ja paikkamielikuviin. Esittelen myös tutkimuskohteeni Vantaan viimeaikaista eriytymiskehitystä.

3.1 Käsite ja ilmiö

Alueellisella eriytymisellä (engl. *regional, socio-spatial* tai *residential differentiation*) viitataan yhteiskunta- ja maantieteellisessä tutkimuksessa taustatekijöiltään erilaisten väestöryhmien alueelliseen jakautumiseen sekä siinä ilmeneviin eroihin. Katja Vilkanen (2011) mukaan kaupungeissa sillä tarkoitetaan ryhmien erilaista maantieteellistä asettumista kaupunkiseudulle. Erottavista taustatekijöistä riippuen kyse voi olla *sosioekonomisesta, demografisesta* tai *etnisestä* eriytymisestä, jotka ovat alueellisen eriytymisen kolme päätyyppiä: tällöin sosioekonomiselta ja ammatilliselta asemaltaan, elämänvaiheeltaan ja perhemuodoltaan tai etniseltä taustaltaan erilaiset ihmiset asettuvat alueellisesti asumaan eri puolille kaupunkia. Usein nämä eriytymisen tyypit myös leikkaavat toinen toisensa, kun esimerkiksi etnisten vähemmistöjen tulotasot ovat keskimäärin valtaväestön tasoja matalampia. Kunkin eriytymistyyppin voimakkuus ja vaikutus vaihtelee kuitenkin aina tapauskohtaisesti. (Vilkama 2011, 24–25; ks. myös Knox & Pinch 2000, 108–115.)

Vilkanen mukaan alueellisen eriytymisen käsite kattaa sitä tuottavat prosessit sekä sen tuottamat alueelliset erot. Tuottaviin prosesseihin lukeutuu väestön luonnollisten muutosten lisäksi *valikoiva muuttoliike*, kun taustoiltaan erilaiset kotitaloudet suuntaavat muuttopäätöksiään eri tavoin. Tätä kautta voi syntyä suuriakin eroja siinä, millaisia ihmisiä millekin asuinalueelle haluaa ja pystyy muuttamaan. Tutkimuksissa on muun muassa huomattu, että kotitaloudet usein hakeutuvat taustaltaan, resursseiltaan ja mieltymyksiltään samankaltaisten kotitalouksien kanssa samoille asuinalueille (ks. Andersson 1998; Skifter Andersen 2003; Kortteinen ym. 2005; Musterd ym. 2016). Näin alueista voi ajan saatossa muodostua profiililtaan tietynlaisten ihmisten asuinpaikkoja, jolloin niille kehittyy myös ominainen imago ja sosiaalinen status. Niiden pohjalta voidaan edelleen muodostaa erilaisia muuttopäätöksiin vaikuttavia käsityksiä asuinalueiden ominaisuuksista (vrt. ed. luku). (Vilkama 2011, 24–26; 29–31; Vilkama ym. 2016, 15.)

Koska muuttoliike ja väestömuutokset ovat jokapäiväisiä yhteiskunnallisia prosesseja, myös alueellinen eriytyminen voidaan nähdä melko neutraalina ilmiönä. Se voi olla jopa positiivista ja

toivottavaa, jotta kaupunkiseudulle syntyisi erilaisten ryhmien tarpeisiin ja preferensseihin vastaavia asuinalueita. Tällöin sitä kutsutaan usein *alueelliseksi erilaistumiseksi*. Toisaalta eriytyminen voi aiheuttaa myös sosiaalisia ja taloudellisia ongelmia, kuten yhteiskunnallisen huono-osaisuuden ja syrjäytymisen alueellista kasautumista. (Skifter Andersen 2003, 7–8; Vilkama 2011, 25–26; OECD 2018, 20.) Tutkimuskirjallisuudessa onkin puhuttu ns. *naapurustovaikutuksista* (neighbourhood effects), joilla viitataan asuinympäristön vaikutuksiin sen asukkaiden elämäntapaan, tuloihin ja hyvinvointiin (Sampson 2012; Bernelius 2013; Boschman 2015; Andersson & Malmberg 2018). Esimerkiksi Eva K. Andersson ja Bo Malmberg (2018) ovat Ruotsissa huomanneet, miten riski myöhempään köyhyyteen kasvaa merkittävästi, jos yksilö on varttunut kaikkein huono-osaisimpiin kuuluvalla asuinalueella. Vastaavasti ns. eliittialueella kasvaminen nostaa todennäköisyyttä suuriin tuloihin aikuisuudessa. (Anderson & Malmberg 2018, 380–381.) Kirjallisuudessa on kuitenkin myös keskusteltu, miten itsenäisten naapurustovaikutusten erottaminen muista yhteiskunnallista eriarvoisuutta tuottavista rakenteista on osin vaikeaa (Sharkey & Faber 2014).

Kuitenkin, kun puhutaan voimakkaasta alueellisesta eriytymisestä, joka on yhteydessä väestön sosioekonomisiin, etnisiin tai hyvinvoinnin eroihin, sitä kutsutaan yleensä *segregaatioksi* (ks. Skifter Andersen 2003; Kortteinen & Vaattovaara 2015; OECD 2018).

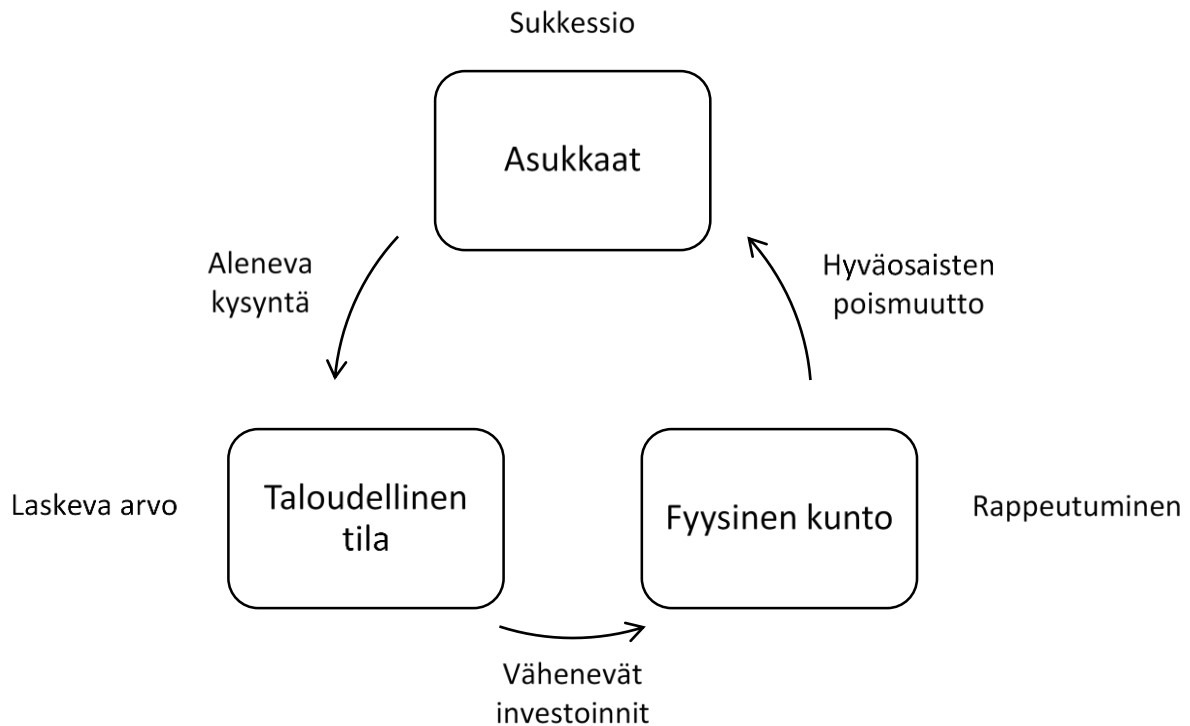
3.2 Segregaatio

Hans Skifter Andersenin (2003) mukaan alueellinen eriytyminen voi edetä niin pitkälle, että sen seuraukset ovat yhteiskunnallisesti epätoivottuja. Kaupunkeihin voi syntyä sekä erittäin hyvin pärjääviä asuinalueita että seutuja, joihin keskittyy niin sosiaalisia ja taloudellisia ongelmia kuin ympäristön rappeutumista ja palvelujen puutetta. Yhtenä esimerkkinä tästä voidaan nähdä ns. *slummit* ja *ghetot*, joita nähtiin muun muassa toisen maailmansodan jälkeisissä Yhdysvalloissa: yhteiskunnallisessa rakennemuutoksessa kasvanut ja vaurastunut keskiluokka alkoi muuttaa kaupungeista uusille esikaupunkialueille, jolloin perinteinen työväestö jäi kamppailemaan rapistuvaan sisäkaupunkiin kiihtyvän työttömyyden ja pienituloisuuden kanssa. Myöskään marginalisoiduilla ryhmillä, kuten rodullistetuilla, ei ollut juuri varaa muuttaa muualle. Yhdysvalloissa segregatio onkin historiallisesti ollut voimakkaan etnistä, kun Euroopassa kyse on ollut enemmän sosioekonomisesta eriytymisestä. (Skifter Andersen 2003, 14–15; 46–47.)

Sosiospatiaalinen eriarvoisuus ja alikehityksen kierre

Skifter Andersenin mielestä segregatio onkin yhteiskunnallisen ja alueellisen eriarvoisuuden sekä yksilöiden tekemien valintojen yhteistuote. Kun kaupunkien fyysiset, sosiaaliset ja toiminnalliset rakenteet muodostavat niistä alueellisesti epätasaisia alustoja ihmisten arkiselle elämälle ja valinnoille, ne yhdistyvät *sosiospatiaaliseksi eriarvoisuudeksi*. (Skifter Andersen 2002, 155; 2003, 15; 22–23.) Samankaltaiseen mutta hieman tarkempaan määritelmään ovat päätyneet juuri sosioekonomista segregatiota tutkineet Tammaru, Musterd, van Ham ja Marcińczak (Tammaru ym. 2016; Marcińczak ym. 2016), joiden mukaan asia voidaan nähdä sekä globaalin markkinatalouden, kansallisten instituutioiden ja hyvinvointijärjestelmien, vallitsevan ammattirakenteen, paikallisen yhdyskuntarakenteen, kulttuurin ja historian että yksilöiden tekemien asumisvalintojen yhdessä muovaamana prosessina. Koska kyse on monen, toisiinsa vaikuttavan tekijän dynaamisesta summasta, ei esimerkiksi pelkkien tuloerojen kasvun ja segregatian välille voida piirtää suoraa automaattista yhteyttä. Hyvä eurooppalainen esimerkki tästä on Tukholma, jossa asuinalueiden eriytyminen on viime vuosina lisääntynyt, vaikka sosiaalinen eriarvoisuus kaupungissa on yleisesti ottaen matalaa ja tuloerot kasvaneet vain vähän. Toisaalta taas Budapestissa ja Prahassa kasvaneet tuloerot eivät ole johtaneet merkittävään segregatian kasvuun. Kyse on siis aina paikallisen kontekstin sekä makrotason tekijöiden yhteisvaikutuksesta, joissa yksittäisen tekijän merkitys vaihtelee aina ajassa ja paikassa. (Tammaru ym. 2016, 20–22; Marcińczak ym. 2016, 358–359; 370.)

Sosioekonomisella segregatiolla on joka tapauksessa vaikutuksia niin alueiden asukkaisiin, fyysiseen ympäristöön kuin houkuttelevuuteen muutto- ja investointikohteena. Skifter Andersen (1995; 2002; 2003) on kuvannut niiden toisiaan vahvistavaa kehitystä ns. *alikehityksen kierteenä* (kaavio 3): kun alueelta alkaa muuttaa pois hyväosaisia asukkaita ja sinne muuttaa lähinnä huono-osaisempia kotitalouksia (ns. sukkessio), alueen asuntojen kysyntä alkaa laskea. Tämä johtaa siihen, ettei alueelle ole taloudellisesta näkökulmasta kannattavaa tuoda palveluja tai tehdä taloudellisia investointeja, jolloin myös alueen fyysinen ympäristö alkaa rappeutua. Tämä taas johtaa alueen entistä laskevampaan vetovoimaan, jolloin alueelle muuttaa vielä vähemmän hyväosaisia, joilla olisi taloudellisia mahdollisuuksia valita asuinpaikkansa. Alue alkaa myös enemmistön mielikuvissa rajautua pois niistä mahdollisista asuinalueista, joille he voisivat ajatella muuttavansa. Näin kierre alkaa ruokkia itseään ja lopulta huonokuntoisella alueella asuu vain sosioekonomisesti huono-osaisia, joilla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia muuttaa paremmille alueille. (Skifter Andersen 2002; 154–155; 2003, 62–63.)

Kuva 3. Asuinalueiden aliekehityksen kierre (Skifter Andersen 1995, 70; 2003, 63).

Segregaatio ja gentrifikaatio

Skifter Andersen (2003, 65–66) on kuitenkin huomauttanut, miten aliekehityksen kierre voi toimia myös päinvastoin, jos asuinalueelle saadaan sen tulevaisuusodotuksia, mielikuvia ja vetovoimaa parantavia muutoksia. Esimerkiksi investoinnit alueen asuntojen ja ympäristön kunnostamiseen tai muu alueen tilaa kohentava tekijä voi alkaa nostaa sen kysyntää asuntomarkkinoilla. Aleksi Karhula (2015) on viitannut muun muassa siihen, miten asuinalueita ja asumisen muotoja koskevissa preferensseissä tai bourdieulaisittain kulttuurisissa mauissa voi tapahtua muutoksia, jotka kääntävät aiemmin houkuttelemattomien asuinalueiden kysynnän nousuun. Kysyntä joka tapauksessa nostaa alueen taloudellista arvoa, jolloin sinne on myös entistä kannattavampaa tehdä lisää investointeja. Tällöin hyväosainenkin väestö voi alkaa kiinnostua alueesta vahvemmin saadessaan signaaleja sen tilan kohentumisesta. Tällaisiin tilanteisiin onkin tutkimuskirjallisuudessa viitattu ns. *gentrifikaation* eli keskiluokkaistumisen käsitteellä (ks. Knox & Pinch 2000, 196).

Gentrifikaatiolla on kuitenkin omat haasteensa. Sen syntyminen voi esimerkiksi vaatia sitä, että kohdealue on tarpeeksi lähellä kaupungin keskustaa tai muita houkuttelevuutta nostavia ominaisuuksia (esim. viher- ja vesialueet), jotka luovat potentiaalia alueen arvon nousulle. Optimististen investoijien saaminen alueelle voi myös itsessään olla hankalaa. Lisäksi nopea

gentrifikaatio voi ruokkia segregaatiota, kun alueen aiempi huono-osainen väestö joutuu lähtemään alueelta nousevien asumiskustannusten takia. Myös hyväosaisen väen jättämien alueiden kysyntä voi alkaa laskea ja alikehityksen kierre pyöriä niissä. Näin segregaatio jatkuu, mutta vaihtaa alueellista rakennettaan. Tätä torjumaan on tosin kehitetty erilaisia asuntopoliittisia keinoja, kuten julkisesti tuettu asuntotuotanto, asumisen tuet sekä Suomessakin menestynyt asuntojen hallintamuotojen sekä eri asukasryhmien sekoittaminen samoille asuinalueille (ks. Kortteinen & Vaattovaara 2015, 563). Kulloistenkin toimenpiteiden vaikutukset ovat tosin jälleen riippuvaisia kontekstistaan, eikä yksinkertaista ratkaisua segregatioon tai alikehitykseen ole olemassa. (Skifter Andersen 2003, 66–70.)

3.3 Alueellinen eriytyminen pääkaupunkiseudulla ja Vantaalla

Alueellista eriytymistä on Suomessa tutkittu runsaasti juuri pääkaupunkiseudulla. Matti Kortteinen ja Mari Vaattovaara (ks. 1999a; 1999b; 2000; 2003; 2015) ovat tehneet lukuisia tutkimuksia Helsingin seudun eriytymiskehityksestä viime vuosikymmenien aikana. Helsinki onkin ollut kansainvälisesti katsottuna mielenkiintoinen tutkimuskohde, sillä verrattuna muihin suurkaupunkeihin se on erottunut poikkeuksellisen tasaisella ja sekoittuneella väestökehityksellään toisen maailmansodan jälkeen (Kortteinen & Vaattovaara 1999a, 133; 2015, 563).

1990-luvun lama toi kuitenkin maahan suurtyöttömyyden, joka aiemmasta poiketen keskittyi erityisesti kaupunkeihin. Vaikka myöhemmin Nokian vanavedessä syntynyt ICT-alan kasvu tuotti melko nopeaa vaurastumista, siitä pääsivät nauttimaan lähinnä korkeasti koulutetut. Pääkaupunkiseudulla alettiinkin huomata huono-osaisuuden kasautumista juuri matalasti koulutetun väestön asuinalueille. Sekoitettusta aluerakenteesta johtuen se keskittyi kokonaisten asuinalueiden sijaan pienempiin osiin, kuten yksittäisiin kortteleihin ja taloyhtiöihin. Suurin osa näistä ”köyhyystaskuista” sijaitsi kuitenkin Helsingin ja Vantaan itäosissa. Vaikka yleinen työllisyys- ja tulokehitys parantui 2000-luvulla, ”taskujen” ympärille keskittyi lisää huono-osaisia ja erityisesti vieraskielisiä kotitalouksia. Vuoteen 2010 mennessä ne olivat edelleen suurentuneet. Kortteinen ja Vaattovaara ovatkin todenneet, että 1990-luvulta lähtien pääkaupunkiseutu on alkanut elää segregaatian aikaa. (Kortteinen & Vaattovaara 1999b, 342–344; 2015, 566–567.)

Myös tutkimuskaupungissani Vantaalla on tehty samankaltaisia huomioita kuin Kortteisen ja Vaattovaaran tutkimuksissa. Sanna Ala-Mantilan vuonna 2018 tekemässä alueellisen eriytymisen selvityksessä todetaan, että asuinalueiden sosioekonominen eriytyminen kasvoi Vantaalla vuodesta

1995 vuoteen 2015: eri tuloryhmät olivat alkaneet sijoittua entistä vahvemmin omille asuinalueilleen. Lisäksi sekä keskimääräistä paremmin että huonommin pärjääviä asuinalueita oli tullut 20 vuodessa määrällisesti lisää. Huono-osaisuuden keskittymät ovat lähinnä 1960–70-luvuilla rakennettuja lähiöitä ja 1980- ja 1990-luvuilla rakennettuja kerrostaloalueita, joissa on paljon vuokra-asuntoja. Hyväosaiset taas asuvat pääosin omakoti- ja pientaloalueilla. (Ala-Mantila 2018, 14–15; 19.) Vantaan kaupunki onkin alkanut reagoida näihin tuloksiin, muun muassa perustamalla vuosille 2019–2021 Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelman (Vantaan kaupunki 2019a), jonka tarkoituksena on tasata sekä yleisiä että alueellisia hyvinvoinnin eroja kohdentamalla tietyille alueille erilaisia tukitoimia, resursseja ja palveluja normaalitasoa enemmän (em. 2–3).

3.4 Eriytyminen, muuttoliike ja mielikuvatekijät

Kuten todettu, alueellinen eriytyminen ja segregatio ovat osin valikoivan muuttoliikkeen tuottamia. Muuttoliikkeeseen taas vaikuttavat niin kotitalouksiin, asuntoihin kuin asuinympäristöihin liittyvät tekijät. Edellä esiteltyihin teorioihin (esim. alikehityksen kierre) sekä muun muassa Vilkan, Aholan ja Vaattovaaran (2016) tutkimukseen nojaten voi päätellä, että se, millaisia mielikuvia muuttovalintoihin pystyvillä kotitalouksilla on asuinalueista, vaikuttaa heidän valintojensa kohdistumiseen ja täten myös kaupunkien alueellisen eriytymiseen. Suoria empiirisiä tutkimuksia näiden välisestä yhteydestä löytyy tosin varsin vähän, mutta muutamia esimerkkejä on olemassa muun muassa maineiden ja muuttoaikomusten välillä (ks. Skifter Andersen 2008; Permentier ym. 2009). Enemmän viitteitä on kuitenkin sille, että sosioekonomisesti huono-osaisista asuinalueista vallitsee yleensä negatiivisempia mielikuvia ja maineita kuin muista asuinalueista.

Eriytyminen ja mielikuvatekijät

Laajan kirjallisuuskatsauksen pohjalta Matthieu Permentier, Maarten van Ham ja Gideon Bolt (2008) ovat artikkelissaan todenneet, että asuinalueiden maine vaikuttaa sen asukkaiden toimintamahdollisuuksiin (vrt. ed. naapurustovaikutukset), mutta myös itse maineeseen vaikuttavat monet asuinalueesta ja sen asukkaista tulkittavat ominaisuudet. He ensinnäkin käyttävät maineesta Hortulanuksen (1995) määritelmää melko vakaana ja laajasti levinneenä mielikuvana, jolla alueeseen liitetään tiettyjä arvoja ja merkityksiä (vrt. Shields 1991). He myös erottavat alueen sisäisen ja ulkoisen maineen riippuen siitä, keiden keskuudessa mielikuva vallitsee. Ne molemmat kuitenkin syntyvät sekä asukkaiden että ulkopuolisten tekemien havaintojen ja mielikuvien

vuorovaikutuksessa, mutta yleensä alueen ulkoinen maine on yleistävämpi ja stereotyyppisempi kuin sisäinen maine. Ulkopuolisten näkemykset perustuvat yleensä vähäisemmälle ja karkeammalle tiedolle alueen ominaisuuksista, ja he käyttävät sitä lähinnä arkisen käyttäytymisensä ohjaamiseen suhteessa alueeseen (esim. onko alueella turvallista liikkua; vrt. Lynch 1960). Alueen sisäinen maine taas saattaa vinoutua siitä, että asukkaat ovat itse valinneet asua kyseisellä alueella tai siitä, että he ovat sopeutuneet vallitsevaan tilanteeseensa, vaikka eivät olisi sitä itse valinneet. Näin sisäinen maine voi olla ulkoista positiivisempi. (Permentier ym. 2008, 833–836.)

Kirjallisuuden perusteella Permentier ja kollegat jakavat maineeseen vaikuttavat tekijät neljään luokkaan: alueen historiaan, toimintoihin, fyysisiin ominaisuuksiin sekä sosiaaliseen ympäristöön. Niistä merkittävin on juuri sosiaalinen ympäristö, kuten alueen sosioekonominen ja etninen rakenne. He viittaavat muun muassa Suttlesin (1972) ajatuksiin, jonka mukaan alueen sosiokulttuurinen profiili peilaa sen asemaa yhteiskunnan sosiaalisissa hierarkioissa. Siksi sosioekonomisesti huono-osaiset alueet nähdään usein negatiivisemmin kuin hyväosaiset. Viitteitä on myös siitä, että vain huono-osaisten asukkaiden asuttamia asuinalueita arvioidaan negatiivisemmin kuin sosioekonomisesti heterogeenisempiä alueita (ks. Musterd 2008). Lisäksi alueen etnisessä rakenteessa suuri vähemmistötaustojen määrä tulkitaan usein negatiivisesti. (Permentier ym. 2008, 836–839). Skifter Andersen (1999, sit. Skifter Andersen 2008, 85) on myös huomannut, että merkittävimmät tanskalaisten asuinalueiden mainetta huonontavat tekijät ovat suuri etnisten vähemmistöjen määrä, sosiaaliset häiriöt sekä ilkeävalta, ja samoja havaintoja on tehty Australiassa (Osborne ym. 2011). Permentier ja kollegat (2008), kuitenkin huomauttavat, että etnisen rakenteen kohdalla sen arviointi todennäköisesti vaihtelee sen mukaan, millainen etninen tausta arvioijilla on.

Myös alueen fyysisellä rakenteella on merkitystä maineen kannalta. Muun muassa arkkitehtuuri, asuntorakentamisen laatu ja tiheys vaikuttavat siihen, miten aluetta tulkitaan esteettisesti. Monilla fyysisillä tekijöillä on merkitystä nimenomaan merkkeinä sosiaalisesta ympäristöstä: esimerkiksi merkit rikollisuudesta, välinpitämättömyydestä tai vandalismista voivat viestiä alueen matalasta sosioekonomisesta statuksesta. Muutenkin fyysinen ja toiminnallinen rakenne voidaan jälleen suttlesilaisittain tulkita merkkeinä asukkaiden elämäntyylistä ja yhteiskunnallisesta asemasta. Tähän voidaan lukea myös alueen sijainti, saavutettavuus ja palvelutarjonta. (Permentier ym. 2008, 836–837.) Hastings ja Dean (2003) ovatkin Isossa-Britanniassa huomanneet, miten monet negatiivisesti leimatut alueet ovat usein maantieteellisesti etäällä muista kaupungin alueista. Fyysinen eristyneisyys kaupunkirakenteesta voi täten vahvistaa stereotyyppien ja negatiivisten tulkintojen muodostumista,

kun alueen asukkaiden ja muiden kaupunkilaisten välille ei muodostu arkisia kohtaamisia, jolloin alueesta ei myöskään välity tarkempaa informaatiota muualle (Hastings & Dean 2003, 180–182).

Maine ja muuttoliike

Permentier, van Ham ja Bolt ovat tutkineet myös maineiden vaikutusta asuinalueiden muuttodynamiikkaan ja asukkaiden käyttäytymiseen (Permentier ym. 2009). Vuonna 2006 Alankomaiden Utrechtissa tekemässään kyselytutkimuksessa he huomasivat, että asuinalueiden sisäisen tai ulkoisen maineen sijaan sen *koetulla mainella*, eli sillä, mitä alueen asukkaat ajattelevat muiden ajattelevan heidän alueestaan (”mielikuva ulkoisesta maineesta”), on vahva yhteys asukkaiden aikomuksiin muuttaa muualle. Mitä huonommaksi vastaaja koki alueensa maineen, sitä todennäköisimmin hän aikoi muuttaa sieltä pois. Huonoksi koettu maine nosti muuton todennäköisyyttä myös silloin, kun vastaaja oli itse valinnut alueensa, oli tyytyväinen siihen tai jopa kiintynyt siihen. (Permentier ym. 2009 2174–2175.) Samankaltaiseen tulokseen olivat päätyneet myös Tsfat ja Cohen (2003). Asukkaiden poismuuttoaikeet olivat myös todennäköisempiä alueilla, joiden etnisessä rakenteessa ei-länsimaalaisten asukkaiden osuus oli korkea. Aiemmin etnisen rakenteen ja alueen maineen välisestä yhteydestä tehdyt huomiot tarkentuivat niin, että ei-länsimaisten osuus vaikuttaa poismuuttoaikeisiin juuri koetun maineen kautta: mitä suuremmaksi osuus alueella koetaan, sitä huonompaa sen maine koetaan ja sitä todennäköisempiä ovat myös aiheet muuttaa pois. (Permentier ym. 2009, 2176.)

Samansuuntaisia tuloksia on saanut myös Skifter Andersen (2008). Hänen tarkoituksenaan oli selvittää, miten huono-osaisilla asuinalueilla asuvien näkemykset alueestaan sekä sen maineesta vaikuttavat heidän muuttoaikeisiinsa. 14 alueelta eri puolilta Tanskaa kerätyssä datassa näkyi vahva yhteys asuinalueen koetun maineen sekä muuttoaikeiden välillä: jopa 70 % niistä, jotka suunnittelivat poismuuttoa, kokivat alueensa maineen huonoksi. Huono maine oli myös merkittävin poismuuton todennäköisyyttä nostava tekijä. Sen vaikutus korostui erityisesti korkeakoulutettujen lapsiperheiden kohdalla, joita usein houkutellaan pysymään huono-osaisemmillä alueilla. Toisaalta Skifter Andersen huomauttaa, että maineen lisäksi lähtöaikeisiin vaikuttavat myös muut tekijät, kuten oma tyytymättömyys alueen ongelmiin. Ne voivat tosin vaikuttaa myös siihen, miten muiden ihmisten ajatellaan alueesta ajattelevan (vrt. Permentier ym. 2009). (Skifter Andersen 2008, 92–99.)

Myös Suomessa, vaikkakin lähinnä Helsingin seudulla, on tehty havaintoja mielikuvatekijöiden vaikutuksista muuttoliikkeeseen. Vilkan, Aholan ja Vaattovaaran (2016) lisäksi Helena Tuorila

(2009) on haastattelututkimuksessaan todennut, miten maineilla ja mielikuvilla on vaikutusta kotitalouksien muuttovalintoihin, kun he ovat hankkineet uutta asuntoa Helsingin seudulta. Tiettyjä asuinalueita ja kuntia suositaan ja toisia vältetään, vaikka mielikuvat niistä eivät perustuisikaan omiin kokemuksiin (Tuorila 2009, 8; 29). Myös pro gradu -työssään pääkaupunkiseudun lapsiperheitä haastatellut Kaisa Kuukasjärvi (2013) on todennut, että tiettyjä seudun huono-osaisia asuinalueita vältellään niiden ulkoisen maineen ja epämiellyttäviksi nähtyjen ominaisuuksien, kuten vuokratalovaltaisuuden, maahanmuuttajavaltaisuuden tai rauhottomuuden, vuoksi. Hänen mukaansa tämä voi syventää alueiden alikehityksen kierrettä ja kiihdyttää niiden alueellista eriytymistä muista seudun asuinalueista (Kuukasjärvi 2013, 69–74).

4 Tutkimustehtävä, -aineisto ja -menetelmät

Tässä luvussa esittelen tutkielman tutkimuskysymykset, -aineiston sekä sen analyysiin käytetyt menetelmät. Tarkoitukseni on selvittää, millaisia (paikka)mielikuvia valitsemini vantaalaiseen asuinalueisiin liitetään niistä verkossa keskustelevien ihmisten keskuudessa. Samalla tarkastelen, miten liitetyt mielikuvat vertautuvat alueiden sosioekonomisissa taustatekijöissä esiintyviin eroihin ja eriytymiseen. Mahdollinen yhteys mielikuvien sekä sosioekonomisten tekijöiden ja eriytymisen välillä on erittäin kiinnostava, sillä niiden välistä suhdetta tunnetaan kaupunkitutkimuksessa vielä vähän. Myös kestävän kaupunkikehittämisen ja -politiikan näkökulmasta on tärkeää selvittää, millainen vaikutus mielikuvilla voi olla valikoivaan muuttoliikkeeseen sekä sen osaltaan vaikuttamaan alueelliseen eriytymiseen.

4.1 Tutkimuskysymykset ja -alueet

Tarkat tutkimuskysymykseni ovat:

- 1. Millaisia mielikuvia yhdeksään vantaalaiseen asuinalueeseen liitetään Vauva.fi -keskustelupalstan verkkokeskusteluissa, ja mitä sisällöllisiä teemoja sekä laadullisia sävyjä niihin tyypillisimmin sisältyy?*
- 2. Miten mielikuvien sisältö ja laatu vertautuvat alueiden sosioekonomisissa taustatekijöissä esiintyviin eroihin?*

Valitsin mielikuvan tutkimuskäsitteekseni muun muassa siksi, että kuten Tuan (1975), Gold (1980) ja Karvonen (1999) edellä totesivat, mielikuvat mahdollistavat kohteidensa käsittelemisen mielessä muistin avulla ilman kohteen suoraa samanaikaista havainnointia. Verkkoympäristössä asuinalueista keskusteltaessa mielikuvilla operointi onkin todennäköistä, sillä keskustelijat tuskin ovat samaan aikaan olleet fyysisesti tarkastelemassa alueita, joista ovat keskustelleet. Samoin mielikuvan käsite kattaa sen, etteivät ne ole ainoastaan subjektiivisten kokemusten pohjalta syntyneitä, vaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa erilaisten epäsuorien, intersubjektiivisten ja kulttuurissa välitettyjen merkitysten muokkaamia. Vuorovaikutuksessa jaettuna ne ovat myös yksilöstä riippumattomampien maineiden perusta, joiden on nähty vaikuttavan muuttoliikkeeseen, ja joita itseään mielikuvat voivat myös koskea (Skifter Andersen 2008; Permentier ym. 2009; Kearns ym. 2013).

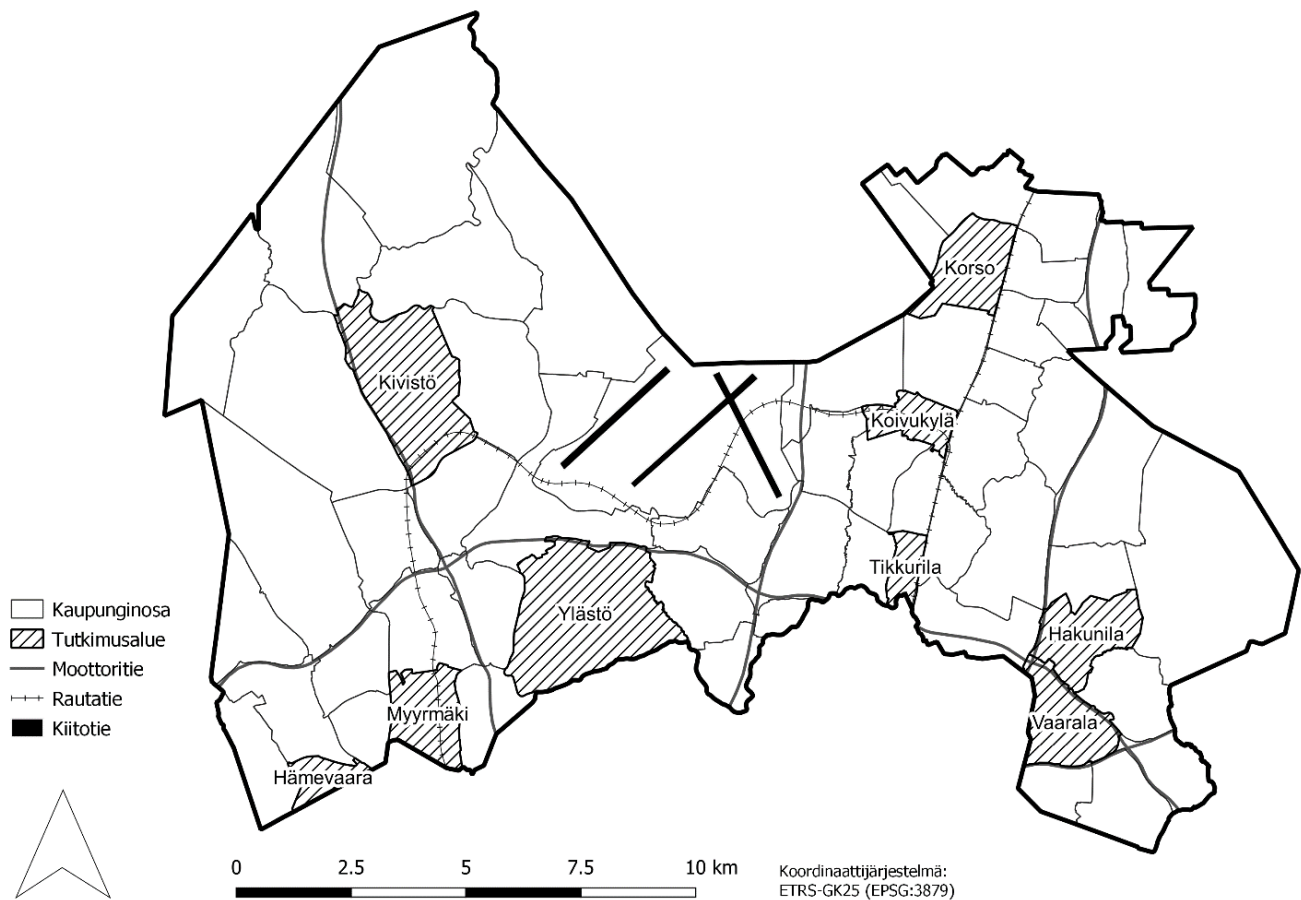
Tutkimukseni laajuutta rajatakseni olen valinnut Vantaan kaupungin alueelta yhdeksän tutkimusaluetta, joiden mielikuvia tutkin. Alueelliseen eriytymiseen peilaten olen valinnut ne sellaisten sosioekonomisten tilastotekijöiden pohjalta, joita myös Ala-Mantila (2018) sekä Vantaan kaupungin myönteisen erityiskohtelun ohjelma (2019a) ovat jo hyödyntäneet (tulotaso, koulutustaso, työttömyysaste sekä vieraskielisyys). Niiden tuoreimmat saatavilla olevat tiedot olen kerännyt Helsingin seudun aluesarjoista (2020), jotka pohjaavat Tilastokeskuksen rekistereihin. Niitä Vantaan sosioekonomiseen keskiarvoon vertaamalla olen valinnut sekä keskiarvoa hyväosaisempia, huono-osaisempia että sen lähettävälle sijoittuvia alueita. Lisäksi, koska Ala-Mantila (2018, 19) oli selvityksessään huomionut, että Vantaan alueellinen eriytyminen liittyy vahvasti myös asuntokantaan (hyväosaiset omakotialueet ja huono-osaiset kerrostalolähiöt), olen alueiden taustoitukseksi kerännyt tietoja myös niiden asuntorakenteesta. Varsinaisessa analyysissä ne eivät kuitenkaan ole mielikuvien vertaamisen kohteena.

Tässä kohtaa on huomioitava, että asuinalueita kuvaavat tilastot on laadittu käyttäen Vantaan kaupungin virallista kaupunginosajakoa (Vantaan kaupunki 2019b). Hallinnolliset rajat eivät aina vastaa ihmisten henkilökohtaisia käsityksiä asuinalueiden rajautumisesta, vaan jokainen voi ymmärtää alueiden rajautumisen hieman eri tavoin. Täten niihin liitettyjen mielikuvien ja tilastotietojen välille ei voi muodostaa suoria yhteyksiä. Näen kuitenkin, että tilastotiedot ovat riittävän suuntaa antavia sen suhteen, millaiset sosioekonomiset todellisuudet tutkimusalueilla suurin piirtein vallitsevat, jotta voin karkeasti verrata niiden suhdetta havaittuihin mielikuviiin. Tärkeimpänä ankkurina ihmisten mielikuvien sekä niiden ja tilastotietojen välillä toimivat tällöin alueiden nimet, joiden avulla olen myös poiminut varsinaiset tutkimuskeskustelut.

Valitut tutkimusalueet

Tutkimusalueistani neljä sijaitsee maantieteellisesti Vantaan länsipuolella ja viisi itäpuolella (kuva 4). Ne myös edustavat jokaista Vantaan seitsemästä suuralueesta (Vantaan kaupunki 2019b). Kaupungin sosioekonomista keskiarvoa hyväosaisempia niistä ovat Hämevaara, Kivistö, Vaarala ja Ylästö. Keskiarvon kohdille sijoittuvat Koivukylä, Korso ja Tikkurila ja sen alapuolelle Hakunila ja Myyrmäki. Myös alueiden vieraskielisten asukkaiden määrä seuraa niiden sosioekonomista rakennetta: hyväosaisilla alueilla heitä on keskiarvoa vähemmän ja huono-osaisilla alueilla enemmän. (Taulukko 1.)

Asuntokannoiltaan Hämevaara, Vaarala ja Ylästö ovat pien- ja rivitalovaltaisia, kun taas Hakunila, Koivukylä, Myyrmäki ja Tikkurila ovat kerrostalovoittoisia. Kivistö ja Korso noudattelevat asuntotyyppien keskiarvoa. Hämevaarassa, Vaaralassa ja Ylästössä painottuu myös omistusasuminen, kun taas muualla vuokra- ja asumisoikeusasuminen on keskiarvoa yleisempää Korsoa lukuun ottamatta. Näin ollen alueistani hyväosaisemmat ovat Ala-Manttilaa (2018) mukailleen omistusvoittoisia pien- ja rivitaloalueita ja huono-osaisemmat vuokra- ja asumisoikeuspainotteisia kerrostaloalueita. Keskiarvoalueilla tilanne vaihtelee. (Taulukko 2).

Kuva 4. Tutkimusalueideni sijainti Vantaalla. (Helsingin kaupunkimittauspalvelut ym. 2017).

	Väkiluku (N)	Keskitulo (€/v) ⁶	Työttö- myysaste (%)	Vieras- kielisyyys (%)	Koulutustaso ⁵		
					Perus- aste (%) ⁷	Keski- aste (%)	Korkea- aste (%)
Vantaa	228 166	31 625	9,9	18,9	30	39	31
Hakunila	11 489	24 527	16,5	36,4	41	40	18
Hämevaara	1 643	44 635	6,9	9,6	24	32	44
Kivistö	7 505	39 762	5,3	8,3	19	40	41
Koivukylä	4 836	30 118	8,1	17,6	25	43	32
Korso	7 255	29 178	11,2	19,5	32	40	27
Myyrmäki	17 194	27 555	12,0	24,0	32	38	31
Tikkurila	6 519	29 636	11,4	19,7	29	41	30
Vaarala	2 972	34 488	7,4	14,7	26	40	34
Ylästö	4 948	45 105	4,3	6,6	21	29	51
<i>Ajankohta:</i>	<i>1.1.2019</i>	<i>31.12.2017</i>	<i>31.12.2017</i>	<i>1.1.2019</i>	<i>1.1.2019</i>	<i>1.1.2019</i>	<i>1.1.2019</i>

Taulukko 1. Tutkimusalueet ja niiden sosioekonomiset tilastotekijät. (Helsingin seudun aluesarjat 2020.)

⁵ 15 vuotta täyttäneellä väestöllä.

⁶ 15 vuotta täyttäneen väestön vuotuiset valtionveronalaiset tulot per tulonsaaja.

⁷ Sisältää myös tuntemattomat koulutustaustat.

	Hallintamuodot				Asuntotyypit		
	Asunnot (N)	Omistus (%)	Vuokra (%) ⁸	Muu (%)	Pientalo (%)	Rivitalo (%)	Kerrostalo (%)
Vantaa	116 223	50	44	6	23	12	65
Hakunila	6 085	35	61	3	5	11	84
Hämevaara	747	63	30	6	59	6	35
Kivistö	4 244	41	53	6	32	4	64
Koivukylä	2 752	36	60	5	15	3	82
Korso	3 956	53	42	5	31	9	60
Myyrmäki	10 065	48	47	5	0	1	99
Tikkurila	4 393	32	59	9	1	2	97
Vaarala	1 512	68	19	13	25	46	29
Ylästö	1 785	81	15	4	87	9	3
<i>Ajankohta:</i>	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2018

Taulukko 2. Tutkimusalueiden asuntokanta. (Helsingin seudun aluesarjat 2020.)

4.2 Tutkimusaineisto

Tutkimukseni empiirisenä aineistona käytän suomenkielisen *Vauva.fi*-verkkosivuston keskustelupalstalla käytyjä verkkokeskusteluja. Kyseessä on Sanoma Media Finland Oy:n ylläpitämä sivusto, joka on yhteydessä lapsiperheille suunnattuihin *Vauva* ja *Meidän perhe* -aikakauslehtiin (Sanoma Media Finland 2020a). Vuonna 2019 se tavoitti keskimäärin 1,4 miljoonaa suomalaista kuukausittain yhdessä *Meidän Perhe.fi* -sivuston kanssa (FIAM 2020).

Vauva.fi on ns. asynkroninen keskustelupalvelu (ks. Arpo 2005, 20), jossa keskustelu ei tapahdu reaaliaikaisesti, vaan keskustelijat lähettävät viestinsä keskusteluun eri aikoina. He voivat esiintyä palstalla omilla nimillään, nimimerkeillään tai anonymisti. Viestien lähettäminen kuitenkin edellyttää sivustolle rekisteröitymistä kahta keskustelualuetta lukuun ottamatta. Keskustelut ovat

⁸ Sisältää asumisoikeus-, arava- ja korkotukiasunnot.

kaikkien internetin käyttäjien julkisesti luettavissa eikä sivuston ylläpitäjä tarkasta tai sensuroi niitä ennakkoon. Tarvittaessa hyvän tavan tai rikoslain vastaiset sisällöt poistetaan. (Sanoma Media Finland 2020b.)

Marraskuussa 2019 keräsin palstalta sen hakutoimintoa käyttäen sellaiset keskusteluketjut, joissa keskusteltiin vähintään yhdestä tutkimusalueestani. Hakusanoina käytin tutkimusalueiden virallisia nimiä, kuten ”Hakunila”, ”Myyrmäki” ja ”Tikkurila”. Alueiden lempinimiä, kuten ”Hakis”, ”Myrksi” ja ”Tiksi” en käyttänyt, sillä verkkokeskusteluissa niitä voidaan käyttää myös muussa merkityksessä (esim. ”myrksi” merkityksessä katkeroitunut; ks. Kielitoimiston sanakirja 2020), enkä pysty kartoittamaan kaikkia mahdollisia lempinimiä, joilla alueista käytetään. Jos virallisten nimien kautta löytämissäni keskusteluissa kuitenkin käytettiin myös lempinimiä, en rajannut niitä aineistosta pois.

Saatuani alueen nimillä kaikki sivuston hakutulokset poimin niistä sellaiset keskustelut, joissa keskusteltiin alueille muuttamisesta, niillä asumisesta tai niiden yleisestä laadusta. Näitä ketjuja kertyi lopulta 91 kappaletta, ja niiden pituudet vaihtelivat ketjun aloittavasta aloitusviestistä sekä siihen tulleesta yhdestä kommentista aina aloitusviestiin ja 157 vastauskommenttiin (ks. liite 1). Yhteensä ne sisälsivät 2 241 viestiä (91 aloitusviestiä + 2 150 kommenttia). Aineiston ulkopuolelle jätin sellaiset ketjut, joissa ei ollut aloitusviestin jälkeen yhtään vastauskommenttia, jotta ketjuja saattoi kutsua keskusteluiksi. Lopulliseksi aineistoksi erottelin ketjuista vielä ne aloitusviestit ja kommentit, joissa selvästi mainittiin tai viitattiin vähintään yhteen tutkimusalueeseen. Ajallisesti keskustelut oli käyty välillä 27.10.2015–22.10.2019.

Aineiston luotettavuus ja edustavuus

Salli Hakalan ja Juho Vesan (2013) mukaan verkkokeskustelut ovat käyttökelpoisia aineistoja ihmisten näkemyksiä ja tiedontarpeita tutkivalle yhteiskuntatutkimukselle, sillä ne ovat tutkijasta riippumatta syntyneitä aineistoja, joissa keskustelijat ovat itse määrittäneet keskustelun kulun ja sisällön. Tällöin aineisto voidaan nähdä autenttisempänä ja luotettavampana kuin esimerkiksi tutkijan valitsemiin kysymyksiin vastaamalla tuotettu haastatteluaineisto. Keskustelujen anonyymisyys ja verkkovälitteisyys voivat myös helpottaa vastaajien itsensä ilmaisemista, kun kommentteja ei tarvitse kertoa omilla kasvoillaan. Toisaalta verkkokeskusteluista on havaittu helposti muodostuvan samanmielisten keskustelijoiden ”kuplia”. Lisäksi keskustelijoiden taustoista (esim. ikä tai koulutus) on hankalaa saada tietoa, jolloin aineiston edustavuutta on hankala arvioida. (Hakala & Vesa 2013, 223–224.)

Tutkimusasetelmasta riippuen aineiston edustavuus ei välttämättä ole ongelma. Laadullisissa tutkimuksissa, joihin tämäkin tutkielma lukeutuu, ei lähtökohtaisesti ole tavoitteena saada tilastollisesti yleistettäviä tuloksia, vaan ne ovat luonteeltaan enemmän tapaustutkimuksia (Eskola & Suoranta 1998, 49–50). Pertti Alasuutarin (1994) mukaan tapaustutkimus on yksittäinen, aineistonsa laajuuden rajaama esimerkki, joka voi valottaa jonkin laajemman ilmiön piirteitä, mutta ei edusta sitä kvantitatiivisen ”otoslogiikan” mukaisesti. Jos sen aineistosta nousee esiin joitakin säännönmukaisuuksia, ne pätevät silloin vain aineiston rajaamassa laajuudessa. Tällaisen tutkimuksen kautta voidaan kuitenkin esittää arvioita ja tulkintoja siitä, millaisesta ilmiöstä voi olla laajemmin kyse. (Alasuutari 1994, 215–222.) Hakalan ja Vesankin (2013, 222) mukaan yksittäisessä on aina jotakin yleistä, joten tapaustutkimuksesta voidaan saada suuntaa antavaa tietoa sitä vastaaviin tapauksiin.

4.3 Tutkimusote

Tutkimusotteeni on *laadullinen*, sillä tutkimukseni suuntautuu kohti ihmisten henkilökohtaisissa elämissämaailmoissa esiintyviä käsityksiä ja kokemuksia (mielikuvia) ja niiden sisällöllisiä ja laadullisia eroja (ks. esim. Varto 2005, 28–29; Eskola & Suoranta 2000, 11–13.) Lisäksi tutkimukseni on *kuvaileva*, sillä pyrkimyksenäni ei ole selittää näiden erojen tai yhteneväisyyksien syitä, vaan kuvailla niiden kirjoa, vaihtelevuutta sekä mahdollisia yhteyksiä sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen käyttäytymiseen (alueelliseen eriytymiseen). En myöskään pyri tuottamaan laajemmin yleistettävissä olevaa tietoa, vaan enemmänkin tapaustutkimuksellisen katsauksen ihmisten kokemaan ja elämään arkitodellisuuteen (vrt. Alasuutari 1994, 215–222).

Laadullista tutkimusta tehtäessä tärkeä kysymys on aineiston ja teorian suhde sekä tutkimuksessa käytetty päättelyn logiikka. Jari Eskola (2018) sekä Jouni Tuomi ja Anneli Sarajarvi (2009) ovat tältä pohjalta esitelleet kolme laadullisen analyysin tyyppiä:

1. *Aineistolähtöisessä* analyysissä lähdetään liikkeelle aineistosta ilman suurempia ennakkokäsityksiä tai -teorioita aiheesta. Aivan puhtaimmillaan se on mahdotonta (ks. mm. Laine 2018), mutta sen sijaan pyritään mahdollisimman ennakkoluulottomaan ja avoimeen analyysiin. Sen kautta luodaan *induktiivisesti* yksittäisiä tapauksia kuvaava yleinen teoria, mitä tutkimuskirjallisuudessa kutsutaan ns. grounded theory -perinteeksi (ks. Glaeser & Strauss 1971).

2. *Teorialähtöisessä* analyysissä tutkimusta varten johdetaan *deduktiivisesti* jostakin olemassa olevasta teoriasta malli, jonka pohjalta hankitaan ja analysoidaan tutkimusaineistoa. Klassisia esimerkkejä tästä ovat kvantitatiiviset survey- ja kyselytutkimukset. Analyysistä saatuja tuloksia voidaan täten verrata valittuun teoriaan tai siitä johdettuihin hypoteeseihin ja pohtia niiden paikkaansa pitävyyttä.
3. *Teoriasidonnaisessa* tai *-ohjaavassa* analyysissä taas aineistoa ei kerätä ja analysoida teorialähtöisesti, muttei myöskään ilman teoriaa. Ne ovat yhteydessä toisiinsa, kun esimerkiksi aineistolähtöisiä tuloksia tarkastellaan teoreettisten tulkintakehysten läpi tai ne sidotaan teoreettisiin käsitteisiin. Tällöin tutkimuksen päättely etenee *abduktiivisesti* eli aineisto- ja teorialähtöisyys vuorottelevat prosessin aikana.

(Eskola 2018, 182–186; Tuomi & Sarajärvi 2009, 108–120.)

Tämä tutkielma on tyypiltään *teoriasidonnainen*, sillä olen lähtenyt siinä liikkeelle valmiista aineistosta ja sille alustavien tutkimuskysymysten luomisesta. Tämän jälkeen olen syventynyt aiheen aiempaan tutkimukseen ja kirjallisuuteen, joista olen löytänyt tutkimukselleni taustan sekä tutkimuskäsitteet. Tästä olen palannut takaisin aineistoon ja sen analyysiin, jossa olen edennyt aineistosta käsin. Olen kuitenkin hyödyntänyt tutkimuskäsitteitäni sen ymmärtämisessä, jäsentämisessä ja järjestämisessä. Lopuksi analyysini tuottamat tulokset ja niistä tekemäni johtopäätökset sitoutuvat takaisin laajempaan aiheesta käytyyn akateemiseen keskusteluun, kun suhteutan ne loppupohdinnoissani teoreettiseen taustoitukseeni.

Ihmisten elämismaailmoihin ja kokemuksiin syventyessäni tutkimusotteeni on lisäksi *fenomenologis-hermeneuttinen*. Timo Laineen (2018) mukaan kokemuksellisuus nähdään siinä inhimillisen maailmasuhtemme perusmuotona. Kokemuksemme, eli se, miten maailma meille näyttäytyy (kreik. *phainomenon* = ilmenevä), rakentuvat maailmalle antamistamme merkityssisällöistä, joissa on sekä yksilöllisiä että intersubjektiviisiä piirteitä (vrt. Shields 1991; Tani 2001b). Hermeneuttisuus taas viittaa pyrkimykseen ymmärtää ja tulkita näitä kokemuksia ihmisten niistä tekemien ilmaisujen kautta. Tällöin tutkimuksessa erottuu kaksi tasoa: ensimmäisellä tasolla ovat tutkittavien elämismaailmat sellaisina kuin he niistä kertovat (tässä tutkimuksessa verkkokeskustelujen sisältö), ja toisella tasolla tutkija, joka pyrkii ymmärtämään ja käsitteellistämään niiden kuvaamia merkityssisältöjä (analyysi). (Laine 2018, 25–30.)

Tällaisessa tutkimusotteessa tutkijan refleksiivisyys ja kriittisyys omia ennakkokäsityksiään ja aineistosta tekemiään tulkintoja kohtaan on tärkeää. Laineen mukaan tutkijan tulee kulkea ns. hermeneuttista kehää pitkin, jossa hän käy jatkuvaa kriittistä vuoropuhelua aineistonsa eli tutkittaviensa antamien ilmausten sekä niistä tekemiensä tulkintojen välillä. Kehän avulla tutkija irrottautuu mahdollisimman kauaksi minäkeskeisyydestään ja päätymään todennäköisimpään tulkintaan siitä, mitä tutkittava on ilmauksellaan tarkoittanut. On kuitenkin muistettava, että tutkijakin on inhimillinen olento, joten täysi vapaus kaikista ennakkokäsityksistä ja esiymmärryksistä on vain ideaali. (Laine 2018, 30–34.) Sitä kohtaan on kuitenkin pyrittävä, jotta tutkimuksen tehtävä, eli tässä tapauksessa ihmisten mielikuvien sisältöjen avaaminen, tulisi mahdollisimman hyvin täytetyksi.

4.4 Analyysimenetelmä

Varsinaiseksi aineistoni analyysin menetelmäksi olen valinnut *sisällönanalyysin*. Martti Grönforsin (1982) sekä Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan sillä tarkoitetaan pyrkimystä luoda tekstimuotoisesta aineistosta selkeä ja tiivis kuvaus siitä tehtävien johtopäätösten saamiseksi. Se eroaa esimerkiksi diskurssianalyysistä siinä, että se etsii tekstistä löytyviä merkityksiä ”suoraan”, kun taas diskurssianalyysi keskittyy merkitysten tuottamiseen tekstin avulla. Sisällönanalyysillä voidaan myös tarkoittaa sekä aineiston laadullista (sanallista) että määrällistä kuvaamista (esim. sanojen esiintymistiheys), mutta usein määrällistä tarkastelua nimitetään *sisällön erittelyksi*. Tuomi ja Sarajärvi kuitenkin muistuttavat, että sisällönanalyysille on olemassa monia määrittelyjä, eikä tällaista erontekoa ole välttämättä tarpeen tehdä, kuten yhdysvaltalaisessa tutkimusperinteessä on nähty. (Grönfors 1982, 160–161; Tuomi & Sarajärvi 2009, 103–108.)

Käytetyt analyysitekniikat

Tekstimuotoista aineistoa voi sisällönanalyysissä pilkkoa ja jäsenellä eri tekniikoin, kuten *teemoittelemalla*, *tyypittelemällä* ja *luokittelemalla*. Teemoittelussa aineiston osia ryhmitellään niistä löydettävien teemojen, jonka jälkeen katsotaan, mitä kunkin teeman sisällä on aineistossa puhuttu. Teemat voidaan tosin muodostaa sekä aineistosta että teoriasta käsin tai niiden yhteistyönä (vrt. laadullisen analyysintyyppit). Tyypittelyssä ryhmitelystä aineistosta taas tiivistetään niiden sisäisiä yhteneväisyyksiä tai toistuvia elementtejä ns. tyyppiesimerkeiksi tai -kertomuksiksi. Luokittelussa tarkastellaan määriteltyjen luokkien tai kategorioiden esiintymistä aineistossa. Se on lähellä sisällön

erittelyä, jolloin voidaan puhua myös laadullisen aineiston kvantifioinnista, jonka tulos esitetään numeroin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93; 108–122. ks. myös Eskola & Suoranta 1998, 126–136.)

Tässä tutkimuksessa olen käyttänyt analyysitekniikoina sekä teemoittelua, luokittelua että kvantifiointia. Ensiksi olen teemoitellut aineistosta erottamani viestit (aloitusviestit ja kommentit) tutkimusalueittain. Jos samassa viestissä on puhuttu useasta alueesta, olen lisännyt sen jokaisen mainitun alueen alle. Sen jälkeen olen erotellut jokaisen alueen viesteistä niissä puhuttuja sisällöllisiä teemoja (esim. asuinalueen yleinen laatu) ja näistä teemoista sanotut ilmaukset. Teemoittelun edetessä olen yhdistellyt samankaltaisia teemoja yhteen ja muodostanut niistä laajempia teemakategorioita, joihin olen voinut luokitella kaikki sisällöllisesti teemoittelemani ilmaukset. Lopulta minulle muodostui 22 teemakategorian runko (ks. liite 2), johon sijoitin jokaisen alueen viesteistä erotellut sisältöteemat. Näin mielikuvien sisällön vertailu alueiden välillä sekä niiden sosioekonomisiin tekijöihin on mahdollista laskemalla kunkin teemakategorian ilmausten määrä ja muuttamalla ne prosenttiosuuksiksi kaikkien teemoiteltujen ilmausten määrästä.

Sisällöllisen analyysin lisäksi olen luokitellut jokaisen teemoitellun ilmauksen myös sen sävyn mukaan. Tähän olen käyttänyt luokkia positiivinen, neutraali ja negatiivinen sekä niiden yhdistelmiä (positiivis-neutraali, negatiivis-neutraali, positiivis-negatiivinen ja positiivis-neutraali-negatiivinen). Tätä kautta olen laskenut kaikkien sävylokkien määrät kaikista teemoitelluista ilmauksista alueittain sekä viiden alueen yleisimmän sisältöteemakategorian sisältä. Lopuksi olen tiivistänyt sävyt kolmiluokkaiseksi asteikoksi (positiivinen–neutraali–negatiivinen) niin, että yhdistelmäluokat on laskettu kaikkiin niiden osana oleviin pääluokkiin (esim. positiivis-neutraali sekä positiivisiin että neutraaleihin). Nämä lukumäärät olen muuttanut prosenteiksi jakamalla ne kunkin alueen teemoiteltujen ilmausten kokonaismäärällä. Yhdistelmäluokkien vuoksi prosenttiosuuksien summa on usein yli 100 %.

Anonymiteetin ongelmat

Koska aineistoni keskustelut ovat pääasiassa anonyymeja, olen lähtökohtaisesti olettanut jokaisen uuden viestin kirjoittajaksi eri henkilön. Jos olen kuitenkin tunnistanut keskusteluketjun sisällä saman henkilön kirjoittaneen useamman viestin (esim. hän on ilmaissut sen mainitsemalla kirjoittaneensa jonkin aiemmista viesteistä), olen käsitellyt näitä viestejä yhtenä jatkuvana viestinä. Jos niiden sisällä on tapahtunut sisällöllistä tai sävyllistä muutosta keskustelun aikana, olen luokitellut ne aina viimeisimmäksi kutakin sisältöteemaa koskeneen ilmauksen mukaan. Näin olen pyrkinyt välttämään

saman mielikuvan kertautumista aineistossa. Analyysini heikkoutena on tosin se, että ilman selkeitä tunnisteita en ole täysin varmasti voinut erottaa kaikkia saman kirjoittajan viestejä, jos hän ei ole sitä selkeästi ilmaissut. Sama henkilö on voinut myös tarkoituksellisesti käyttää eri nimimerkkejä, jonkun toisen nimimerkkiä tai kirjoittaa kaikki viestinsä nimettömästi. Tätä ongelmaa en kuitenkaan pysty aineistossani ratkaisemaan. Siksi toimin edellä mainitulla tavalla, jotta analyysini olisi mahdollinen.

4.5 Tutkimusetiikka

Tutkimuseettinen pohdinta on olennainen osa tieteellistä tutkimusta, etenkin kun sen kohteena ovat ihmiset ja heidän henkilökohtaiset elämänsä. Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK (2012) on todennut, ettei tutkimus voi olla luotettavaa, eettisesti hyväksyttävää ja sen tulokset uskottavia, ellei niitä ole tehty *hyvän tieteellisen käytännön* mukaisesti. Hyvä tieteellinen käytäntö sisältää muun muassa sen, että tutkimusta tehdään kaikissa vaiheissaan rehellisesti, huolellisesti ja tarkasti ja siinä käytetään sekä eettisesti kestäviä että tieteellisiä tutkimus- ja aineistonkeruumenetelmiä. Tutkijan mahdolliset sidonnaisuudet tutkittaviinsa tai mahdolliset esteellisyydet tulee myös ilmaista avoimesti, ja tulosten raportointi tulee olla avointa ja vastuullista (TENK 2012, 6). Verkkotutkimusta tehtäessä eettiset velvoitteet pysyvät yhtä lailla voimassa kuin kasvokkainkin tapahtuvassa tutkimuksessa, mutta myös tiettyjä erityiskysymyksiä nousee esiin. Riikka Turtiainen ja Sari Östman (2013) ovatkin todenneet, että verkon tutkimusetiikka on ”kehittyvä maa”, joka uudistuu ja tarkentuu jatkuvasti.

Verkkotutkimuksen etiikka

Vaikka valmiita verkkopohjaisia tutkimusaineistoja on melko helposti ja avoimesti saatavilla, on niiden hyödyntämisessä pohdittava niiden alkuperäisiä syntykonteksteja ja käyttötarkoituksia. Turtiaisen ja Östmanin (2013, 52–59) mukaan esimerkiksi verkkofoorumin keskustelut voivat olla näennäisen julkisia, jos sitä käyttävä yhteisö on suhteellisen rajattu ja sen käyttämiseen vaaditaan rekisteröityminen. Tällöin on tärkeää miettiä, miten julkisia keskustelijat itse kokevat keskustelujensa olevan. Lähtökohtaisesti tutkittavilla on aina oikeus saada tietää olevansa tutkimuksen kohteina, paitsi jos se estäisi tai vääristäisi tutkimuksen toteutusta ja merkittävän tiedon saamista. Samoin tulee pohtia keskustelujen arkaluonteisuutta ja anonymiteettia. Tutkijan tulee aina kohdella tutkittaviaan ihmisarvoisesti (Grönfors 1982, 189) eikä asettaa heidän identiteettiään, yksityisyyttään tai hyvinvointiaan uhatuksi. Hänen on myös tunnettava aineistonsa hyvin ja asemoitava itsensä sen suhteen, onko hän itse jotenkin vaikuttanut sen syntymiseen (Turtiainen & Östman 2013, 60–62.)

Tämän tutkielman tutkimusprosessissa olen pohtinut eettisiä kysymyksiä sen alusta alkaen. Itse tutkimusaiheen ja -kysymysten valinnassa en näe eettisiä riskejä, ja tutkimusaineiston valinnassa olen käyttänyt erityistä eettistä harkintaa. Jätin muun muassa valitsematta Facebook-pohjaisen ryhmäkeskusteluaineiston, joka ei olisi ollut täysin julkinen ja jossa keskusteltiin omia nimiä käyttäen. Valitsemani Vauva.fi-aineisto taas on kaikille internetin käyttäjille avoin, jolloin oletan, että keskustelijat ovat sinne kirjoittaessaan tiedostaneet keskustelujensa julkisuuden. Tästä vahvana merkinä näen sen, että viestien selvä enemmistö on anonymisti kirjoitettu. Täten näen myös, etten tarvitse tutkittaviltani erityistä suostumusta tutkimukselle (vrt. lehtikirjoitusten analyysi). Lisäksi voin suhteellisen turvallisesti käyttää suoria aineistolainauksia tulosteni raportoinnissa. Jos viestin kirjoittaja kuitenkin mainitsee jotain henkilökohtaisia tietoja, en ole käyttänyt viestiä lainauksissa.

Aineistoni on syntynyt myös minusta riippumatta, joten en ole voinut vaikuttaa sen keskustelujen kulkuun. En myöskään usko, että keskustelupalstan ylläpitäjä olisi itse vaikuttanut suuresti keskustelujen kulkuun, vaikka heillä olisi siihen mahdollisuus (ks. luku 4.2). Oman suhteeni ylläpitäjään näen myös suhteellisen neutraalina, sillä en ole ollut heihin missään ammatillisessa tai juridisessa suhteessa enkä ole saanut heiltä mitään ohjeita tai rahoitusta tutkimustani varten. Tutkimustani ovat ohjanneet ja nähneet vain tutkielmani virallisiksi ohjaajiksi määritellyt Helsingin yliopiston professorit sekä kaupunkitutkimuksen ja -suunnittelun maisteriseminaarin osallistujat.

5 Tulokset ja tulkinta

Tässä luvussa käyn läpi aineistoni analyysin tulokset ja niistä tekemäni tulkinnat. Ensiksi käyn läpi ensimmäiseen tutkimuskysymykseeni vastaavat tulokset aloittamalla keskustelijoiden tyypillisimmin tutkimusalueisiini liittämistä sisällöllisistä teemoista. Sen jälkeen siirryn tarkastelemaan alueisiin liitettyjä laadullisia sävyjä niin kaikkien annettujen ilmausten kuin yleisimpien teemakategorioiden sisällä. Lopuksi käyn läpi toiseen tutkimuskysymykseeni vastaavat tulokset eli miten mielikuvien sisällöt ja laadut suhteutuvat alueiden sosioekonomisiin taustatekijöihin, kuten keskituloihin, koulutustasoon ja työttömyysasteeseen, sekä vieraskielisyyteen.

Kaiken kaikkiaan alueista käytyjen keskustelujen ja niistä analysoimieni viestien ja ilmausten määrä vaihtelee alueiden välillä paljon (taulukko 3). Vähiten niissä käsitellään Hämevaaraa ja Vaaralaa, joita kumpaakin koski vain parikymmentä viestiä ja noin 70 ilmausta. Selkeästi eniten keskustelua herättää Kivistö, jota koskevia viestejä on vajaa 300 ja ilmauksia lähes 800. Tämä on yli kaksi kertaa enemmän kuin seuraavaksi eniten keskustellulla alueella eli Myyrmäellä. Suurimmalla osalla alueista viestien määrä on kuitenkin noin 100 ja ilmausten määrä 200–300.

	Viestit	Teemoitellut ilmaukset
Hakunila	75	210
Hämevaara	24	69
Kivistö	290	783
Koivukylä	112	228
Korso	116	292
Myyrmäki	128	302
Tikkurila	109	249
Vaarala	20	72
Ylästö	74	214

Taulukko 3. Analysoitujen viestien sekä teemoiteltujen ilmausten määrä alueittain (N).

5.1 Sisällölliset teemat

Muodostamani teemoittelurungon kategorioista (liite 2) suurin osa (13/22) on löydettävissä jokaisen tutkimusalueeni viesteistä (liite 3). Tarkasteltaessa jokaisen alueen ilmauksista viittä yleisintä teemakategoriaa kaikkein yleisimmin niissä esiintyy *alueiden yleinen laatu*, joka on yhtä aluetta lukuun ottamatta kaikkien tutkimusalueiden yleisin sisältöteema. Keskimäärin joka kuudes näitä

alueita koskeva ilmaus luokituu siihen. Tästä poikkeavassa tapauksessa eli Kivistössä yleisin teemakategoria on *asunto- ja yhdyskuntarakenne* (14 %), kun yleinen laatu on kolmanneksi yleisin (9 %) yhdessä kulkuyhteyksien ja liikkumisen kanssa. Jälleen kaikkien alueiden osalta toiseksi yleisin teema on *rauhallisuus ja turvallisuus*, joka on myös viidellä tutkimusalueella toiseksi yleisin (osuus 10–17 %) ja kahdella kolmanneksi yleisin (13 % ja 9 %). Muita yleisesti usein esiintyviä teemakategorioita ovat *kulkuyhteydet ja liikkuminen*, *palvelut*, *väestö* sekä *asuntomarkkinat ja hintataso*. Niistä kolme esiintyy myös Kivistön viidessä yleisimmässä kategoriassa.

Hakunila	%	N	Hämevaara	%	N	Kivistö	%	N
Yleinen laatu	20	41	Yleinen laatu	19	13	Asunto- ja yhdysk.	14	110
Rauhallisuus ja turv.	11	24	Rauhallisuus ja turv.	12	8	Asuntomarkkinat ...	12	91
Väestö	8	17	Palvelut	9	6	<i>Useita (2 kpl)⁹</i>	9	72
<i>Useita (4 kpl)¹⁰</i>	6	13	Kulkuyhteydet ja ...	7	5			
			Sijainti	7	5	Palvelut	8	65

Koivukylä	%	N	Korso	%	N	Myyrmäki	%	N
Yleinen laatu	22	50	Yleinen laatu	18	53	Yleinen laatu	16	49
Rauhallisuus ja turv.	17	38	Rauhallisuus ja turv.	10	30	Rauhallisuus ja turv.	12	37
Väestö	10	22	Väestö	9	25	Kulkuyhteydet ja ...	12	36
Maine ja arvostus	6	14	Palvelut	7	19	Palvelut	9	27
<i>Useita (2 kpl)¹¹</i>	5	12	Asuntomarkkinat ...	6	17	Väestö	7	22

Tikkurila	%	N	Vaarala	%	N	Ylästö	%	N
Yleinen laatu	15	38	Yleinen laatu	15	11	Yleinen laatu	15	33
Kulkuyhteydet ja ...	14	34	Asunto- ja yhdysk.	13	9	Kulkuyhteydet ja ...	11	23
Palvelut	10	26	Rauhallisuus ja turv.	13	9	Rauhallisuus ja turv.	9	19
Rauhallisuus ja turv.	9	22	Kulkuyhteydet ja ...	10	7	Palvelut	8	18
Asuntomarkkinat ...	8	19	Lapsi- ja perheystäv.	8	6	Lapsi- ja perheystäv.	8	17

Taulukko 4. Yleisimmät ilmausten teemakategoriat alueittain.

⁹ Kivistön kohdalla kolmanneksi yleisimmät kategoriat ovat *kulkuyhteydet ja liikkuminen* sekä *yleinen laatu* (molemmissa 72 ilmausta ja 9 %:n suhteellinen osuus).

¹⁰ Hakunilan kohdalla neljänneksi yleisimmät kategoriat ovat *houkuttelevuus ja muuttopotentiaali*, *koulut ja päiväkodit*, *palvelut* sekä *vapaa-ajan mahdollisuudet* (kaikissa 13 ilmausta ja 6 %:n suhteellinen osuus).

¹¹ Koivukylän viidenneksi yleisimmät kategoriat ovat *asuntomarkkinat ja hintataso* sekä *houkuttelevuus ja muuttopotentiaali* (molemmissa 12 ilmausta ja 5 %:n suhteellinen osuus).

Näyttää siltä, että sisällöllisesti tutkimusalueisiin liitettyissä ilmauksissa esiintyvät pääosin samat teemat, jotka liittyvät arkipäiväisiin asumisen ja elämisen aiheisiin. Niiden järjestyksessä ja osuuksissa on aluekohtaista vaihtelua, mutta lähes kaikki löytyvät jokaisen alueen kärkiviisikosta. Ainoat silmiinpistävät erot alueiden välillä ovat Koivukylän neljänneltä sijalta löytyvä *maine ja arvostus* (6 %) ja Hakunilan neljänneltä sijalta löytyvät *koulut ja päiväkodit* sekä *vapaa-ajan mahdollisuudet* (6 % molemmat), joita muiden alueiden viisikoista ei löydy. Yksityiskohtana huomioitakoon myös, että sekä Koivukylän, Hakunilan että Kivistön viisikoissa tietyillä sijoilla on useita kategorioita samoilla osuuksilla ilmausten kokonaismäärästä (ks. ed. sivun alaviite).

Tuloksista voisi päätellä, että keskustelijoiden mielikuvissa juuri alueiden yleinen laatu sekä rauhallisuus ja turvallisuus ovat yleisiä teemoja. Se vaikuttaa loogiselta, sillä yleispiirteinen kuva tai alueen rauhallisuuden tuntu voivat jäädä helpommin mieleen kuin yksityiskohtaisemmat ominaisuudet. Tämä olisi myös linjassa sekä Lynchin (1960) että Permentierin ym. (2009) mainitseman Hortulanuksen (1995) havaintojen kanssa siitä, mitä tekijöitä ulkopuoliset henkilöt alueesta yleensä muistavat. Tilanne riippuukin siitä, kuinka paljon kukin keskustelija on ollut tekemisissä kunkin alueen kanssa joko suoraan (asumalla, vierailemalla, jne.) tai epäsuorasti (esim. kuulopuheiden, keskusteluiden tai median kautta).

Myös keskustelujen kontekstit ja kulut vaikuttavat varmasti tuloksiin. Toisilleen tuntemattomien välisissä verkkokeskusteluissa ei ehkä jaeta niin yksityiskohtaisia tietoja alueista kuin vaikkapa ystävien välisissä kasvokkaisissa keskusteluissa. Keskustelijoilla voi olla myös henkilökohtaisia intressejä sen suhteen, millaista tietoa he haluavat alueista sanoa (esim. oman alueen lapsiystävällisyydestä kertomalla houkutella muita lapsiperheitä alueelle). Toisaalta yleinen laatu sekä rauhallisuus ja turvallisuus voivat myös kiinnostaa alueissa eniten, esimerkiksi juuri muuttavan asukkaan näkökulmasta. Useissa aineistoni keskusteluissa aloitusviestinä tai aiheena olikin jokin yleisluontoinen kysymys, kuten millainen jokin alue on yleisesti asuinpaikkana tai mitkä ovat ”hyviä”, ”huonoja”, ”parhaita” tai ”pahimpia” alueita Vantaalla muuttosuunnitelmia silmällä pitäen. Vastaukset näihin olivat myös yleisluontoisia, kuten seuraavat aineistolainaukset kuvaavat.

Aloitusviesti: ”Saa ehdottaa kivoja paikkoja tiksin läheltä myös. Entä itse Tikkurila? Millainen asuinpaikkana?”

Kommentti 1/7: ”Ihan siedettävä”

Kommentti 2/7: ”Ei hajuakaan. Kai siellä elää.”

Kommentti 6/7: ”Tikkurila ja lähiseutu on kivoja, ja Ruskeasanta ihana. Alue, jota en suosittelen on Malminiitty.”

Keskustelusta nro 24: ”Millainen asuinpaikka on Tikkurila ja sen lähistö?”

Aloitusviesti: ”Mitkä on parhaat [kaupunginosat Vantaalla]? Entä pahimmat?”

Kommentti 2/26: ”Ratojen välimaasto on parasta mm. Ylästö”

Kommentti 4/26: ”Parhaat: uusi Pakkala, Kartanonkoski, Tammisto, Ylästö ja Kivistö
Pahimmat: radanvarsipaikat (varsinkin Korso, Koivukylä ym.)”

Kommentti 10/26: ”Parhaat: Hämevaara, Ylästö, Linnainen Pahimmat: Myyrmäki, Hakunila”

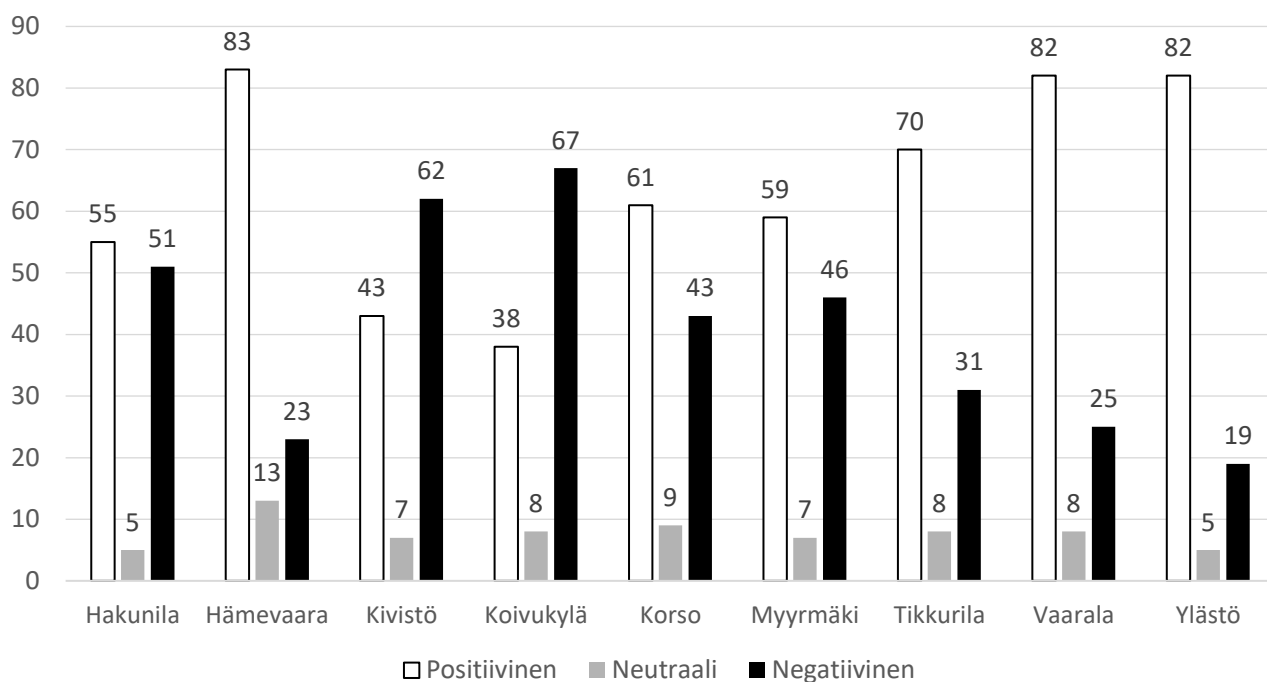
Keskustelusta nro 67: ”Paras kaupunginosa Vantaalla?”

Pelkkien sisältöteemojen tarkastelu antaa kuitenkin vasta osittaisen kuvan tutkimusalueisiini liitetyistä mielikuvista. Laadullisten sävyjen huomioiminen tarkentaa sitä jo seuraavassa enemmän.

5.2 Laadulliset sävyt

Laadulliset sävyt yleisesti

Tutkimusalueistani annettujen ilmausten laadullisissa sävyissäkin löytyy alueiden välisiä yhtäläisyyksiä, mutta myös enemmän eroja. Yleisesti ottaen suurimpaan osaan alueista liitetään enemmän positiivista kuin negatiivista sävyä. Eniten positiivisia ilmauksia saavat Hämevaara (83 %), Vaarala (82 %) ja Ylästö (82 %), joiden osuus on negatiivisiin ilmauksiin nähden lähes nelinkertainen kullakin alueella. Myös Tikkurilan kohdalla positiivisen sävyn osuus on yli kaksinkertainen (70 %) suhteessa negatiivisiin (31 %). Korsossa ja Myyrmäessä erot ovat pienempiä (61 % vs. 43 %; 59 % vs. 46 %), mutta selvästi positiivisen voitoksi. Hakunilassa eroa positiivisen ja negatiivisen sävyn osuuksissa ei käytännössä ole, mutta Koivukylässä ja Kivistössä negatiivisen sävyn osuus on positiivista suurempi. Neutraalin sävyn osuus on kaikilla alueilla matala (5–13 %).

Kuva 5. Teemoiteltujen ilmausten sävyosuudet alueittain (%)¹².

Kaikkein eniten positiivista sävyä saavien Hämevaaran ja Vaaralan kohdalla on kuitenkin muistettava, että molempia koskevia viestejä on aineistossa varsin vähän. Tällöin yhden ilmauksen vaikutus tuloksiin on paljon suurempi kuin 800 ilmauksen Kivistössä. Ero positiivisten ja negatiivisten ilmausten määrissä on tosin selvä. Kivistössä taas suuri ilmausten määrä antaa vankkaa tukea sen tuloksille: noin kolmessa viidestä ilmauksesta siihen on mainittu jotain negatiivista, mutta noin kahdessa viidestä myös jotain positiivista. Lähes saman tuloksen saa Koivukylä. Kokonaiskuvassa negatiivisen sävyn osuus ei millään alueella nouse yli 70 prosentin eikä positiivisen tipu alle 35 prosentin. Neutraalin sävyn osuus jää Hämevaaraa lukuun ottamatta kaikilla alueilla alle 10 prosentin, joten sen merkitys on vähäinen. Keskimäärin voi siis sanoa, että tutkimusalueisiini liitetään useammin positiivisia kuin negatiivisia ilmauksia.

Jälleen käsittelemääni teoreettiseen taustoitukseen peilaten tuloksiin vaikuttaa varmasti se, onko keskustelijalla mainitsemaansa alueeseen henkilökohtainen suhde esimerkiksi asumisen tai työskentelemisen kautta. Hastingsin ja Deanin (2003) havaintoihin nähden voi ajatella, että mikäli keskustelijalla on suuri fyysinen (ja sosiaalinen) etäisyys keskusteltuun alueeseen, hänellä on siitä

¹² Huomaa, että sävyosuuksien summat eivät ole tasan 100 prosenttia, sillä alkuperäisessä luokittelussa on käytetty kolmen pääluokan lisäksi myös niiden yhdistelmiä (esim. positiivis-negatiivinen). Tuloksia kolmiluokkaiseksi tiivistäessä ne on laskettu mukaan niiden osina oleviin pääluokkiin (esim. positiivis-negatiivinen positiivisiin ja negatiivisiin) (ks. luku 4.4).

todennäköisemmin negatiivinen mielikuva kuin alueesta, joka on häntä lähellä. Tällöin hän on todennäköisemmin myös epätarkemman informaation varassa kuin kokemalla alueita henkilökohtaisesti. Esimerkiksi Kivistön kohdalla tämä teoria saattaa päteä, sillä alue sijaitsee melko erillään muusta Vantaan kaupunkirakenteesta. Siellä ei myöskään ole (vielä) muista alueista erottuvia käyntikohteita, kuten kauppakeskuksia tai museoita, jotka houkuttelisivat kävijöitä. Kivistön uudesta keskusta-alueesta on taas käyty vilkasta keskustelua sekä paikallisissa että kansallisissa medioissa, ja alueen suunnittelu, kulkuyhteydet, palvelut ja asuntojen hinnat ovat saaneet niissä paljon kritiikkiä (Taipale 2019; Örn 2018, 2019). Koivukylänkin kohdalla on todettu, että aluetta vaivaavat huono maine ja sosiaaliset ongelmat (Lindström 2020). Burgessin ja Goldiin (2015) sekä Kearnsiin ja kollegoihin (2013) verraten uutisoinnilla on saattanut olla vaikutusta Kivistöön ja Koivukylään liitettäviin mielikuviin, mikä oli osin havaittavissa myös aineistossa.

***Aloitusviesti:** "[linkki Iltalehden juttuun Kivistön tahmeasta asuntokaupasta (Sipinen 2019)] Maaseutujen halvenneet asuntojen hinnat polkevat jo pk-seudun asuntojen hintoja. Moni nyt miettii miksi maksaisi suuria summia asunnosta pk-seudulta kun vähän matkan päästä saa asunnon ale-hintaan. Tämän vuoksi asunnot eivät mene enää kaupaksi. Hintojen laskua on tiedossa myös ok-seudulla."*

***Kommentti 19/125:** "Kivistöstä, ei ole mikään yllätys, että asunnot jäävät käsiin. Kalliita hinnaltaan, kulkuyhteydet on mitä on, parkkipaikkoja ei sitten ollenkaan tarpeeksi. Ei kai tuollaiseen p*rsläpeen monikaan vapaaehtoisesti mene. Jotkut joutuvat, kun sijoittajat ostaneet asuntoja läjäpäin ja vuokraavat niitä sitten. Jossainhan on asuttava. Vantaalla on tämä järjetön idealismi, ettei rakenneta parkkipaikkoja, koska ihmiset kulkevat julkisilla. Ei tule onnistumaan tässä elämässä!"*

Keskustelusta nro 90: "Asuntomarkkinat tökkii entisestään. Sadat yksiöt ja kaksiot ammittavat tyhjyyttään upouudella asuinalueella Vantaalla"

***Aloitusviesti:** "[linkki Vantaan Sanomien jo poistuneeseen juttuun, jossa rakennusyhtiön kerrotaan kieltäytyneen rakentamasta Koivukylään asuntoja sen ongelmien vuoksi] Häpeällistä toimintaa rakennusyhtiöltä koivislaisia vastaan!"*

***Kommentti 1/5:** ":D Samaa oon ajatellut. Sukulaisia asuu Koivukylässä, ja väittävät aina asuvansa Havukoskella."*

***Kommentti 4/5:** "Niin se maailma muuttuu, yksi tuttu nauroi aikanaan kun joku sukulaisensa asui havukoskella mutta halusi aina väittää asuvansa koivukylässä. Siihen*

*aikaan havukoski oli se köyhien sosiaalitapausten kerrostalolähiö ja koivukylä
positiivisen maineen pientaloalue.”*

*Keskustelusta nro 13: ”Rakennusyhtiö ei haluakaan rakentaa
Vantaan Koivukylään: pitää alueen statusta ongelmaisena!”*

Laadulliset sävyt yleisimmissä teemakategorioissa

Alueisiin yleisesti liitettyjen sävyjen tarkastelu tarkensi käsitystä keskustelijoiden mielikuvista. Se kuitenkin edelleen tarkentuu, ja osin muuttuu, kun sävyosuuksia katsotaan yleisimpien sisältöteemojen kategorioissa.

Hakunila	pos	neut	neg	Hämevaara	pos	neut	neg	Kivistö	pos	neut	neg
Yleinen laatu	54	2	56	Yleinen laatu	100	0	0	Asunto- ja yh.	28	9	75
Rauh. ja tur.	46	8	67	Rauh. ja tur.	100	0	0	Asuntomark.	37	13	74
Väestö	29	24	71	Palvelut	50	33	50	Kulkuyht.	53	4	50
Houkuttelev.	23	0	77	Kulkuyht.	60	20	60	Yleinen laatu	58	8	47
Koulut ja päiv.	62	0	62	Sijainti	80	20	20	Palvelut	42	2	75
Palvelut	92	0	8								
Vapaa-ajan ...	85	0	15								

Koivukylä	pos	neut	neg	Korso	pos	neut	neg	Myyrmäki	pos	neut	neg
Yleinen laatu	40	4	66	Yleinen laatu	53	2	58	Yleinen laatu	53	6	59
Rauh. ja tur.	39	5	74	Rauh. ja tur.	67	10	57	Rauh. ja tur.	46	3	78
Väestö	14	14	86	Väestö	40	16	56	Kulkuyht.	81	11	14
Maine ja arv.	0	0	100	Palvelut	74	16	21	Palvelut	100	4	7
Asuntomark.	83	0	17	Asuntomark.	76	0	24	Väestö	14	14	95
Houkuttelev.	17	8	92								

Tikkurila	pos	neut	neg	Vaarala	pos	neut	neg	Ylästö	pos	neut	neg
Yleinen laatu	63	16	42	Yleinen laatu	91	0	9	Yleinen laatu	85	3	12
Kulkuyht.	88	3	15	Asunto- ja yh.	56	22	56	Kulkuyht.	70	4	43
Palvelut	77	4	31	Rauh. ja tur.	89	0	11	Rauh. ja tur.	100	0	0
Rauh. ja tur.	50	0	59	Kulkuyht.	100	0	0	Palvelut	83	0	28
Asuntomark.	37	5	63	Lapsi- ja per.	100	17	0	Lapsi- ja per.	94	0	6

Taulukko 5. Ilmausten sävyjen osuudet alueiden yleisimpien teemakategorioiden sisällä (%).

Teemakategorioiden läpi alueiden sävyosuudet pysyvät osin samoilla tasoilla, mutta osin myös muuttuvat ja hajautuvat. Eniten yleistä positiivista sävyä keränneet Hämevaara, Vaarala ja Ylästö pitävät myönteiset mielikuvansa, mutta tietyllä hajonnalla: Hämevaarassa yleinen laatu sekä rauhallisuus ja turvallisuus nähdään edelleen täysin positiivisina, sijaintikin lähes täysin (80 %), mutta palvelut ja kulkuyhteydet nähdään yhtä positiivisina kuin negatiivisina (50 % vs. 50 %; 60 % vs. 60 %). Vaaralassakin muut yleisimmät teemat nähdään joko täysin tai lähes täysin positiivisesti, mutta alueen asunto- ja yhdyskuntarakennetta koskevat ilmaukset jakautuvat yhtä paljon positiivisiin kuin negatiivisiin (molempia 56 %:ssa). Myös neutraalia sävyä löytyy joka viidennestä ilmauksesta. Ylästöissä taas rauhallisuus ja turvallisuus mainitaan vain ja ainoastaan positiivisessa sävyssä, mutta muissakin kärkiteemoissa vähintään 70 prosenttia ilmauksista on sävyltään täysin tai osin positiivisia. Negatiivisen sävyn osuus on Ylästöissä korkeimmillaan kulkuyhteyksissä (43 %), mutta silti lähes 30 prosenttiyksikköä positiivista vähemmän. Myös palvelut ja yleinen laatu nähdään jonkin verran negatiivisesti (28 % ja 12 %). Seuraavat lainaukset kuvaavat kolmikon päätuloksia.

Kommentti 11/15: ”Vantaan Beverly Hills, rauhallista ja turvallista, ei näy juoppoja eikä ole häiriöitä.. Vanhoja taloja vanhoja ihmisiä, uusia taloja uusia ihmisiä, varakasta porukkaa. Keskiössä vain omakotitaloja, kaupungin asuntoja onneksi vain jokusia reunamilla. Palveluja ei juuri ole, oma auto välttämätön vaikei välimatkat pitkiä ole. Helsingin keskusta noin 15km matkaa. Kaupungissa mutta melkein kuin maalla.”

Keskustelusta nro 42: ”Hämevaara/Länsi-Vantaa asuinalueena”

Kommentti 43/157: ”Vaarala on aika hyvää aluetta, asuntokanta kuitenkin ikääntyvää ja paljon pieniä riviriviyhtiöitä, joissa pitää tehdä kaikki itse/talkoilla ja ei ole välttämättä ammattimaisesti isännöity (tuurilla ennaltaehkäiseviä asioita on hoidettu, tai sitten ei) plus sitten tietty se riesa, että jos miniyhtiössä on yksikin mulkero, niin minkään asioiden yhteisesti hoito voi olla aika tuskaista.”

Keskustelusta nro 91: ”Mikä on Vantaan halvoista ja huonoista alueista vähiten huono?”

Kommentti 1/3: ”Rauhallinen, hyvämaineinen alue pientaloalue. Jumbon kaupat lähellä, hyvät ulkoilumahdollisuudet, luonto lähellä. Miinus on, ettei junanrataa ole, mutta ihan hyvät bussiyhteydet.”

Keskustelusta nro 11: ”Ylästö asuinalueena?”

Myyrmäessä positiivisvoittoinen yleissävy taas hajaantuu enemmän eri teemakategorioiden kesken. Kaikki sen palveluita koskevat ilmaukset sisältävät positiivista sävyä, mutta lähes kaikissa (95 %) väestöä koskevissa ilmauksissa on jotakin negatiivista. Myös rauhallisuudessa ja turvallisuudessa negatiivisuus (78 %) voittaa positiivisuuden (46 %) selvästi. Yleisestä laadusta ajatellaan lähes yhtä paljon positiivista (53 %) kuin negatiivista (59 %). Keskustelujen sisällön perusteella muun muassa Myyrmäen asemanseudun, koulujen ja tiettyjen taloyhtiöiden levottomuus herättää keskustelijoissa huolta. Kuitenkin alueella ja sieltä muualle liikkuminen koetaan vahvasti (81 %) positiivisena: nopea junayhteys Helsinkiin koetaan entistä positiivisempana tekijänä, kun joukkoliikennelippujen hinta Helsingin suuntaan halpeni kevään 2019 lippu-uudistuksen myötä (HSL 2019).

Samankaltaiselta näyttää myös Korson tilanne. Sen yleinen laatu nähdään lähes yhtä positiivisena (53 %) kuin negatiivisena (58 %), mutta palvelujen sekä asuntomarkkinoiden ja hintatason kohdalla positiivista sävyä on selvästi negatiivista enemmän (74 % vs. 21 %; 76 % vs. 24 %). Myös alueen rauhallisuus ja turvallisuus nähdään hieman enemmän positiivisesti (67 % vs. 57 %), mutta väestö taas jonkin verran negatiivisemmin (56 % vs. 40 %). Muun muassa alueen katukuvassa näkyvät huono-osaiset asukkaat, etniset vähemmistöt sekä asemanseudun levottomuus herättävät osassa keskustelijoita epämiellyttäviä tunteita. Osa taas näkee Korson mainettaan parempana ja rauhallisempana erityisesti asemaa ympäröivillä omakotialueilla. Kommenttien perusteella monelle keskustelijalle alueen edullinen hintataso ja luonnonläheisyys ovat suuria vetovoimatekijöitä, mikä voi kompensoida negatiivisesti nähtyjen tekijöiden painoarvoa.

***Kommentti 17/17:** ”Asuin aikani Martinlaaksossa Myyrmäen vieressä, joten kommentti sinällään voi olla vähän sivusta. Mutta Myyrmäessä kuitenkin vuosien aikana kävin sen verran monta kertaa että ainakin voi todeta palvelujen olevan lähellä, samoin liikunnalle on tilaa ja metsiä aika lähellä. Junamatka Hki suuntaan kohtuu nopea, samoin bussikyty ainakin normaaliaikoina. Siitä en tiedä miten siellä on noit "ghetto"-alueita, luullakseni samoja ghettaja on ympäri Suomea kaikissa kaupungeissa, ja ainoastaan rikkaampien asuinalueilla ei niitä ehkä ole mutta siellä on sitten rikkaita alkoholisteja häiriköimässä eli et pääse ghettomeiningistä eroon mitenkään. Uskoakseni sinun tulevan asuinpaikkasi hyvät ja huonot puolet on kiinni lähinnä siitä, mihin taloyhtiöön muutat ja ketä siellä on naapureina. Myyrmäki kyllä asuinpaikkana ihan hyvä jos vaan se tarkempi osoite naapureineen ja asumiskustannuksineen yms. on kunnossa. [...]”*

Keskustelusta nro 46: ”Millainen paikka Vantaan Myyrmäki on asua?”

Kommentti 43/59: ”Korso on nyt ollut viimeiset 3v mun ”lähiostari”, ensin olin ihan järkyttynyt koko paikasta, kaikkeen tottuu ja eiköhän radanvarsilla kaikissa paikoissa asemilla ole ihan samanlainen meno. Jos ”tummat ihmiset” häiritsee niin silloin kannattaa muuttaa Lappiin, koko pk-seudulla löytyy joka alueelta ulkomaalaisia. Peruspalvelut, tk, kaupat, kirjasto, asema kaikki on samassa ”nipussa” Korsossa, plussaa. Omakotitaloa etsiville vinkkaisin Jokivarren, Metsolan, Matarin. Mikkolan herjaamista en ymmärrä, mun mittapuulla tää on ihan ”lintukoto”.

Keskustelusta nro 59: ”Korso”

Myös Tikkurilassa ja Kivistössä yleiset sävyt hajaantuvat. Tikkurilassa kaikkein positiivisimmin mielletään kulkuyhteydet ja liikkuminen (88 %) ja palvelut (77 %), mutta yleinen laatuakin on selvästi enemmän positiivinen (63 %) kuin negatiivinen (42 %). Rauhallisuuden ja turvallisuuden kohdalla sävy hajoaa melko tasan, mutta hieman enemmän negatiiviseksi (59 %) kuin positiiviseksi (50 %). Kuten Korsossa, myös Tikkurilan asemanseutu nousee tässä keskusteluun sekä keskustassa näkyvä päihteidenkäyttö. Alueen asuntomarkkinoista ajatellaan vielä negatiivisemmin (63 % vs. 42 %): vaikka Tikkurilan asuntorakenne on uusiutunut viime vuosina voimakkaasti, alueen hintataso on noussut monesta liikaa, vaikka palvelut ovat lähellä ja liikenneyhteydet Vantaan parhaimpia.

Kommentti 28/31: [...] Tikkurila on mukavan idyllinen, sopivan kokoinen, luonnonläheinen, rauhaisa ja tunnelmaltaan kiva paikka! Alueena se on kehittynyt hurjasti ja tulee vielä kehittymään (esim. Silkkitehtaan täysvaltainen remontti). Tosiaan kaikki on kävelymatkan päässä ja palveluita löytyy hyvin. Dixin myötä on tullut myös paljon ruokapaikkoja. Junalla pääsee Helsingin keskusta vartissa. Ainoat miinukset itselleni on se, että asuntojen hinnat ovat tosiaan karanneet käsistä, merta ei ole kovin lähellä (mutta Tiksi ei olekaan niin tuulinen kuin stadi) ja Alepoja (=pitkät aukioloajat) ei ole ihan joka nurkalla (taitaakohan yksi löytyä ja sekin vasta tullut sinne Viertolaan viimein?) vaan ruokaostokset pitää tehdä joko Prismassa, Dixin Ässässä tai Tikkurin K-Marketissa.

Keskustelusta nro 73: ”Tikkurila asuinpaikkana”

Asuntojen kalleus sekä pienuus ja parkkipaikat saavat Kivistössäkin asuntomarkkinat ja asunto- ja yhdyskuntarakenteen selvästi negatiivisesti nähdyiksi (74 % ja 75 %). Vaikka monelle Kivistön vanhempi omakotiasutus on erittäin houkuttelevaa ja viihtyisää, jo mainittu keskusta-alue herättää keskustelijoissa paljon närää, mistä osin johtuu myös Kivistön suuri edustus aineistossa. Samoin alueen palveluiden puute näkyy tuloksissa negatiivisesti (75 % vs. 42 %), kun suunniteltu

kauppakeskukseen ei ole vielä toteutunut. Alueen yleinen laatu taas nähdään hieman enemmän positiivisena (58 % vs. 47 %) ja kulkuyhteydetkin lähes yhtä positiivisesti (53 %) kuin negatiivisesti (50 %). Toisille Kivistön junayhteys on riittävä kulkuvaihtoehto, mutta monelle autottomuus siellä on mahdoton ajatus ilman riittävää määrää edullisia parkkipaikkoja. Edelleen syrjäinen sijainti sekä negatiivinen asukasilmapiiri saavat myös kommentteissa kritiikkiä.

***Kommentti 80/83:** "Minikokoiset, alle 30 neliön yksiöt, maksaa liki 200 000e. Hyvän kokoinen kolmio, 78 neliötä, maksaa 320 000e. Eihän tossa ole mitään järkeä. Liikaa pikkuruisia ja kalliita! kämppiä keskellä peltoa, ei riittävästi isoja kaksioita, kolmioita tai neliöitä. Mä en ainakaan muuttaisi keskelle peltoa pykättyyn betonibunkkeriin. Siinä olis Vantaalla ollut mahtava tilaisuus suunnitella paranneltu Kartanokoski jossa ihmiset viihtyy. Mitä saatiin tilalle? Savipellolle vieriviereen tungettuja taloja ja asfalttia. Onko ihme ettei ostajat kiinnostu... Veikkaan että nähdään alennusmyynti tai rakennusfirmat tulee tolkkuihinsa ja remppaa/yhdistää yksiöitä isommiksi asunnoiksi. Sellaiset voisi keltakin kunhan hinta on tolkullinen. Mitä puuttuviin parkkipaikkoihin tulee niin se on pahempi juttu. Jos muuttaa noin syrjään on oltava auto tai määrättömästi aikaa junnata julkisten kanssa. Ihan ok rakentaa parkkihalleja ja myydä paikkoja. Se ei ole ok ettei alueella ole vieraspaikkoja. Eihän tonne tule ketään kylään kuin omalla autolla. Vai onko tarkoitus että asukkaat syrjäytyy pikkusiin komeroihinsa?"*

Keskustelusta nro 89: "Miksi Kivistön asunnot eivät käy kaupaksi?"

Kaikkein eniten negatiivista sävyä kärkiteemojensa sisällä saavat kuitenkin Koivukylä ja Hakunila. Koivukylän kohdalla sen kuudesta yleisimmästä kategoriasta neljä saa selvästi enemmän negatiivista sävyä. Maine ja arvostus nähdään vain ja ainoastaan negatiivisena (100 %), houkuttelevuus (92 %) ja väestökin vahvasti (86 %). Myös rauhallisuudessa ja turvallisuudessa sekä yleisessä laadussa negatiivinen voittaa selvästi (74 % vs. 39 %; 66 % vs. 40 %). Kommenttien perusteella taustalla on erityisesti Koivukylän asemanseudun turvattomuus, levottomuus sekä julkinen päihteidenkäyttö. Ainoan poikkeuksen synkkään kuvaan tekee alueen asuntomarkkinat ja hintataso, jossa positiivinen sävy voittaa selvästi (83 % vs. 17 %). Tulos on yllättävä mainittujen seikkojen valossa, mutta syynä vaikuttaakin olevan alueen asuntojen edullisuus, johon alueen maineella on varmasti ollut vaikutusta.

***Aloitustiedote:** "Asuntolainaa mahdollisuus saada n 150 000e, joten eipä sillä kovinkaan ihmeellistä asuntoa osteta. Joten kertokaa miltä alueelta tuolla rahalla saisi parhaiten rahoille vastinetta! Kiitos!"*

Kommentti 10/157: ”Ei tuolla hinnalla saa Vantaalta kuin kaksion. 3-4 h maksavat Vantaan wt-alueillakin enemmän.”

Kommentti 11/157: ”Höpö höpö. Meillä kolmio vantaalta 135 000€. Koivukylässä asutaan. Mainettaan parempi paikka. Tosin muutettiin itä-helsingistä tänne.”

Kommentti 102/157: Jos harkitsee Koivukylää/Havukoskea, kannattaa muuttaa mahdollisimman kauas koivukylän asemasta, sen liepeillä on todella levotonta! Ulkoilumaastot ovat ihan hyvät, mutta nekin vain tarpeeksi kaukana asemasta - kaikki kalliot ja metsänpalat aseman lähellä ovat täynnä roskia ja lasinsiruja. Asuin siellä kolmisen vuotta, ennen kuin kyllästyin ja muutin paremmille alueille. Taloni itsessään oli rauhallinen kun niin paljon asuntoja oli koko ajan tyhjillään, mutta ulkona oli levotonta kellonajasta riippumatta, esim. viikonlopun juhlinta alkaa jo torstaina. Nykyisin jos käy katselemassa niin vaikuttaa meno muuttuneen vain entistä hurjemmaksi.”

Keskustelusta nro 91: ” Mikä on Vantaan halvoista ja huonoista alueista vähiten huono?”

Hakunilan kohdalla melko tasan menevä yleissävy säilyy muutamassa kärkikategoriassa, mutta suurin osa jakautuu molempiin ääripäihin. Alueen yleinen laatu nähdään käytännössä yhtä positiivisesti (54 %) kuin negatiivisesti (56 %), koulut ja päiväkoditkin tasan (62 % molempia sävyjä). Negatiiviseen ääripäähän taas menevät alueen houkuttelevuus ja muuttopotentiaali (77 %) sekä väestö (71 %), mutta rauhallisuudessa ja turvallisuudessa negatiivisuus on 21 prosenttiyksikköä korkeampi kuin positiivisuus. Toisaalta taas palvelut ja vapaa-ajan mahdollisuudet nähdään erittäin positiivisesti (92 % ja 85 %). Kommenttien sisällöissä kaksijakoisuus korostuu: alue mielletään joko levottomaksi ja kartettavaksi ”ostarislummiksi” tai mainettaan viihtyisämmäksi asuinalueeksi, jossa on hyvät palvelut ja erinomaiset ulkoilu- ja liikuntamahdollisuudet. Jälkimmäiseen näyttävät vaikuttavan muun muassa Hakunilan urheilupuisto sekä Sipoonkorven luonnonsuojelualue.

Kommentti 2/14: ”Vantaan paskinta aluetta.”

Kommentti 4/14: ”Ostarin alue on Hakunilassa, kuten muuten käytännössä kaikkialla muuallakin, ns. hienostoalueillakin, levotonta. Muuten Hakunila on ok ja oikeastaan tosi kiva paikka.”

Kommentti 7/14: ”Ei ikinä! Nou thänks! Hakunila = pk-seudun p'e'r's'läpi. (ei elämästä selviä hengissä..)”

Kommentti 8/14: ”Hyvät yhteydet Helsinkiin ja Tikkurilaan, peruspalvelut löytyy, useita puistoja (myös suuri urheilupuisto), erilaisia päiväkoteja (myös ruotsin- ja venäjänkielisille), hyvät mahdollisuudet ulkoilla ja urheilla (ratsastustalli ja uimahallikin) sekä liikkua luonnossa, jne eli todella paljon parempi paikka kuin maineensa. Huumehemmoista yms en tiedä, sillä en liiku ”piireissä” enkä notku nakkikioskillä yömyöhälläkään. Lapsia ja lapsiperheitä on paljon sekä heille suunnattua toimintaa (myös urheilupainotteinen lukio). Nimimerkillä Ei ikinä Hakunilaan ja yli 30 vuotta viihdytty”

Keskustelusta nro 39: ”Hakunila asuinalueena?”

5.3 Suhde sosioekonomisiin taustatekijöihin

Kun edellä esitettyjä tuloksia vertaa alueiden sosioekonomisiin taustatekijöihin (taulukko 1), voi niiden väliltä havaita tiettyjä yhteyksiä. Esimerkiksi kaikkien ilmauksien osalta positiivisimmin nähtävät Hämevaara, Vaarala ja Ylästö ovat myös sosioekonomisilta taustoiltaan tutkimusalueideni hyväosaisimpia. Sisältöteemoista niiden yleinen laatu sekä rauhallisuus ja turvallisuus nähdään myös erittäin positiivisesti. Etenkin Hämevaaran ja Ylästön kohdalla väestön keskitulot ylittävät selvästi Vantaan keskiarvon, koulutustaso on korkea ja työttömyysasteikin selvästi kaupungin keskiarvon alapuolella. Vaaralassakin keskiarvo alitetaan työttömyydessä ja ylitetään tuloissa, ja kolmasosalla vaaralalaisista on korkea-asteen tutkinto. Vieraskielisiä asukkaita Vaaralassa on Hämevaaraa ja Ylästöä enemmän, mutta kaikilla niistä heitä asuu Vantaan keskiarvoa vähemmän.

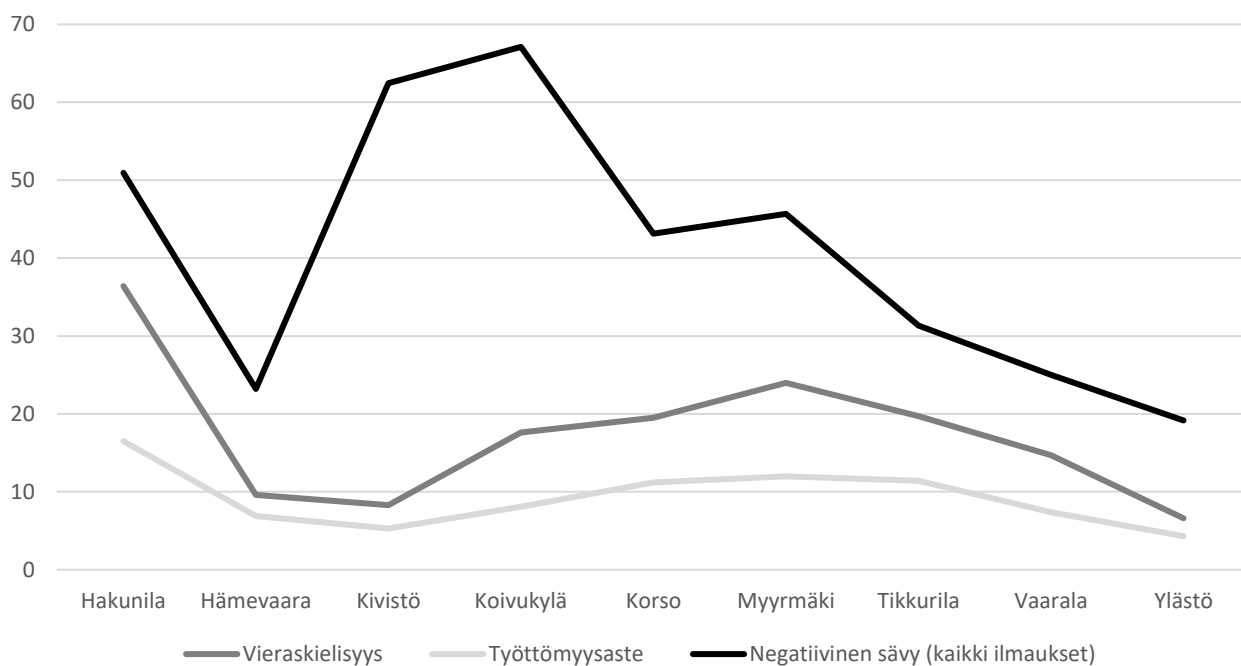
Enimmäkseen myönteisesti miellettyihin alueisiin lukeutuu kuitenkin myös Vantaan keskiarvoa huono-osaisempia tai sitä seurailevia alueita. Erityisesti liikenneyhteyksiltään ja palveluiltaan kehutussa Tikkurilassa asukkaiden keskitulot ovat jonkin verran keskiarvoa pienemmät ja työttömyysaste korkeampi. Sama tilanne on Korsossa, joka nähdään hieman enemmän positiivisesti sekä yleisesti että useimpien kärkiteemojen sisällä. Molemmilla alueilla väestön koulutustaso sekä vieraskielisten osuus seurailee Vantaan keskiarvoa. Teemakohtaisissa sävyissä Tikkurilan yleinen laatu nähdään kuitenkin enemmän positiivisesti kuin Korson, mutta Korson rauhallisuus ja turvallisuus taas on Tikkurilan vastaavaa positiivisempaa. Asuntomarkkinoiden positiivisuudessa Korso voittaa Tikkurilan, mutta niiden molempien palvelutaso nähdään yhtä positiivisesti.

Keskiarvoa huono-osaisempaan Myyrmäkeen liitetään myös yleisesti enemmän positiivista kuin negatiivista sävyä. Alueen palvelut saavat jokaisessa niitä koskevassa kommentissa positiivista sävyä

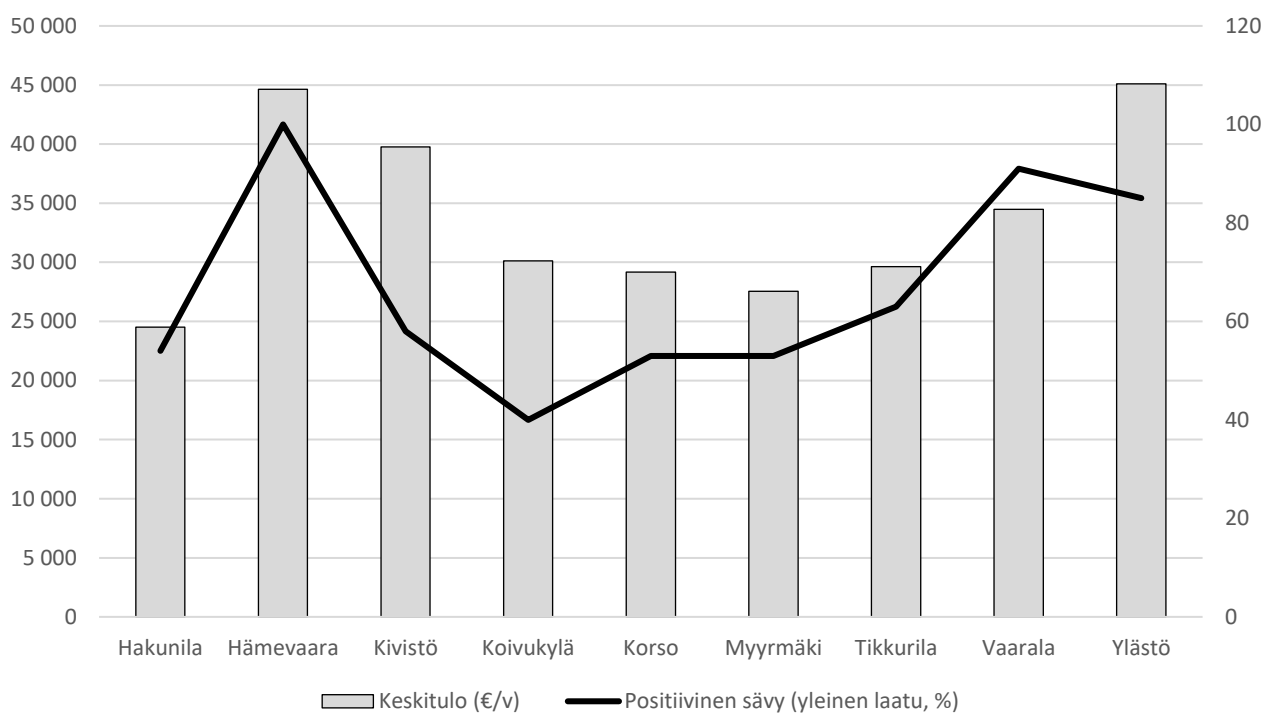
ja kulkuyhteydet nähdään Tikkurilan tavoin erittäin positiivisina. Kuitenkin alueen rauhallisuus ja turvallisuus sekä väestöön liittyvät tekijät nähdään varsin negatiivisesti. Aineiston sisällön pohjalta syynä voi olla, että Myyrmäen monietnisyys ja pienituloisuus nähdään negatiivisesti, mikä olisi linjassa Skifter Andersenin (2008) sekä Permentierin, van Hamin ja Boltin (2008) mainetulosten kanssa. Samoja viitteitä löytyi myös Korsoa koskeneista viesteistä. Myyrmäen yleinen laatu nähdään kuitenkin lähes yhtä positiivisesti kuin negatiivisesti, kuten taustaltaan samanlaisessa Hakunilassakin.

Kaikkein eniten negatiivista sävyä sekä kokonaiskuvassa että teemoittain keränneisiin alueisiin taas lukeutuu kolme sosioekonomisesti erilaista aluetta. Tilastojen perusteella kaikkein ”huono-osaisin” alue eli Hakunila ei kuitenkaan saanut kaikkein negatiivisimpia mielikuvia. Samoin sosioekonomiselta rakenteeltaan hyväosaiseksi luokiteltava Kivistö herätti eniten keskustelua ja kritiikkiä, juuri mainitun keskusta-alueen ongelmien takia. Myöskään Koivukylän huonoa mielikuvatilannetta ei pystyisi päättelemään pelkkien tilastojen perusteella. Tilanne kuitenkin muuttuu, jos mukaan lasketaan Koivukylän naapurikaupunginosa Havukoski, jonka moni mielsi keskusteluissa osaksi Koivukylää. Havukosken sosioekonominen rakenne on huomattavasti huono-osaisempi (mm. keskitulo v. 2017: 22 446 €/v) ja vieraskielisempi (osuus 40 %) kuin Koivukylän ja Vantaan keskimäärin (Helsingin seudun aluesarjat 2020). Kommenttien sisällön perusteella negatiivisimmat mielikuvat liittyvät juuri sinne: esimerkiksi levottomana mainittu ostari ja asemanseutu sijaitsevat virallisesti Havukosken puolella.

Kun alueisiin liitettyjen sävyjen osuuksien vaihtelua vertaa aivan matemaattisestikin niiden sosioekonomisten tekijöiden vaihteluun, voi niiden väliltä huomata tiettyä yhteisvaihtelua. Erityisesti vieraskielisyys sekä työttömyysaste näyttävät seurailevan alueisiin yleisesti liitetyn negatiivisen sävyn vaihtelua Kivistöä ja Koivukylää lukuun ottamatta (kuva 6). Myös teemakategoriassa yleinen laatu liitetty positiivinen sävy näyttää vaihtelevan samoin alueiden keskimääräisen tulotason kanssa (kuva 7). Muiden tekijöiden suhteen näin selviä yhteisvaihteluja ei ole kuvaajin nähtävissä. Kyseessä ei kuitenkaan ole tilastollisesti tarkka ja edustava tutkimus, joten vaihtelujen tarkka vertailu ei ole tutkimuksen kannalta olennaista. Se vain tukee laadullisesta analyysistä saatuja viitteitä siitä, että mielikuvat heijastelevat tietyiltä osin alueiden sosioekonomisissa taustoissa olevia eroja.

Kuva 6. Vieraskielisyyden, työttömyysasteen ja negatiivisen sävyn vaihtelu kaikkien ilmausten osalta (%).

Kuva 7. Alueiden keskitulojen ja positiivisen sävyn vaihtelu yleisen laadun teeman osalta.

6 Yhteenveto ja johtopäätökset

Tässä tutkielmassa on siis tarkasteltu suomalaisella Vauva.fi-verkkokeskustelufoorumilla Vantaan kaupungin asuinalueisiin liitettyjä mielikuvia ja niissä esiintyviä eroja. Tarkoitukseni on ollut selvittää, miten alueisiin liitettyt käsitykset vaihtelevat suhteessa niiden sosioekonomisissa taustoissa näkyviin eroihin. Tutkimuksen taustalla ovat olleet Sanna Ala-Mantilan (2018) tekemät huomiot, joiden mukaan vantaalaiset asuinalueet ovat alkaneet eriytyä sosioekonomisesti eri asukasryhmien asuinalueiksi vuosien 1995–2015 aikana. Tätä negatiiviseksi nähtyä kehityskulkua Vantaan kaupunki on lähtenyt jo torjumaan muun muassa perustamallaan Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelmalla (Vantaan kaupunki 2019a), jolla pyritään tasoittamaan alueiden hyvinvoinnissakin huomattuja eroja. Tältä pohjalta olen itse päätenyt tarkastelemaan, onko vantaalaisiin asuinalueisiin liitettävillä mielikuvilla ja alueiden sosioekonomisilla eroilla jotakin yhteyttä, joka voisi osaltaan kiihdyttää alueellista eriytymistä valikoivan muuttoliikkeen kautta.

Näistä lähtökohdista muodostin kaksi tutkimuskysymystä:

- 1. Millaisia mielikuvia yhdeksään vantaalaiseen asuinalueeseen liitetään ja mitä sisällöllisiä teemoja sekä laadullisia sävyjä niihin tyypillisimmin sisältyy?*
- 2. Miten mielikuvien sisältö ja laatu vertautuvat alueiden sosioekonomisissa taustatekijöissä esiintyviin eroihin?*

Kysymyksiin olen vastannut tutkimalla laadullisesti 91 Vauva.fi-foorumilta keräämääni keskusteluketjua, joissa käsiteltiin vähintään yhtä valitsemistani tutkimusalueista (kuva 4). Keskusteluista, jotka oli käyty neljän vuoden aikana lokakuusta 2015 lähtien, olen erottanut tutkimusalueisiin liittyvät viestit ja teemoitellut niistä alueita kommentoivia ilmauksia sisällönanalyttisesti niin temaattisen sisällön kuin laadullisen sävyn mukaan. Teemoittelun tulokset olen tiivistänyt 22 sisältöteeman (liite 2) ja kolmen sävyn (positiivinen, neutraali, negatiivinen) kategorioihin. Kunkin teema- ja sävykategorian osuudet olen laskenut alueittain ilmausten kokonaismäärään nähden (liite 3) alueittaisen vertailun tekemiseksi. Lisäksi olen verrannut osuuksia alueiden kolmeen sosioekonomiseen tilastotekijään (tulotaso, koulutustaso ja työttömyysaste) sekä vieraskielisyyteen (äidinkieleltään muun kuin suomen-, ruotsin- tai saamenkielisten osuus asukkaista). Tilastotekijät ovat samat, joita Ala-Mantila (2018) on omassa selvityksessään käyttänyt.

Päätulokset ja -johtopäätökset

Analyysini tuloksista on johdettavissa muutamia johtopäätöksiä. Ensinnäkin alueisiin liitetyillä mielikuvilla ja niiden sosioekonomisilla eroilla näyttää olevan tiettyä yhteyttä. Ne alueet, joihin tutkimusaineistossani liitettiin kaikkein eniten positiivisia mielikuvia, Hämevaara, Vaarala ja Ylästö, ovat tutkimusalueistani myös sosioekonomisesti kaikkein hyväosaisimpia. Myös vieraskielisiä asukkaita asuu näillä tutkimusalueillani vähiten. Sisällöllisesti näiden alueiden nähtiin tyypillisimmin olevan erittäin hyviä, rauhallisia ja turvallisia asuinpaikkoja, joissa lapsiperheidenkin on hyvä elää. Joitakin negatiivisia mielikuvia esiintyi tiettyihin aluekohtaisiin ominaisuuksiin liittyen, mutta niitä tasapainotti aina yhtä suuri osuus positiivisia mielipiteitä. Kaiken kaikkiaan siis hyväosaisimmista tutkimusalueistani vallitsi myös kaikkein eniten positiivisia mielikuvia.

Positiivisia mielikuvia liitettiin kuitenkin paljon myös Vantaan sosioekonomista keskiarvoa seuraaviin ja huono-osaisempiin asuinalueisiin. Esimerkiksi keskiarvoalue Tikkurila nähtiin etenkin liikenneyhteyksiltään ja palveluiltaan erittäin hyvänä alueena. Myös sosioekonomiselta asemaltaan huono-osaisemmassa Myyrmäessä liikenneyhteydet ja palvelut nähtiin varsin positiivisesti. Alueiden yleistä laadusta ajateltiin Tikkurilassa enemmän positiivista, kun taas Myyrmäessä positiiviset ja negatiiviset mielikuvat olivat yhtä yleisiä. Tikkurilan rauhallisuudesta ja turvallisuudesta oltiin yhtä positiivista ja negatiivista mieltä, mutta alueen asuntomarkkinat nähtiin kalliiden hintojen takia enemmän negatiivisesti. Myyrmäessä rauhallisuus ja turvallisuus sekä väestöön liittyvät tekijät taas nähtiin varsin negatiivisesti. Aineiston pohjalta osaa keskustelijoista mietitytti väestön monietnisyyss sekä tiettyjen taloyhtiöiden ja asemanseudun levottomuus. Tikkurilassakin toisinaan levoton asemanseutu ja julkinen päihteidenkäyttö herättivät negatiivisia mielikuvia.

Myös pohjoisimpaan tutkimusalueeseen eli Korsoon, joka seurailee Vantaan sosioekonomista ja kielellistä keskiarvoa, liitettiin kokonaiskuvassa enemmän positiivisia kuin negatiivisia ilmauksia. Yleisistä teemoista palvelut sekä asuntomarkkinat ja hintataso nähtiin myös selvän myönteisesti. Rauhallisuus ja turvallisuuskin nähtiin enimmäkseen positiivisena, mutta alueen yleiseen laatuun liitetyt mielikuvat jakautuivat lähes tasan. Korson väestöstä taas vallitsi enemmän negatiivisia käsityksiä, mikä aineistossa näkyi puheena levottomasta asemanseudusta, laitapuolenkulkijoista sekä väestön monietnisyydestä. Toisaalta asemanseudusta kauempien omakotialueiden nähtiin olevan idyllisiä ja edullisia ”lintukotoja”, mikä on todennäköisesti tasapainottanut väestöön liitettyjen kielteisyyksien painoarvoa alueen kokonaistuloksissa.

Kaiken eniten negatiivisia mielikuvia herättivät Hakunila, Kivistö ja Koivukylä. Yllättäen näistä Kivistö kuuluu tutkimusalueiden hyväosaisimpaan ja vähiten vieraskieliseen osaan, mutta aineistossa korostui voimakas kritiikki alueen uutta keskustaa kohtaan. Vaikka alueen yleinen laatu nähtiin hieman useammin positiivisena, sen asunto- ja yhdyskuntarakenne, asuntomarkkinat sekä palvelut nähtiin varsin negatiivisena. Keskustelijoita kismittää se, että Kivistö on suunniteltu autottomaksi, mutta etenkin perheet tarvitsevat autoa syrjäisen sijainnin takia. Parkkipaikkoja ei ole riittävästi eikä edulliseen hintaan. Asuntokannassa vanhempi omakotiasutus nähdään ihanana, mutta uudessa keskustassa on liikaa pieniä asuntoja, ja hinnat ovat liian korkeita. Kaiken lisäksi alueella ei ole riittäviä palveluita, vaikka sinne suunniteltiin suurta kauppakeskusta. Monen mielestä Kivistöstä annetut odotukset ovat siis jääneet täyttämättä, miksi se ei näyttäydy enää hyvänä asuinalueena.

Itäisin tutkimusalueeni eli Hakunila on tilastojen pohjalta huono-osaisin ja vieraskielisin, mutta siihen ei liitetty eniten negatiivisia mielikuvia. Kaikkien ilmausten tasolla se nähtiin yhtä positiivisena kuin negatiivisena. Sama tulos pysyi myös yleisen laadun sekä koulujen ja päiväkotien teemojen sisällä. Muiden yleisten teemojen osalta se nähtiin kaksijakoisesti: palvelut ja vapaa-ajan harrastusmahdollisuudet nähtiin lähes kokonaan positiivisesti, mutta houkuttelevuus, väestö sekä rauhallisuus taas kovin negatiivisesti. Aineiston sisällön perusteella mielikuvat Hakunilasta jakautuvatkin pääosin joko huono-osaiseen ja maahanmuuttajavaltaiseen betonilähiöön, jota suositellaan välttämään, tai mainettaan huomattavasti parempaan ja viihtyisään alueeseen, jossa on paljon luontoa ja erinomaiset liikuntamahdollisuudet.

Kaikkein eniten negatiivisia mielikuvia keräsi Koivukylä, joka tilastoissa seuraa Vantaan keskiarvoa sekä kielellisesti että sosioekonomisesti. Moni keskustelija kuitenkin luki Koivukylään myös sen naapurialueen Havukosken, joka tilastollisesti on erillinen kaupunginosansa. Kun Havukosken korkean vieraskielisyyden ja sosioekonomisen huono-osaisuuden ottaa huomioon, Koivukylän mielikuvat alkavat heijastella niitä: alueen yleinen laatu, rauhallisuus ja turvallisuus sekä väestö nähtiin varsin negatiivisesti, sillä etenkin Havukosken puolella olevalta Koivukylän ostarilta ja asemanseudulta keskustelijoilla oli kokemuksia turvattomuudesta, sotkuisuudesta ja julkisesta päihteidenkäytöstä. Koivukylän maine nähtiinkin vain ja ainoastaan negatiivisesti, ja se puhutti teemana huomattavasti enemmän kuin muilla alueilla. Mielenkiintoista on se, että vaikka alueen houkuttelevuus nähdään niin matalana, sen asuntomarkkinoista ajatellaan positiivisesti. Syynä näyttää olevan asuntojen matala hintataso niiden kokoon nähden, johon maine varmasti vaikuttaa.

Kaiken kaikkiaan siis alueisiin liitettyjen mielikuvien ja niiden koulutustason, tulotason, työttömyysasteen ja vieraskielisyyden välillä on nähtävissä tiettyjä yhteyksiä: kaikkein hyväosaisimmista alueista ajatellaan pääsääntöisesti erittäin myönteisesti ja huono-osaisimmista alueista taas tyypillisen kielteisesti (erit. Koivukylä Havukoskella täydennettynä). Tämän kaavan kuitenkin rikkoo useampi alue: erityisesti hyväosaiseen Kivistöön liitetään paljon negatiivisia mielikuvia, kun taas keskiarvoa edustavaan Tikkurilaan liitetään suhteessa enemmän positiivisia piirteitä kuin muihin keskiarvoalueisiin. Myyrmäkiäkin nähdään kokonaiskuvassa positiivisemmin kuin sen sosioekonominen tausta antaisi ymmärtää. Korsossakaan negatiivisuus ei ole vallalla, vaikka sen kuuluisasta maineesta voisi toisin päätellä (ks. esim. Hirvonen 2014).

Tulokset suhteessa teoriaan ja aiempaan tutkimukseen

Kun tuloksiani tarkastelee aiheen aiempaan tutkimukseen nähden, näyttävät ne olevan melko samassa linjassa. Erityisesti Skifter Andersenin (1999; 2008) ja Permentierin, van Hamin ja Boltin (2008) huomioiden siitä, miten huono-osaisista asuinalueista vallitsee yleensä negatiivisia mielikuvia, muun muassa sosiaalisten ongelmien vuoksi, vastaavat omia tuloksiani. Juuri huono-osaisempien Hakunilan, Koivukylän (Havukoski mukaan huomioiden) ja Myyrmäen mielikuvissa nimenomaan väestöön sekä rauhallisuuden ja turvallisuuden tasoon liitettiin paljon negatiivisia mielikuvia. Näin tulokset peilaavat niiden asemaa Vantaan sosiospatiaalisessa hierarkiassa (vrt. Suttles 1972). Negatiiviset mielikuvat ja maineet voivat myös vahvistaa alueista tehtyjen kielteisen havaintojen painoarvoa, kuten Osborne, Ziersch ja Baum (2011) ovat Australiassa havainneet. Myös Skifter Andersenin löytämä etnisten vähemmistöjen osuuden ja mielikuvien suhde näkyy omissa tuloksissani: vieraskielisemmillä alueilla mielikuvat olivat selvästi negatiivisempia. Vähiten vieraskielisillä alueilla ne taas olivat kaikkein positiivisimpia. Yhteys näkyi selvästi myös tarkemmassa kuvaajavertailussa (kuva 6).

Mutta kuten todettu, myös huono-osaisiin ja keskiarvoalueisiin liitettiin paljon myönteisiä mielikuvia. Ne tosin koskivat lähinnä alueiden rakennettua ja toiminnallista ympäristöä, kuten palveluita, kulkuyhteyksiä sekä harrastus- ja virkistysmahdollisuuksia. Tämä vahvistaa jälleen käsitystä siitä, miten sosiaalisella ympäristöllä on suurin merkitys yleiselle mielikuvalle alueesta (ks. Permentier ym. 2008, 837–838). Rakennettuun ympäristöön ja palveluihin liittyvät tekijät voivat kuitenkin ylittää sosiaalisen ympäristön vaikutuksen, kuten Kivistössä on käynyt: vaikka alue on sosioekonomisesti hyväosainen, yleiset mielikuvat siitä olivat vahvasti vaikuttuneet keskusta-alueen kritiikistä. Myös Tikkurilassa ja Myyrmäessä hyvät liikenneyhteydet ja palvelut kompensoivat sosiaaliseen

ympäristöön liitettyä negatiivisuutta, jolloin Tikkurilassakin yleiskuva jäi varsin positiiviseksi. Korsossakin edullinen hintataso ja hyvät omakotialueet houkuttelivat asemanseudusta huolimatta.

Myös Burgessin ja Goldin (2015) esiin tuomalla medially lienee ollut vaikutusta osiin tuloksista. Nimenomaan Kivistön kohdalla laaja uutisointi keskusta-alueen ”virheistä” ja asukkaiden pettymyksestä on voinut vahvistaa erityisesti alueella liikkumattomien mielikuvia siitä. Myös Koivukylästä käyty mediakeskustelu ja huono maine itsessään ovat saattaneet vahvistaa kielteisiä näkemyksiä siitä, kuten Hastingsin ja Deanin (2003) sekä Kearnsin ja kollegoiden (2013) tutkimuksissa. Vaikka uutisoinnin ja maineen pohjalla olisikin merkittäviä sosiaalisen ympäristön ongelmia, toistuvat signaalit huonosta tilanteesta eivät ainakaan edesauta maineen parantumista, vaan paremminkin syventävät alueen alikehityksen kierrettä (Skifter Andersen 2003).

Tuloksia peilattaessa havaintoihin Vantaan alueellisen eriytymisen kehityksestä (Ala-Mantila 2018) ei tutkimusalueistani vallitsevien mielikuvien voi nähdä ainakaan hidastavan sitä. Vaikka kyseessä ei olekaan tilastollinen tutkimus, voivat aineistoni näkemykset antaa viitteitä siitä, miten alueista ajatellaan laajemmin (ks. Alasuutari 1994; Hakala & Vesa 2013). Jos näitä mielikuvia vielä jaetaan vilkkaasti sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja mediassa (joita verkkokeskustelutkin ovat omalta osaltaan), ne voivat kehittyä tarpeeksi vahvoiksi maineiksi vaikuttamaan erityisesti hyväosaisten muuttovalintoihin ja valikoivaan muuttoliikkeeseen. Tuorila (2009), Kuukasjärvi (2013) sekä Vilkkama, Ahola ja Vaattovaara (2016) ovatkin jo huomanneet, miten pääkaupunkiseudulla suositaan ja vältellään asuinalueita niiden sosioekonomisen taustan perusteella. Lisäksi Permentieriin ym. (2009) pohjaten niiden poismuutto, jotka kykenevät muuttamaan, voi huono-osaisilla ja maineisilla alueilla lisääntyä entisestään. Tässä ajattelen erityisesti Koivukylää ja Hakunilaa.

Yhteenveto ja ehdotuksia jatkotutkimukselle

Käiken kaikkiaan tutkimustulokseni antavat omalta osaltaan merkkejä siitä, että Vantaalla sosioekonomisella asuinalueiden eriytymisellä sekä alueista johdetuilla mielikuvilla on yhteyttä toisiinsa, mikä saattaa vahvistuessaan kiihdyttää kaupungin alueellista eriytymistä. Asuinalueiden kehittämisessä olisi siksi panostettava pelkän asuinympäristön ja asukkaiden hyvinvoinnin lisäksi myös mielikuva- ja maine-työhön, jotta valikoiva muuttoliike ja sen vauhdittama alikehityksen kierre eivät syö tehtyjen materiaalistien ja sosiaalisten panostusten vaikutusta. Bouldingin (1987), Hastingsin ja Deansin (2003), sekä Kearnsin ja kollegoiden (2013) huomioihin pohjaten asuinalueita uudistettaessa on siitä myös viestittävä ulospäin tarpeeksi toistuvasti ja vakuuttavasti (ts.

todenmukaisesti), jotta ihmiset saavat työkaluja vallitsevien stereotyyppien haastamiseen. Pelkät tyytyväiset asukkaat alueella eivät riitä, vaan mielikuva- ja maine on osa kokonaisvaltaista asuinalueiden kehittämistä. Varsinkin, jos paikallinen media vahvistaa vanhoja negatiivisia käsityksiä alueista, on muuttuneesta asiainnasta saatava vakuuttavia signaaleja ulospäin, joihin mediakin voi tarttua. Tällöin kierre voi pysähtyä, kääntyä ja alkaa itsestään vahvistaa uusia, parempia mielikuvia alueesta. Tällöin tehdyt materiaaliset ja sosiaalisetkin investoinnit kasvattavat arvoaan.

Toisaalta tulokseni antavat myös esimerkkejä siitä, miten alue voi mielikuvissa kulkea sosioekonomista taustaansa vasten ”vastakkain” polkua. Myyrmäen, Tikkurilan ja Korson tulevaisuuden näen melko valoisana, sillä mielikuvat niistä olivat yllättävänkin positiivisia. Jos tämä myönteisyys vahvistuu, voi alueiden houkuttelevuus ja kehitys kohentua, mikä voi edelleen lisätä positiivisten mielikuvien määrää suhteessa negatiivisiin. Hakunilassakin on olemassa mahdollisuudet sille, että siitä jo osin vallitsevat (erittäinkin) positiiviset mielikuvat saavat alueen kehityskierteen nousemaan houkuttelevuuden kasvaessa. Alueita kehittävien toimijoiden, kuten Vantaan kaupungin, kannattaisikin nyt panostaa alueiden olemassaolevien vahvuuksien korostamiseen omassa viestinnässään ja markkinoinnissaan, jotta kahtiajakautuneetkin mielikuvat alkaisivat kääntyä enemmän positiivisen puolelle. Myös merkittävät alueiden fyysis-toiminnallista ympäristöä parantavat hankkeet, kuten Myyrmäessä jo vuosikymmeniä jatkunut katutaideprojekti (Hoikkala 2018) sekä Hakunilaan suunniteltu pikaraitiotie ja keskusta-alueen kehittäminen (Vantaan kaupunki 2019c), voivat jo itsessään antaa alueesta vahvoja positiivisia signaaleja, jotka haastavat vanhoja stereotyyppioita.

Kivistön kohdalla taas olen hieman epävarma siitä, miltä alueen tulevaisuus tulee näyttämään, jos suuri pettymys keskusta-alueen rakentamiseen kasvaa ja vahvistuu huonoksi maineeksi. Tosin, alueen rakentaminen on vielä kesken, joten lopulliset tulokset näkyvät vasta vuosien päästä. Ihmiset kuitenkin tulkitsevat alueen tilaa jo nyt, ja siksi aineistossakin näkyneet merkit mahdollisesta poismuuttovirrasta huolestuttavat. Toisaalta analyysini suuri heikkous on se, etten tiedä mitään alueita kommentoineiden sosioekonomisesta taustasta, kulttuurisesta mausta tai asumispreferensseistä, jotta voisin arvioida, ketkä Kivistöä ensisijaisesti kritisoivat. Parkkipaikkojen ja suurten asuntojen puutteesta puhuminen voisi viitata keskiluokkaisuun ja perheellisiin henkilöihin, mistä jälkimmäinen olisikin keskustelujen foorumin näkökulmasta loogista. Lopullista varmuutta tästä en voi kuitenkaan sanoa, kuten en voi muidenkaan alueiden kohdalla. On myös hankalaa sanoa, onko ristiriita alueesta syntyneiden odotusten ja todellisen tilan välillä lopulta merkki alueen markkinoinnin tai suunnittelun epäonnistumisesta, todellisista arkielämän ongelmista vai mistä.

Näiltä pohjin näen, että ylipäättään asuinalueista vallitsevien mielikuvien tutkimusta tulisi tehdä enemmän, jotta asukkaiden mahdollista muuttokäyttäytymistä voidaan ymmärtää ja mahdollisesti ennustaa. Tärkeää olisi kuitenkin huomioida mielikuvia muodostavien sosioekonomiset ja kulttuuriset positiot, jota en omassa tutkimuksessani pystynyt tekemään. Olisi kiinnostavaa nähdä juuri sosiologisesta näkökulmasta (vrt. Bourdieu 1984), miten ihmisten näkemykset vaihtelevat samasta, esimerkiksi sosioekonomisesti huono-osaisesta alueesta. Voisiko olla, että hyväosaiset ja varakkaat näkisivät alueen negatiivisemmin kuin pienituloisemmat omaan kulttuuriseen makuunsa peilaten? Entä miltä näyttäisi sosioekonomisesti erilaisten ryhmien muuttoliike suhteessa alueiden sosioekonomisiin taustoihin ja niistä vallitseviin mielikuviin? Laadullisten tarkastelun lisäksi olisikin kiinnostavaa saada tarkempaa kvantitatiivista tutkimusta luomaan laajempaa yleiskuvaa näiden tekijöiden suhteesta. Myös vertailut eri kaupunkiseutujen välillä toisivat näkökulmaa siihen, onko esimerkiksi suomalaisten tai eurooppalaisten muuttoliikkeen, mielikuvien ja sosiokulttuuristen taustojen välillä joitakin yleistettävissä olevia yhteyksiä.

7 Lähteet

Kirjallisuus

Ala-Mantila, S. (2018). Alueellinen eriytyminen Vantaalla 1995–2015. Vantaa: Vantaan kaupunki, Tietopalvelu C1.

Alasuutari, P. (1994). Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.

Anderson, B. (2017). Kuvitellut yhteisöt: Nationalismin alkuperän ja leviämisen tarkastelua (2. uudistettu laitos). Tampere: Vastapaino. Alkuperäinen englanninkielinen teos 1983.

Andersson, E. K. & Malmberg, B. (2018). Segregation and the effects of adolescent residential context on poverty risks and early income career: A study of the Swedish 1980 cohort. *Urban Studies* 55:2, 365–383. doi:10.1177/0042098016643915

Andersson, R. (1998). Socio-spatial dynamics: ethnic divisions of mobility and housing in post-Palme Sweden. *Urban Studies* 35:3, 397–428.

Anholt, S. (2010). Places: Identity, Image and reputation. Basingstoke, UK; New York: Palgrave Macmillan.

Arpo, R. (2005). Internetin keskustelukulttuurit: Tutkimus internet-keskusteluryhmien viesteissä rakentuvista puhetavoista, tulkintoista ja tulkinnan kehyksistä kommunikaatioyhteiskunnassa. Joensuu: Joensuun yliopisto.

Aula, P. & Harmaakorpi, V. (2006). Innovatiivinen miljö: näkökulmia Lahden kaupunkiseudun maineen rakentamiseen. Teoksessa Inkinen, T. & Jauhiainen, J. (toim.) Tietoyhteiskunnan maantiede. Helsinki: Gaudeamus, 68–95.

Aula, P. & Heinonen, J. (2002). Maine: Menestystekijä. Helsinki: WSOY.

Aula, P., Vehkalahti, K. & Äikäs, T. (2007). Kaupunkimaine: Tutkimus kaupunkien maineen rakenteesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.

Bernelius, V. (2013). Eriytyvät kaupunkikoulut: Helsingin peruskoulujen oppilaspohjan erot, perheiden kouluvalinnat ja oppimistuloksiin liittyvät aluevaikutukset osana kaupungin eriytymiskehitystä. *Tutkimuksia* 2013:1. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.

Boschman, S. (2015). Selective mobility, segregation and neighbourhood effects. Delft: Delft University of Technology, Faculty of Architecture and the Built Environment.

Boulding, K. E. (1987). The Image: Knowledge in Life and Society. Ann Arbor, MI: University of Michigan Press. Alkuperäinen teos 1956.

- Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A social critique of the judgement of taste*. London: Routledge & Kegan Paul. Alkuperäinen ranskankielinen teos 1979.
- Burgess, J. & Gold, J. R. (2015). Introduction: Place, the media and popular culture. Teoksessa Burgess, J. & Gold, J. R. (toim.) *Geography, the media and popular culture*. Abingdon, Oxon; New York, NY: Routledge, 1–32. Alkuperäinen teos 1985.
- Eskola, J. (2018). Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen tutkimuksen analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Valli, R. (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* (5. painos). Jyväskylä: PS-Kustannus, 180–200.
- Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Fiske, J. (1992). *Merkkien kieli: Johdatus viestinnän tutkimiseen*. Tampere: Vastapaino.
- Glaser, B. G. & Strauss, A. L. (1971). *The discovery of grounded theory: Strategies for qualitative research*. New York: Aldine.
- Gold, J. R. (1980). *An Introduction to Behavioural Geography*. Oxford: Oxford University Press.
- Grunig, J. E. (1993). Image and Substance: From Symbolic to Behavioral Relationships. *Public Relations Review* 19:2, 121–139. doi:10.1016/0363-8111(93)90003-U
- Grönfors, M. (1982). *Kvalitatiiviset kenttätutkimusmenetelmät*. Porvoo: WSOY.
- Haarni, T., Karvinen, M., Koskela, H. & Tani S. (1997). Johdatus nykyiseen maantieteeseen. Teoksessa Haarni, T., Karvinen, M., Koskela, H. & Tani, S. (toim.) *Tila, paikka ja maisema: Tutkimusretkiä uuteen maantieteeseen*. Tampere: Vastapaino, 9–34.
- Hakala, S. & Vesa, J. (2013). Verkkokeskustelut ja sisällön erittely. Teoksessa Laaksonen, S., Matikainen, J. & Tikka, M. (toim.) *Otteita verkosta: Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino, 216–244.
- Hastings, A. & Dean, J. (2003). Challenging images: Tackling stigma through estate regeneration. *Policy & Politics* 31:2, 171–184. doi:10.1332/030557303765371663
- Helenius, L. (2008). *Kaupungit symbolitaloudessa: Merkkien vaikutus mielikuvaan tulevaisuuden kaupungeista*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Hortulanus, R. P. (1995) *Stadsbuurten—bewoners en beheerders in buurten met uiteenlopende reputaties (engl. Urban neighbourhoods—residents and managers in neighbourhoods with divergent reputations)* Haag: VUGA.
- Karhula, A. (2015). Missä on Kallion gentrifikaatio? *Yhdyskuntasuunnittelu* 53:4. <<http://www.yss.fi/journal/missa-on-kallion-gentrifikaatio/>> Viitattu 28.5.2020.

- Karvonen, E. (1997). *Imagologia: Imagon teorioiden esittelyä, analyysiä, kritiikkiä*. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Karvonen, E. (1999). *Elämää mielikuvayhteiskunnassa: Imago ja maine menestystekijöinä myöhäismodernissa maailmassa*. Helsinki: Gaudeamus.
- Karvonen, E. (2001.) *Kaupunkikuvan luomisen perusteita*. Teoksessa Kostiainen, J. (toim.) *Tarinoita ja tutkimuksia kaupunkimarkkinoinnista*. Helsinki: Suomen Kuntaliitto, 45–82.
- Kearns, A., Kearns, O. & Lawson, L. (2013). Notorious Places: Image, Reputation, Stigma. The Role of Newspapers in Area Reputations for Social Housing Estates. *Housing Studies* 28:4, 579–598. doi:10.1080/02673037.2013.759546
- Knox, P. & Pinch, S. (2000). *Urban social geography: An introduction* (4. painos). Harlow: Prentice Hall.
- Kortteinen, M. & Vaattovaara, M. (1999a). Huono-osaisuus pääkaupunkiseudulla 1980- ja 1990-luvuilla – käännekohta kaupunkiseudun kehityksessä? *Terra* 111: 3, 133–145.
- Kortteinen, M. & Vaattovaara, M. (1999b) Pääkaupunkiseudun kehityssuunta on kääntynyt. *Yhteiskuntapolitiikka* 64: 4, 342–351.
- Kortteinen, M. & Vaattovaara, M. (2000). Onko osa Helsingistä alikehityksen kierteessä? *Yhteiskuntapolitiikka* 65: 2, 115–124.
- Kortteinen, M. & Vaattovaara, M. (2015). Segregaation aika. *Yhteiskuntapolitiikka* 80:6, 562–574.
- Kortteinen, M., Vaattovaara, M. & Alasuutari, P. (2005). Eliitin eriytymisestä pääkaupunkiseudulla. *Yhteiskuntapolitiikka* 70:5, 475–487.
- Kotler, P., Haider, D. H. & Rein, I. (1993). *Marketing places: Attracting investment, industry, and tourism to cities, states, and nations*. New York: Free Press.
- Kuukasjärvi, K. (2013). *Asuinalueiden maineiden merkitys pääkaupunkiseudun alueelliseen erilaistumiskehitykseen: Tarkastelussa lapsiperheet*. Aluetieteen ja kaupunkimaantieteen pro gradu-tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Laine, T. (2018). *Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma*. Teoksessa Valli, R. (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin* (5. painos). Jyväskylä: PS-Kustannus, 25–42.
- Lynch, K. (1960). *The Image of the City*. Cambridge, MA: Technology Press.
- Mannarini, T., Tartaglia, S., Fedi, A. & Greganti, K. (2006). Image of neighborhood, self-image and sense of community. *Journal of Environmental Psychology* 26:3, 202–214. doi:10.1016/j.jenvp.2006.07.008

- Marcińczak, S., Musterd, S., van Ham, M. & Tammaru, T. (2016) Inequality and rising levels of socio-economic segregation Lessons from a pan-European comparative study. Teoksessa Tammaru, T., van Ham, M., Marcińczak, S. & Musterd, S. (toim.) Socio-economic segregation in European capital cities: East meets West. Abingdon, Oxon; New York, NY: Routledge.
- Musterd, S. (2008). Residents' Views on Social Mix: Social Mix, Social Networks and Stigmatisation in Post-war Housing Estates in Europe. *Urban Studies* 45:4, 897–915. doi:10.1177/0042098007088473
- Musterd, S., van Gent, W. P., Das, M. & Latten, J. (2016). Adaptive behaviour in urban space: Residential mobility in response to social distance. *Urban Studies* 53:2, 227–246. doi:10.1177/0042098014562344
- Nimmo, D. D. & Savage, R. L. (1976). *Candidates and Their Images. Concepts, Methods, and Findings.* Santa Monica, CA: Goodyear Publishing Company.
- OECD (2018). *Divided Cities: Understanding Intra-urban Inequalities.* Paris: OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264300385-en>.
- Osborne, K., Ziersch, A. & Baum, F. (2011). Perceptions of Neighbourhood Disorder and Reputation: Qualitative Findings from Two Contrasting Areas of an Australian City. *Urban Policy and Research* 29:3, 239–256. doi:10.1080/08111146.2011.591285
- Permentier, M., van Ham, M. & Bolt, G. (2008). Same Neighbourhood ... Different Views? A Confrontation of Internal and External Neighbourhood Reputations. *Housing Studies* 23:6, 833–855. doi:10.1080/02673030802416619
- Permentier, M., van Ham, M. & Bolt, G. (2009). Neighbourhood Reputation and the Intention to Leave the Neighbourhood. *Environment and Planning A* 41:9, 2162–2180. doi:10.1068/a41262
- Relph, E. (1976a). *Place and placelessness.* London: Pion Limited.
- Relph, E. (1976b) *The Phenomenological Foundations of Geography.* Discussion Paper No. 21. University of Toronto, Department of Geography.
- Sampson, R. J. (2012). *Great American City: Chicago and the Enduring Neighborhood Effect.* Chicago: University of Chicago Press.
- Sharkey, P. & Faber, J. W. (2014). Where, When, Why, and For Whom Do Residential Contexts Matter? Moving Away from the Dichotomous Understanding of Neighborhood Effects. *Annual Review of Sociology* 40:1, 559–579. doi:10.1146/annurev-soc-071913-043350
- Shields, R. (1991). *Places on the Margin: Alternative Geographies of Modernity.* London: Routledge.

- Skifter Andersen, H. (1995). Explanations of decay and renewal in the housing market: What can Europe learn from American research? *Netherlands Journal of Housing and the Built Environment* 10, 65–85. doi:10.1007/BF02498059
- Skifter Andersen, H. (1999). Virkningerne af Byudvalgets indsats i almene boligafdelinger 1994–97 (*engl. Effects of area-based initiatives on social housing estates in Denmark*). SBI-report 321. Horsholm: Danish Building and Urban Research.
- Skifter Andersen, H. (2002). Excluded Places: The Interaction Between Segregation, Urban Decay and Deprived Neighbourhoods. *Housing, Theory and Society* 19, 153–169. doi:10.1080/140360902321122860
- Skifter Andersen, H. (2003). Urban sores: On the interaction between segregation, urban decay, and deprived neighbourhoods. Burlington, VT: Ashgate.
- Skifter Andersen, H. (2008). Why do residents want to leave deprived neighbourhoods? The importance of residents' subjective evaluations of their neighbourhood and its reputation. *Journal of Housing and the Built Environment* 23:2, 79–101. doi:10.1007/s10901-008-9109-x
- Suttles, G. D. (1972). *The social construction of communities*. Chicago: University of Chicago Press.
- Tammaru, T., Musterd, S., van Ham, M. & Marcinićzak, S. (2016) A multi-factor approach to understanding socio-economic segregation in European capital cities. Teoksessa Tammaru, T., van Ham, M., Marcinićzak, S. & Musterd, S. (toim.) *Socio-economic segregation in European capital cities: East meets West*. Abingdon, Oxon; New York, NY: Routledge, 1–29.
- Tani, S. (1995). Kaupunki Taikapeilissä: Helsinki-elokuvien mielenmaisemat – maantieteellisiä tulkintoja. Helsinki: Helsingin kaupunki.
- Tani, S. (2001a). Bad reputation – bad reality? The intertwining and contested images of place. *Fennia* 179:2, 143–157.
- Tani, S. (2001b). Subjective, shared, sudden or planned? Place images revisited. *Nordisk Samhällsgeografisk Tidskrift* 32, 105–125.
- Tani, S. (2005). Ladchester, Madchester, Gaychester. Manchesterin imagot ja mediamielikuvat. *Yhdyskuntasuunnittelu* 43:1, 8–27.
- TENK – Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2012). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. <https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf> Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 30.4.2020.
- Tsfati, Y. & Cohen, J. (2003). On the Effect of the "Third-Person Effect": Perceived Influence of Media Coverage and Residential Mobility Intentions. *Journal of Communication* 53:4, 711–727. doi:10.1093/joc/53.4.711

- Tuan, Y. (1974). *Topophilia: A study of Environmental Perception, Attitudes, and Values*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall
- Tuan, Y. (1975). Images and Mental Maps. *Annals of the Association of American Geographers* 65:2, 205–212. doi:10.1111/j.1467-8306.1975.tb01031.x
- Tuan, Y. (1977). *Space and place: The perspective of experience*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi (5. uudistettu laitos)*. Helsinki: Tammi.
- Tuorila, H. (2009). "Löydettiin sopiva asunto": Pääkaupunkiseudun muuttajien kokemukset uudesta asuinympäristöstä. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus.
- Turtiainen, R. & Östman, S. (2013). Verkkotutkimuksen eettiset haasteet: Armi ja anoreksia. Teoksessa Laaksonen, S., Matikainen, J. & Tikka, M. (toim.) *Otteita verkosta: Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino, 49–67.
- Vaattovaara, M. & Kortteinen, M. (2003). Beyond Polarisation versus Professionalisation? A Case Study of the Development of the Helsinki Region, Finland. *Urban Studies* 40:11, 2127–2145. doi:10.1080/0042098032000123213
- Vantaan kaupunki (2019a). Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma. Ohjelmasuunnitelma. <https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/145414_Myonteisen_erytyiskohtelun_ohjelmasuunnitelma_191218_-netti.pdf> Vantaa: Vantaan kaupunki. Viitattu 28.1.2020.
- Vantaan kaupunki (2019c). Vantaan ratikka. Esite. <https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/147903_vantaanratikka-web-01112019.pdf> Vantaa: Vantaan kaupunki. Viitattu 3.6.2020.
- Varto, J. (2005). *Laadullisen tutkimuksen metodologia*. Lahti: Osuuskunta Elan Vital.
- Vilkama, K. (2011). Yhteinen kaupunki, eriytyvät kaupunginosat? Kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten asukkaiden alueellinen eriytyminen ja muuttoliike pääkaupunkiseudulla. *Tutkimuksia* 2011:2. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Vilkama, K., Lönnqvist, H., Väliniemi-Laurson, J. & Tuominen, M. (2014). Erilaistuva pääkaupunkiseutu. Sosioekonomiset erot alueittain 2002–2012. *Tutkimuksia* 2014:1. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Vilkama, K., Ahola, S. & Vaattovaara, M. (2016). Välttelyä vai vetovoimaa? Asuinympäristön vaikutus asuinalueilla viihtymiseen ja muuttopäätöksiin pääkaupunkiseudulla. *Tutkimuksia* 2016:4. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Wacquant, L., Slater, T., & Pereira, V. B. (2014). Territorial Stigmatization in Action. *Environment and Planning A: Economy and Space* 46:6, 1270–1280. doi:10.1068/a4606ge

Walmsley, D. J. & Lewis, G. J. (1993). People and Environment: Behavioural Approaches in Human Geography (2. painos). Harlow: Longman Scientific & Technical.

Äikäs, T. A. (2001). Imagosta maisemaan: Esimerkkeinä Turun ja Oulun kaupunki-imagojen rakentaminen. Oulu: Oulun yliopisto; Geographical Society of Northern Finland.

Medialähteet

Hirvonen, K. (10.9.2014). Korso – karmaiseva lintukoto? Yle Tiede.

<<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2014/09/10/korso-karmaiseva-lintukoto>> Viitattu 2.6.2020.

Hoikkala, H. (28.3.2018). Katutaiteen keidas Myyr York. Betoni loistaa sateenkaaren väreissä

Vantaan Myyrmäessä. Yle Egenland. <<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2018/03/28/nama-katutaideteokset-kannattaa-nahda-paikan-paalla-betoni-loistaa-sateenkaaren>> Viitattu 3.6.2020.

Kalevauva.fi (14.11.2017). Vantaa [musiikkivideo]. <<https://www.youtube.com/watch?v=wqk-XFPgRtk>> Viitattu 27.5.2020.

Kytöharju, M. (6.8.2018). Suositettu Kalevauva.fi-yhtye nappaa sanoitukset kansan suusta vauva.fi-keskustelupalstalta. Kirkko ja kaupunki. <<https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/suositettu-kalevauva-fi-yhtye-nappaa-sanoitukset-kansan-suusta-vauva-fi-keskustelupalstalta#6b1f77ab>> Viitattu 27.5.2020.

Lindström, M. (22.1.2020) Miten käy Koivukylän? Pääkirjoitus. Vantaan Sanomat. <<https://www.vantaansanomat.fi/paakirjoitus-mielipide/1298495>> Viitattu 31.5.2020.

Sipinen, H. (30.5.2019) VS: Sadat yksiöt ja kaksiot ammottavat tyhjyyttään upouudella asuinalueella Vantaalla. Iltalehti. <<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/e67ed948-8f62-4d7f-8ee9-92843a0406aa>> Viitattu 31.5.2020.

Taipale, T. (15.9.2019). Totuus Kivistöstä. Helsingin Sanomat. <<https://www.hs.fi/koti/art-2000006237291.html>> Viitattu 31.5.2020.

Örn, T. (10.1.2018). Unelmien Kivistö törmäsi arkeen – "Asuntoa ostaessa on hyvä ottaa selvää myös lähiseudun palveluista". Vantaan Sanomat. <<https://www.vantaansanomat.fi/paikalliset/1513826>> Viitattu 31.5.2020.

Örn, T. (23.4.2019). Asuntosijoittaja havahtui Vantaalla: Vanhan lähiön suosio kasvaa, uusi asuinalue ei kiinnosta. Helsingin Uutiset. <<https://www.helsinginuutiset.fi/paikalliset/1247611>> Viitattu 31.5.2020.

Muut lähteet

FIAM – Finnish Internet Audience Measurement (2020) comScore MMX, tammikuu–joulukuu 2019. <<https://fiam.fi/tulokset/>> Viitattu 21.2.2020.

HSL – Helsingin seudun liikenne (2019). HSL:n liput ja vyöhykkeet uudistuvat 27.4.2019. <<https://www.hsl.fi/uutiset/2019/hsln-liput-ja-vyohykkeet-uudistuvat-2742019-16989>> Viitattu 31.5.2020.

Kielitoimiston sanakirja (2020). Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisuja 35. Päivitettävä julkaisu, päivitetty viim. 24.2.2020. <<https://www.kielitoimistonsanakirja.fi>>. Helsinki: Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone. Viitattu 19.5.2020.

MOT Sanakirjat (2019). MOT Englanti -verkkosanakirja. <<https://www.sanakirja.fi>> Helsinki: Kielikone. Viitattu 15.10.2019.

Rekiaro, I. & Robinson, D. (2005). Suomi-Englanti-Suomi -sanakirja. Gummeruksen sanakirjat. Jyväskylä: Gummerus.

Sanoma Media Finland (2020a). Tuotteet. <<https://sanoma.fi/tietoa-meista/tuotteet/>> Viitattu 21.2.2020.

Sanoma Media Finland (2020b). Vauva.fi – Keskustelalueen säännöt. <https://www.vauva.fi/artikkeli/keskustelalueen_saannot> Viitattu 21.2.2020.

Tilasto- ja paikkatietoaineistot

Helsingin kaupunkimittauspalvelut, Helsingin seudun kunnat & HSY (2017). Seutukartta 2017 – Avoin paikkatietoaineisto. <<https://www.hsy.fi/fi/asiantuntijalle/seututieto/paikkatiedot/kartta-aineistot/taustakartat/Sivut/Seutukartta.aspx>> Ladattu 9.2.2020.

Helsingin seudun aluesarjat (2020). Pääkaupunkiseutu alueittain -tilastokanta. <<http://www.aluesarjat.fi>> Ladattu 14.2.2020.

Asunto- ja rakennuskanta – Asuntokanta:

V1. Vantaan asunnot talotyyppin ja valmistumisvuoden mukaan 31.12.2011 – (tuoreimmat tiedot: 31.12.2018).

V2. Vantaan asunnot talotyyppin, hallintaperusteen ja käytössäolotilanteen mukaan 31.12.2002 – (tuoreimmat tiedot: 31.12.2018).

Tulotaso – Väestön tulot:

V1. Vantaan 15 vuotta täyttänyt väestö valtionveronalaisten tulojen (euroa) mukaan 31.12.2001 – (tuoreimmat tiedot: 31.12.2017).

Työmarkkinat ja työssäkäynti – Työmarkkinat

V2. Vantaan työttömät ja työttömyysaste sukupuolen mukaan 31.12.2002 – (tuoreimmat tiedot 31.12.2017).

Väestö – Väestön koulutusrakenne:

V1. Vantaan 15 vuotta täyttäneet, sukupuolen, iän ja koulutusasteen mukaan 1.1.2016 – (tuoreimmat tiedot 1.1.2019).

Väestö – Väestörakenne:

V3. Vantaan väestö äidinkielen ja iän mukaan 1.1.1999 – (tuoreimmat tiedot 1.1.2019).

Vantaan kaupunki (2019b). Vantaan kaupunginosat ja suuralueet.

<https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/146372_Vantaan_kaupunginosien_ja_suuralueiden_rajat_1.1.2019.pdf> Viitattu 9.2.2020.

8 Liitteet

Liite 1. Aineiston sisältämät keskusteluketjut.

	Keskustelun otsikko	Kommentit (N)	Aloitustiedote lähetetty (aika)	Viim. kommentti lähetetty (aika)
1	Korso on hyvä paikka asua!!!!!!!	1	15.5.2018 12:48	15.5.2018 14:31
2	millaista asua Korso Metsolantie pientaloalue	1	26.8.2017 17:17	26.8.2017 17:23
3	Miksi autolliset ihmiset muuttavat Kivistöön?	2	8.6.2017 21:36	8.6.2017 21:48
4	Vantaan Kivistön piiritys	2	21.10.2016 22:19	21.10.2016 22:55
5	Muutto Myyrmäkeen vai Tikkurilaan?	2	14.3.2017 13:18	14.3.2017 14:16
6	Vantaan asuinalueet	2	19.12.2016 18:10	19.12.2016 18:32
7	Millainen on Vantaan Kivistö asuinalueena?	3	31.5.2017 11:59	26.9.2017 17:06
8	KORSO on kuolemassa	3	22.11.2017 11:44	22.11.2017 12:01
9	Onko Korson valloittaneet venäläiset?	3	1.9.2017 14:31	1.9.2017 16:06
10	muutto Vantaalle.	3	30.5.2017 18:17	30.5.2017 18:27
11	Ylästö asuinalueena?	3	6.3.2018 15:02	6.3.2018 15:21
12	Voiko työtön päästä Kivistöön asumaan?	4	2.10.2019 12:21	2.10.2019 12:32
13	Rakennusyritys ei haluakaan rakentaa Vantaan Koivukylään: pitää alueen statusta ongelmallisena!	5	19.1.2019 14:06	26.1.2019 10:56
14	Miksi Suomessa ei ole niitä go-go alueita mitä Ruotsissa on?	5	15.8.2018 18:05	15.8.2018 18:31
15	Millaista aluetta Havukoski on nykyään?	5	11.5.2018 12:12	11.5.2018 15:28
16	Nouseeko O1600 alueen asuntojen arvo tulevaisuudessa?	5	2.9.2017 10:10	2.9.2017 10:31
17	Vantaan Vaarala - mielipiteitä?	5	3.10.2016 19:02	3.10.2016 19:53
18	Vantaan Kaivoksela -millaista asuinalueita lapsiperheelle?	5	28.10.2015 13:45	28.10.2015 14:25
19	Louhela, Vantaa	6	1.3.2018 14:22	1.3.2018 16:24
20	Pääkaupungin asukkaat	6	24.2.2016 13:26	24.2.2016 14:20
21	Mihin muuttaisin pääkaupunkiseudulla?	7	6.11.2018 14:13	6.11.2018 14:35
22	Miten joku voi asua helsingin ullaanlinnassa?	7	13.4.2018 18:55	13.4.2018 21:05
23	Muutto Vantaan Kivistöön missä koulut?	7	27.10.2015 11:44	29.1.2018 16:19
24	Millainen asuinpaikka on Tikkurila ja sen lähistö?	7	22.10.2017 20:07	18.11.2017 20:36
25	Espoon Leppävaara?	8	30.6.2016 20:00	30.6.2016 20:28
26	Millainen paikka on Vantaan Ylästö?	8	23.5.2018 17:28	24.5.2018 18:57
27	Vantaa Kivistö Alepa	9	21.10.2017 17:40	25.4.2019 21:36
28	Kumpi on parempi asuinpaikka, Espoon keskus vai Vantaan Koivukylä? (väliaikainen vuokra-asunto)	9	12.6.2017 20:59	12.6.2017 21:25
29	Vaarala Vantaa - millainen alue?	9	15.11.2016 21:05	7.6.2018 19:30
30	Uskaltaako Koivukylän juna-asemalle jättää autoa yöksi?	10	8.9.2017 17:25	8.9.2017 18:09
31	Vantaan paras lähiö?	10	27.10.2018 19:18	27.10.2018 19:50
32	Hyvä asuinalue Vantaalla?	10	23.3.2017 9:32	23.3.2017 11:54
33	Tänään aamukymmeneltä Myyrmäen asemalla nähtyä: kanniläiset tappelee ja huutaa	11	1.12.2015 10:16	1.12.2015 13:39

34	<i>Millaista on asua satelliittilähiössä keskellä eimitään, esim. Vantaan Kivistö?</i>	11	6.4.2019 12:29	6.4.2019 13:40
35	<i>Hyviä asuinpaikkoja Vantaalla?</i>	11	22.11.2019 20:53	22.11.2019 21:23
36	<i>Pk-seudun parhaat ja pahimmat asuinalueet?</i>	13	4.3.2017 21:38	19.3.2017 15:47
37	<i>Asutko sinä lapsinesi slummissa?</i>	13	14.3.2017 13:11	14.3.2017 13:28
38	<i>Haluaisin muuttaa Vantaalle</i>	13	31.5.2018 20:57	1.6.2018 9:31
39	<i>Hakunila asuinalueena?</i>	14	24.9.2019 19:39	24.9.2019 22:18
40	<i>Mihin omakotitalo pk-seudulla?</i>	14	27.6.2017 16:38	27.6.2017 17:28
41	<i>Vantaan jokivarsi asuinpaikkana?</i>	14	27.11.2016 22:37	17.12.2016 10:00
42	<i>Hämevaara/Länsi-Vantaa asuinalueena</i>	15	24.2.2018 21:30	30.10.2018 16:19
43	<i>Mikä on helsingin kamalin asuinalue?</i>	15	8.12.2018 22:14	9.12.2018 16:05
44	<i>Koivukylä</i>	15	19.7.2016 15:27	19.7.2016 16:16
45	<i>Malmin lentokenttähän sijaitsee moottoritien vieressä! Ja nyt sinne melun ja saasteiden keskelle halutaan rakentaa asuntoja.</i>	16	26.9.2019 7:58	26.9.2019 8:32
46	<i>Millainen paikka Vantaan Myyrmäki on asua?</i>	17	8.2.2018 12:43	8.2.2018 13:18
47	<i>Missä päin Vantaalla vähiten lentomelua?</i>	17	30.6.2018 18:48	30.6.2018 21:49
48	<i>Helsinkiin töihin, mihin radan varrelle asumaan?</i>	18	3.7.2016 7:05	3.7.2016 9:50
49	<i>Hakunilan slummi</i>	19	7.12.2018 10:36	7.12.2018 11:14
50	<i>Vantaa lapsiperheelle, toimiiko?</i>	19	2.7.2017 10:53	7.6.2018 19:32
51	<i>Mikä on halvin asumisen paikka, josta pääsee Munkkivuoreen suoralla bussilla?</i>	19	9.4.2018 13:44	9.4.2018 21:15
52	<i>Vantaa vai Espoo, äänestys kummassa asuisit mieluummin</i>	19	31.8.2016 19:38	7.6.2018 20:06
53	<i>Vantaan asuinalueet</i>	19	12.12.2016 15:41	13.12.2016 8:38
54	<i>Vantaa asuinalueena.</i>	19	31.5.2017 12:04	7.6.2018 19:37
55	<i>KERAVA?</i>	20	30.11.2018 21:49	22.10.2019 14:37
56	<i>Millaista Vantaalla on asua?</i>	20	23.10.2017 12:20	23.10.2017 19:43
57	<i>Mäntsälä?</i>	21	4.10.2019 21:25	6.10.2019 10:08
58	<i>Tikkurilassa asuvat, auttakaa :)</i>	21	24.1.2017 18:18	25.1.2017 15:46
59	<i>Hyvä asuinalue sossupummille Helsingissä?</i>	23	12.8.2017 21:04	12.8.2017 21:44
60	<i>Mikä alue Vantaalla jossa varakkaimmat lapsiperheet?</i>	23	12.9.2016 10:15	12.9.2016 11:10
61	<i>Asuinalue Vantaalla mihin et muuttas</i>	23	24.6.2018 14:13	24.6.2018 20:26
62	<i>Kaivokselan ala-aste, millainen on? Nyt kokemuksia!</i>	24	2.12.2015 12:20	1.3.2018 17:06
63	<i>Missä asua Vantaalla?</i>	24	23.5.2016 15:25	23.5.2016 18:08
64	<i>Vantaan Kivistö, asuinalueena?</i>	25	13.8.2016 13:56	11.7.2019 21:50
65	<i>Helsingin paras paikka asua?</i>	25	9.7.2018 9:13	6.4.2019 9:20
66	<i>Apua vantaalaiset!</i>	26	1.2.2017 8:29	7.3.2017 18:39
67	<i>Paras kaupunginosa Vantaalla?</i>	26	20.9.2017 12:36	20.9.2017 14:36
68	<i>Poliisioperaatio Vantaan Kivistössä. Poliisi evakuoii Rubiininkä 1: ssä sijaitsevan kerrostalon asukkaita.</i>	27	21.10.2016 15:12	21.10.2016 18:30
69	<i>Korson Mikkola asuinalueena</i>	28	13.11.2015 18:14	18.11.2015 14:39
70	<i>Helsingin asuntojen hinnat täysin ulottumattomissa meille</i>	28	23.5.2016 14:15	23.5.2016 15:04

71	<i>Vantaalla asuvat? Lentomelusta kysymyksiä</i>	29	6.8.2017 10:27	10.8.2017 7:45
72	<i>Miksi kukaan asuu Vantaalla?</i>	30	30.12.2017 11:57	30.12.2017 12:56
73	<i>Tikkurila asuinpaikkana?</i>	31	13.8.2017 19:12	1.9.2017 8:43
74	<i>Suosittelen perheystävällistä asuinalueita Helsingissä/Espoossa</i>	32	12.3.2018 13:19	12.3.2018 17:53
75	<i>Hesani Myyrmäki, millainen paikka asua?</i>	35	30.12.2018 19:06	18.3.2019 14:36
76	<i>Millaista aluetta on Koivukylä tai Havukoski?</i>	38	23.12.2017 13:21	4.8.2019 22:57
77	<i>Vantaalla asuvat tai asuneet! Tarvitsen tietoa asuinalueista lapsiperheelle.</i>	41	26.11.2016 13:13	11.1.2019 18:52
78	<i>Pk-seutu: hyvä asuinalue lapsiperheelle?</i>	45	16.4.2017 17:01	17.4.2017 16:33
79	<i>Espoon, Vantaan ja Helsingin parhaimmat alueet pinoon kiitos!</i>	47	17.10.2017 20:21	17.10.2017 21:58
80	<i>Espoon kirppikset Akseli, Toinen Kierros ja Eemelin kirppis</i>	52	18.11.2015 13:03	25.11.2018 18:54
81	<i>Onko tämä asunto mielestänne ylihintainen?</i>	54	21.2.2016 20:46	22.2.2016 12:13
82	<i>Korso</i>	59	14.4.2017 20:53	3.9.2018 15:27
83	<i>Muutto pääkaupunkiseudulle, mitä paikkakuntaa suosittelette?</i>	60	28.3.2018 19:06	29.3.2018 11:44
84	<i>Muutamme Helsinki-Vantaan lentokentän läheisyyteen työmatkan takia. Mikä olisi erittäin hyvä ja arvostettu asuinalue lapsiperheelle lähistös...</i>	60	15.3.2016 17:07	15.3.2016 20:29
85	<i>Olen espoolainen ja pitäisi Vantaalle muuttaa..</i>	64	2.10.2017 20:16	30.12.2017 22:46
86	<i>Helsingin kantakaupunki -minne muuttaisit lapsiperheensä?</i>	65	14.6.2017 21:55	13.7.2017 10:35
87	<i>Vantaan Kivistö, paljon asuntoja kaupan.. onko vikaa alueessa?</i>	66	6.11.2016 21:20	17.12.2018 15:11
88	<i>Helsingin pelottavin paikka/kaupunginosa yöaikaan?</i>	80	16.4.2017 12:52	3.7.2018 10:36
89	<i>Miksi Kivistön asunnot eivät käy kaupaksi?</i>	83	15.6.2019 9:44	17.6.2019 10:08
90	<i>Asuntomarkkinat tökkii entisestään. Sadat yksöt ja kaksiot ammottavat tyhjyyttään upouudella asuinalueella Vantaalla</i>	125	30.5.2019 19:08	31.5.2019 13:45
91	<i>Mikä on Vantaan halvoista ja huonoista alueista vähiten huono?</i>	157	5.3.2018 20:22	17.3.2018 13:05

Yhteensä: **91** keskusteluketjua, joissa **91** aloitusviestiä ja **2150** kommenttia.

Liite 2. Analyysin teemakategorioiden runko.

Teemakategoriat	Selostus
Alueen rooli kaupungissa	Alueen asemaan kaupungin sisäisessä rakenteessa liittyvät ilmaukset (esim. "on keskusta-alue").
Asunto- ja yhdyskuntarakenne	Alueen asuntokantaan, kuten hallintamuotoihin ja asuntotyypeihin, sekä yhdyskuntarakenteeseen ja kaupunkisuunnitteluun liittyvät ilmaukset (esim. "liian vähän parkkipaikkoja").
Asuntomarkkinat ja hintataso	Alueen asuntokauppaan, -tarjontaan sekä hinta- ja vuokratasoon liittyvät yleiset kommentit sekä yksittäisiin kaupankäynteihin liittyvät ilmaukset (esim. "löysimme alueelta edullisen asunnon").
Houkuttelevuus ja muuttopotentiaali	Alueen kiinnostavuuteen ja houkuttelevuuteen sekä sinne mahdolliseen muuttamiseen liittyvät ilmaukset yleisesti tai kirjoittajan henkilökohtaisesta näkökulmasta (esim. "en muuttaisi ikinä alueelle").
Ilme ja siisteys	Alueen visuaaliseen ja esteettiseen ilmeeseen, kuten arkkitehtuuriin, sekä siisteyteen liittyvät ilmaukset (esim. "siistiä ja tyylikästä seutua").
Koulut ja päiväkodit	Alueen kouluja ja päiväkoteja käsittelevät ilmaukset (esim. "hyvät koulut ja useita päiväkoteja").
Kulkuyhteydet ja liikkuminen	Alueen sisällä, sieltä pois ja sinne liikkumiseen eri kulkuvälinein liittyvät ilmaukset (esim. "hyvä julkinen liikenne").
Lapsi- ja perheystävällisyys	Alueen sopivuutta lapsille, nuorille ja perheille käsittelevät ilmaukset koulujen ja päiväkotien ulkopuolelta (esim. "paljon muita lapsiperheitä").
Lemmikkiystävällisyys	Alueen sopivuutta lemmikeille, lähinnä koirille, käsittelevät ilmaukset (esim. "hyvät koirapuistot ja lenkkiapaikat").
Lento- ja tiemelu	Alueen lento- ja tiemelun tasoon liittyvät ilmaukset (esim. "koneita näkyy, mutta eivät häiritse").
Luonto, maisema ja viheralueet	Alueen luonto- ja viheralueisiin sekä maisemaelementtejä käsittelevät ilmaukset (esim. "metsät ja pellot lähellä").
Maine ja arvostus	Alueen mainetta tai sen yleistä arvostusta käsittelevät ilmaukset (esim. "alueen maine on huonompi kuin se todellinen tila").
Muutos ja kehitys	Alueen muuttumista, kehitystä tai tulevaisuutta koskevat ilmaukset (esim. "on muuttunut rauhallisemmaksi").
Palvelut	Sekä alueen kaupallisia että julkisia palveluita käsittelevät ilmaukset, pl. koulut ja päiväkodit sekä liikenne (esim. "kaupat ja terveyskeskus lähellä").
Rauhallisuus ja turvallisuus	Alueen rauhallisuutta, turvallisuutta, levottomuutta, sosiaalisia häiriöitä sekä rikollisuutta koskevat ilmaukset (esim. "aika levoton paikka").
Sijainti	Alueen sijaintiin joko kaupungin sisällä tai koko kaupunkiseudulla liittyvät ilmaukset (esim. "lähellä Helsinkiä").
Sopivuus yksin asuville ja lapsettomille	Alueen sopivuutta yksin asuville, lapsettomille pariskunnille tai ei enää lastensa kanssa asuville käsittelevät ilmaukset (esim. "sopii sinkuille").
Vapaa-ajan mahdollisuudet	Alueen harrastus-, liikunta-, ulkoilu- ja kulttuuritarjontaa tai -mahdollisuuksia koskevat ilmaukset (esim. hyvät ulkoilualueet).
Viihtyvyys ja tyytyväisyys	Kirjoittajan henkilökohtaista viihtyvyyttä tai tyytyväisyyttä alueeseen koskevat ilmaukset (esim. "olemme viihtyneet täällä jo 30 vuotta").
Väestö	Alueen asukkaita, naapureita tai yleisiä väestöllisiä ominaisuuksia koskevat ilmaukset (esim. "paljon vähävaraista väkeä").
Yleinen laatu	Alueen yleistä laatua kuvaavat ilmaukset (esim. "ihan kiva alue").
Yleinen suositeltavuus	Alueen yleistä suositeltavuutta tai vältettävyyttä koskevat kommentit (esim. "karttaisin tuota aluetta").

Liite 3. Kokonaistulokset teemakategorisoinnista alueittain.

Hakunila	N	%	Hämevaara	N	%	Kivistö	N	%
Yleinen laatu	41	20	Yleinen laatu	13	19	Asunto- ja yhdyskuntarakenne	110	14
Rauhallisuus ja turvallisuus	24	11	Rauhallisuus ja turvallisuus	8	12	Asuntomarkkinat ja hintataso	91	12
Väestö	17	8	Palvelut	6	9	Kulkuyhteydet ja liikkuminen	72	9
Houkuttelevuus ja muuttopotentiaali	13	6	Kulkuyhteydet ja liikkuminen	5	7	Yleinen laatu	72	9
Koulut ja päiväkodit	13	6	Sijainti	5	7	Palvelut	65	8
Palvelut	13	6	Asunto- ja yhdyskuntarakenne	4	6	Väestö	58	7
Vapaa-ajan mahdollisuudet	13	6	Suosittelavuus	4	6	Houkuttelevuus ja muuttopotentiaali	50	6
Asunto- ja yhdyskuntarakenne	10	5	Väestö	4	6	Sijainti	41	5
Ilme ja siisteys	10	5	Houkuttelevuus ja muuttopotentiaali	3	4	Muutos ja kehitys	30	4
Maine ja arvostus	10	5	Luonto, maisema ja viheralueet	3	4	Ilme ja siisteys	27	3
Kulkuyhteydet ja liikkuminen	9	4	Vapaa-ajan mahdollisuudet	3	4	Rauhallisuus ja turvallisuus	26	3
Lapsi- ja perheystävällisyys	9	4	Viihtyvyyden ja tyytyväisyys	3	4	Lapsi- ja perheystävällisyys	24	3
Luonto, maisema ja viheralueet	8	4	Asuntomarkkinat ja hintataso	2	3	Lento- ja tiemelu	22	3
Asuntomarkkinat ja hintataso	7	3	Koulut ja päiväkodit	2	3	Koulut ja päiväkodit	20	3
Suosittelavuus	4	2	Lapsi- ja perheystävällisyys	2	3	Luonto, maisema ja viheralueet	18	2
Muutos ja kehitys	3	1	Lento- ja tiemelu	2	3	Viihtyvyyden ja tyytyväisyys	18	2
Viihtyvyyden ja tyytyväisyys	3	1	Alueen rooli kaupungissa	0	0	Vapaa-ajan mahdollisuudet	15	2
Sopivuus yksin asuville ja lapsettomille	2	1	Ilme ja siisteys	0	0	Suosittelavuus	12	2
Sijainti	1	0	Lemmikkiystävällisyys	0	0	Maine ja arvostus	5	1
Alueen rooli kaupungissa	0	0	Maine ja arvostus	0	0	Sopivuus yksin asuville ja lapsettomille	5	1
Lemmikkiystävällisyys	0	0	Muutos ja kehitys	0	0	Lemmikkiystävällisyys	2	0
Lento- ja tiemelu	0	0	Sopivuus yksin asuville ja lapsettomille	0	0	Alueen rooli kaupungissa	0	0
Yhteensä:	210	100	Yhteensä:	69	100	Yhteensä:	783	100

Koivukylä	N	%	Korso	N	%	Myyrämäki	N	%
Yleinen laatu	50	22	Yleinen laatu	53	18	Yleinen laatu	49	16
Rauhallisuus ja turvallisuus	38	17	Rauhallisuus ja turvallisuus	30	10	Rauhallisuus ja turvallisuus	37	12
Väestö	22	10	Väestö	25	9	Kulkuyhteydet ja liikkuminen	36	12
Maine ja arvostus	14	6	Palvelut	19	7	Palvelut	27	9
Asuntomarkkinat ja hintataso	12	5	Asuntomarkkinat ja hintataso	17	6	Väestö	22	7
Houkuttelevuus ja muuttopotentiaali	12	5	Kulkuyhteydet ja liikkuminen	16	5	Asunto- ja yhdyskuntarakenne	18	6
Ilme ja siisteys	11	5	Maine ja arvostus	16	5	Asuntomarkkinat ja hintataso	17	6
Asunto- ja yhdyskuntarakenne	10	4	Koulut ja päiväkodit	15	5	Houkuttelevuus ja muuttopotentiaali	17	6
Palvelut	10	4	Asunto- ja yhdyskuntarakenne	14	5	Suosittelavuus	12	4
Kulkuyhteydet ja liikkuminen	9	4	Houkuttelevuus ja muuttopotentiaali	14	5	Sijainti	11	4
Suosittelavuus	9	4	Lapsi- ja perheystävällisyys	13	4	Vapaa-ajan mahdollisuudet	10	3
Koulut ja päiväkodit	6	3	Suosittelavuus	13	4	Luonto, maisema ja viheralueet	8	3
Lapsi- ja perheystävällisyys	6	3	Luonto, maisema ja viheralueet	9	3	Muutos ja kehitys	7	2
Viihtyvyyden ja tyytyväisyys	6	3	Muutos ja kehitys	9	3	Lapsi- ja perheystävällisyys	6	2

Muutos ja kehitys	5	2	Vapaa-ajan mahdollisuudet	9	3	Lento- ja tiemelu	6	2
Lemmikkiystävällisyys	3	1	Ilme ja siisteys	8	3	Ilme ja siisteys	5	2
Vapaa-ajan mahdollisuudet	3	1	Viihtyvyys ja tyytyväisyys	7	2	Maine ja arvostus	5	2
Luonto, maisema ja viheralueet	1	0	Lento- ja tiemelu	4	1	Koulut ja päiväkodit	4	1
Sijainti	1	0	Sijainti	1	0	Lemmikkiystävällisyys	2	1
Alueen rooli kaupungissa	0	0	Alueen rooli kaupungissa	0	0	Viihtyvyys ja tyytyväisyys	2	1
Lento- ja tiemelu	0	0	Lemmikkiystävällisyys	0	0	Alueen rooli kaupungissa	1	0
Sopivuus yksin asuville ja lapsettomille	0	0	Sopivuus yksin asuville ja lapsettomille	0	0	Sopivuus yksin asuville ja lapsettomille	0	0
Yhteensä:	228	100	Yhteensä:	292	100	Yhteensä:	302	100

Tikkurila	N	%	Vaarala	N	%	Ylästö	N	%
Yleinen laatu	38	15	Yleinen laatu	11	15	Yleinen laatu	33	15
Kulkuyhteydet ja liikkuminen	34	14	Asunto- ja yhdyskuntarakenne	9	13	Kulkuyhteydet ja liikkuminen	23	11
Palvelut	26	10	Rauhallisuus ja turvallisuus	9	13	Rauhallisuus ja turvallisuus	19	9
Rauhallisuus ja turvallisuus	22	9	Kulkuyhteydet ja liikkuminen	7	10	Palvelut	18	8
Asuntomarkkinat ja hintataso	19	8	Lapsi- ja perheystävällisyys	6	8	Lapsi- ja perheystävällisyys	17	8
Lapsi- ja perheystävällisyys	14	6	Koulut ja päiväkodit	5	7	Asuntomarkkinat ja hintataso	15	7
Asunto- ja yhdyskuntarakenne	13	5	Palvelut	5	7	Asunto- ja yhdyskuntarakenne	13	6
Houkuttelevuus	13	5	Sijainti	5	7	Lento- ja tiemelu	12	6
Väestö	10	4	Asuntomarkkinat ja hintataso	3	4	Maine ja arvostus	10	5
Vapaa-ajan mahdollisuudet	9	4	Houkuttelevuus ja muuttopotentiali	3	4	Houkuttelevuus ja muuttopotentiali	9	4
Muutos ja kehitys	8	3	Suosittelavuus	2	3	Luonto, maisema ja viheralueet	8	4
Viihtyvyys ja tyytyväisyys	8	3	Vapaa-ajan mahdollisuudet	2	3	Koulut ja päiväkodit	7	3
Suosittelavuus	7	3	Väestö	2	3	Vapaa-ajan mahdollisuudet	6	3
Lemmikkiystävällisyys	5	2	Lento- ja tiemelu	1	1	Väestö	6	3
Lento- ja tiemelu	5	2	Luonto, maisema ja viheralueet	1	1	Ilme ja siisteys	5	2
Sijainti	5	2	Maine ja arvostus	1	1	Sijainti	5	2
Ilme ja siisteys	4	2	Alueen rooli kaupungissa	0	0	Sopivuus yksin asuville ja lapsettomille	3	1
Maine ja arvostus	3	1	Ilme ja siisteys	0	0	Suosittelavuus	3	1
Sopivuus yksin asuville ja lapsettomille	3	1	Lemmikkiystävällisyys	0	0	Muutos ja kehitys	1	0
Alueen rooli kaupungissa	2	1	Muutos ja kehitys	0	0	Viihtyvyys ja tyytyväisyys	1	0
Luonto, maisema ja viheralueet	1	0	Sopivuus yksin asuville ja lapsettomille	0	0	Alueen rooli kaupungissa	0	0
Koulut ja päiväkodit	0	0	Viihtyvyys ja tyytyväisyys	0	0	Lemmikkiystävällisyys	0	0
Yhteensä:	249	100	Yhteensä:	72	100	Yhteensä:	214	100